

**WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
W KIELCACH**

**SPRAWOZDANIA I MATERIAŁY
ZA ROK 2007
NR 20**

KIELCE 2008

Zespół redakcyjny:

Andrzej Dąbrowski, Jadwiga Zielińska, Małgorzata Grodzicka,
Halina Panek, Lidia Zielińska

Wydanie poprawione i uzupełnione

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
25-033 Kielce, ul. ks. P. Ściegiennego 13
www.wbp-kielce.one.pl

SPIS TREŚCI

Andrzej Dąbrowski	5
<i>Sprawozdanie Wojewódzkiej Biblioteki w Kielcach z realizacji zadań w 2007 roku</i>	6
<i>Wykaz szkoleń zorganizowanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Kielcach dla pracowników bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego w 2007r.</i>	20
<i>Biblioteki publiczne województwa świętokrzyskiego w 2007r.</i>	23
<i>Biblioteki publiczne województwa świętokrzyskiego w latach 2006-2007. Oprac. Dział Metodyki, Szkoleń i Analiz</i> <i>Tabele nr 1- 4 zawierają wybór danych statystycznych: sieć, księgozbiór, czytelnicy i wypożyczenia, bibliotekarze</i>	32
<i>Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego w 2007 roku (wybór Lidia Zielińska)</i>	44
Andrzej Dąbrowski: <i>Kielecka WBP w nowej siedzibie</i>	58
Beata Piotrowska: <i>Wojewódzka Biblioteka Publiczna w prasie w roku 2007</i>	61
Beata Piotrowska: <i>Publikacje pracowników Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach w roku 2007</i>	68
Bożena Piasecka: <i>Siedemnastowieczne polonica w zbiorze starych druków Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach</i>	72
Katarzyna Kabacińska: <i>Początki polskiej literatury dla dzieci</i>	81
Halina Panek: <i>Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą</i>	105
Małgorzata Grodzicka: <i>Dyskusyjne Kluby Książki</i>	109
Lidia Zielińska: <i>Jubileusze ... jubileusze</i>	110

Małgorzata Wiśniewska: z cyklu <i>Sylwetki Bibliotek</i> (18) <i>Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Pawła II</i> <i>w Suchedniowie</i>	113
Aleksandra Kowalska: z cyklu <i>Sylwetki Bibliotek</i> (19) <i>Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Działoszycach</i>	118
<i>Z żałobnej karty</i>	121
<i>Aktualności</i>	123
<i>Biblioteka i Bibliotekarz Roku 2008</i> Konkurs Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach	125

Przeglądam *Sprawozdania i Materiały za rok 2007* i rośnie we mnie optymizm. Liczba bibliotekarzy w bibliotekach publicznych wzrosła niemal o 30 osób, są coraz bardziej wykształceni, a więc dobrze przygotowani do pracy, a co najważniejsze rośnie poziom zadowolenia z pracy w tym zawodzie, mimo dość częstego jeszcze braku materialnych symptomów docenienia pracy bibliotekarskiej przez władze samorządowe gmin. Kiedy odwiedzam nowe lub odnowione i dobrze wyposażone lokale widzę radość w oczach bibliotekarek.

Dziwię się, że dwie gminy (Moskorzew i Wiślica) w województwie świętokrzyskim ciągle nie wykonują ustawowych obowiązków związanych z prowadzeniem biblioteki publicznej. Dołączają do nich powiaty, których świadczenia na rzecz bibliotekarstwa publicznego są znikome. „Załatwienie” problemu prowadzenia biblioteki powiatowej za kwotę od kilku do dwudziestu tysięcy jest tworzeniem pozorów.

Przebieg rozmów na ten temat z przedstawicielami niektórych samorządów nie nadaje się do opisywania we „wstępie”, a jest raczej materiałem na dobry tekst w piśmie satyrycznym. Dość powiedzieć, że jeden z powiatów przeznaczył kilka tysięcy na pieluchy dla niemowlaków a dwadzieścia tysięcy na ... prowadzenie biblioteki.

Tymczasem oddaliśmy do użytku zmodernizowany obiekt nowej siedziby Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i obserwujemy duże zainteresowanie naszą ofertą, odbieramy liczne pochwały za estetykę i pomysłowość.

Daliśmy wraz z naszym organizatorem - Samorządem Województwa, dobry przykład jak dbać o biblioteki. Chcielibyśmy tym przykładem sprowokować inne samorządy do inwestowania w kulturę, czytelnictwo, w dobrą ofertę biblioteczną.

Składam serdeczne podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do sukcesu WBP, do pomyślnego zakończenia projektu budowy i wyposażenia nowej siedziby, a oddzielnie moim współpracownikom za mozolną pracę przy tak dużym przedsięwzięciu.

Gratuluje samorządom i bibliotekarzom, którzy odnieśli sukces i otrzymali słowa uznania od czytelników.

Z nadzieją na jeszcze lepszy 2008

Andrzej Dąbrowski

**SPRAWOZDANIE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
W KIELCACH Z REALIZACJI ZADAŃ
W 2007 ROKU**

I. ORGANIZACJA BIBLIOTEKI

- 1.1. W grudniu do nowego budynku WBP przy ul. Ściegiennego 13 przeniesiono działy zlokalizowane przy ul. Rynek 5 (Zbiorów Specjalnych, Gromadzenia i Opracowania, Metodyki Szkoleń i Analiz, Księgowości, Administracji).

II. BAZA LOKALOWA. WYPOSAŻENIE W SPRZĘT.

- 2.1. Kontynuowano działania mające na celu zakończenie prac remontowo – budowlanych nowej siedziby budynku WBP przy ul. Ściegiennego 13.
- 2.1.2. Powołana Komisja odbierała etapami pomieszczenia budynku.
- 2.1.3. W dniu 25.10.2007r. **zakończono realizację projektu p.n „Adaptacja budynku przy ul. Ściegiennego dla potrzeb funkcjonowania WBP w Kielcach”** podpisując końcowy bezusterkowy protokół odbioru robót.
- 2.2. W IV kw. rozpoczęto urządzenie pomieszczeń nowej siedziby, wyposażenie w niezbędny sprzęt meblowy, biblioteczny, (częściowo) komputerowy, zainstalowano w wypożyczalni, czytelni oraz *Mediatece* system zabezpieczania zbiorów (w/w sprzęt zakupiono zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych)
- 2.3. W ciągu roku na bieżąco prowadzono: naprawę sprzętu biurowego, elektronicznego oraz urządzeń technicznych usprawniających funkcjonowanie Biblioteki.

III. SIEĆ, BAZA KOMPUTEROWA

- 3.1. Ogółem w WBP użytkowanych jest 88 komputerów, czytelnicy mają dostęp do 24 stanowisk komputerowych (w tym 16 z dostępem do Internetu).

3.2. Wykonywano prace związane z administrowaniem siecią biblioteczną – serwerami Linux (serwery: WWW, poczty, DNS, kopii zapasowych), Novell NetWare, oprogramowaniem bibliotecznym MAK oraz bazami bibliotecznymi.

3.3. W ramach usprawnienia komputerowego systemu bibliotecznego pracownicy Biblioteki uczestniczyli w pracach związanych z przygotowaniem programu WebMak. W tym zakresie współpracowali z autorem oprogramowania. Nowe wersje WebMaka były instalowane skonfigurowane oraz testowane.

3.3.1. Instalowano i konfigurowano przekazane wersje programu bibliotecznego WebMak na komputerach w Dziale Informacji Elektronicznej i na serwerze Maxdata Platinum 5001.

3.3.2. Przygotowano bazy czytelników i zbiorów w *Mediatece* prowadzonych dotychczas w systemie MAK do współpracy z systemem WebMak (dokonano: konwersji numerów kont czytelników, zweryfikowano błędy po konwersji, konfiguracji i przygotowania WebMaka do wypożyczeń, instalacji poprawek do systemu).

3.4. Na bieżąco:

- administrowano komputerowymi katalogami w trzech jednostkach organizacyjnych oraz bazami WBP,
- aktualizowano: bazy robocze Katalogu Centralnego bazy obce oraz systemy operacyjne i oprogramowanie zainstalowane na komputerach pracowników i stanowiskach czytelników,
- prowadzono nadzór nad pracą systemu bibliotecznego WebMak w *Mediatece*
- instalowano nowe wersje systemu informacji prawnej LEX SIGMA,
- wykonywano kopie bezpieczeństwa baz WBP na nośnikach CD: *Mediateka* i Wypożyczalnia i Czytelnia Główna.

3.5. Zainstalowano:

- aktualizację Mak4.3a i skonfigurowano moduł MAKZ umożliwiający pobieranie rekordów z Internetu (Dział Informacji Elektronicznej, Czytelnia Czasopism, Opracowanie, Dział Bibliograficzny)
- aktualizacje Generators Wniosków Płatniczych w Dziale Administracji.

3.7. Konfigurowano:

- system Windows 2003 Enterprise Server na serwerze Maxdata Platinum 500I (Mediateka) – uruchomiono na nim serwer plików, baz danych, aplikacji i WWW.
 - system Centos 5 na serwerze Maxdata Platinum (Ściegiennego) – uruchomiono na nim serwer plików, baz danych, aplikacji.
- W ramach tego systemu wykonano niezbędne prace związane z zapewnieniem wysokiego poziomu bezpieczeństwa danych oraz bezproblemowego funkcjonowania aplikacji i pakietu MAK.

IV. GROMADZENIE, SELEKCJA, EWIDENCJA

4.1 Gromadzenie i uzupełnianie zbiorów

4.1.1. Do zbiorów WBP włączono ogółem **13 108** jednostek inwentarzowych.

4.1.2. Zakupiono ogółem **10 371 jedn. inw.** na kwotę **305 358 zł.**

w tym :

książki **9 225** wol.

zbiory specjalne **1 146**

w tym: audiowizualne **967**

dokumenty elektroniczne **10** jedn.

4.1.3. Zakup zbiorów dla WBP zrealizowano:

- ze środków własnych

8 009 jedn. na kwotę **232 443 zł.**

- z dotacji celowej MKiDN

2 227 jedn. na kwotę **49.921 zł.**

4.1.4. Na prenumeratę **305 tyt. czasopism** wydatkowano kwotę **92 411 zł.**

4.1.5. Na bieżąco gromadzono: egzemplarz obowiązkowy (głównie czasopism), wydawnictwa regionalne, dokumenty życia społecznego.

4.2. Ewidencja zbiorów:

4.2.1. Systematycznie prowadzono ewidencję przybytków (książek, wydawnictw ciągłych, zbiorów specjalnych) i ubytków według obowiązujących zasad.

4.2.2. Kontynuowano prace nad reinwentaryzacją czasopism zabytkowych - przeinwentaryzowano 1 766. Stan reinwentaryzacji czasopism zabytkowych wynosi 6 864 jedn. ewidencyjnych.

4.2.3. Prowadzono księgi inwentarzowe dla różnych kategorii zbiorów oraz dla publikacji przeznaczonych do użytku wewnętrznego i Depozytów WBP.

4.3. Ogółem stan zbiorów WBP na 31.12.2007 r.:

Ogółem zbiory	303 818	jedn. inw.
w tym:		
książki	231 593	wol.
czasopisma (oprawne)	26 139	wol.
zbiory specjalne	46 086	jedn. inw.
w tym:		
materiały audiowizualne	33 641	jedn. inw.
(książka mówiona, film, muzyka)		
mikroformy	566	- „ -
dokumenty elektroniczne	1 197	- „ -

V. OPRACOWANIE ZBIORÓW

5.1. Nabytki systematycznie opracowywano pod względem formalnym i rzeczowym. Do bazy Katalogów WBP wprowadzono **14 855 rekordów** (w tym tytuły wprowadzone retrospektywnie)

5.2. W miarę potrzeb drukowano kody kreskowe do książek i zbiorów multimedialnych.

VI. PRZECHOWYWANIE, OCHRONA I KONSERWACJA ZBIORÓW

6.1. Kontynuowano działania na rzecz ochrony zbiorów historycznych i czasopism regionalnych.

6.2. Poddano konserwacji 5 starych druków:

- Herbut Jan : Chronica sive historiae Polonicae descriptio. – Basileae : ex Officina Oporiniana, [1571]
- Kromer Marcin : De origine et rebus gestis Polonorum libri XXX... Coloniae Agrippinae : in Officina Birckmannica , 1589
- Teretius Grzegorz : Confessi et instructio idiotae...

- Cracoviae : ex Officina Francisci Cezary, 1686
- Długosz Jan : Historiae Polonicae libri XII ...
- Lipsiae : sumptibus Ioannis Ludovici Gleditschii et Mauritii Georgii Weidmanni, 1711
- Stanislaus I Leszczyński rex Poloniae : Głos wolny wolność ubezpieczający [!] . – [S.l. : s.n.], 1733 [i.e. 1749]

- 6.3. Prowadzono mikrofilmowanie i digitalizację zbiorów regionalnych i zabytkowych WBP:
- wykonano 136 kaset mikrofilmowych z zabytkowych zbiorów regionalnych,
 - zdigitalizowano 49 tytułów książek i roczników czasopism regionalnych, w tym m.in. roczniki *Słowa Ludu*, *Listy S. Żeromskiego*
- W ramach tych prac wykonano ogółem **19 457 skanów**, w tym 4 672 skany w ramach porozumienia z Biblioteką Narodową
- 6.4. Dbano o dobry stan zbiorów bieżąco udostępnianych - oprawiono 562 wol.

VII. UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

- 7.1. W ciągu roku zarejestrowano **15 733** czytelników (w tym 7 925 dzieci i młodzież ucząca się)
- 7.2. Udostępniono ogółem **602 370** jedn. inw., na zewnątrz wypożyczono **251 256** jednostek inwentarzowych, w tym:
- **188 569** książek,
 - **11 519** czasopism,
 - **51 168** zbiorów specjalnych
- Na miejscu udostępniono **351 114** jednostek inwentarzowych, w tym:
- **52 418** wol. książek,
 - **284 039** czasopism,
 - **14 657** zbiorów specjalnych.
- 7.3. Odnotowano **181 674** odwiedzin użytkowników. Stronę domową WBP odwiedzano **70 580** razy.
- 7.4. W Wypożyczalni międzybibliotecznej zarejestrowano w ciągu roku 294 zamówienia czytelników i instytucji. Zrealizowano 173, w tym: 77 ze zbiorów WBP, 96 sprowadzono z innych bibliotek.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO - BIBLIOGRAFICZNA

- 8.1. Czytelnikom udzielono **51 586** informacji (rzeczowe, biblioteczne, bibliograficzne).
Z Internetu skorzystało **9 027** użytkowników, komputerowe bazy danych udostępniano użytkownikom 6 211 razy, pakiet programowy Office 667 razy.
- 8.2. Na bieżąco dokumentowano dorobek naukowy, kulturalny, historyczny i gospodarczy Kielc oraz województwa świętokrzyskiego.
- 8.2.1. Kontynuowano prace nad tworzeniem bieżącej Bibliografii Regionalnej Województwa Świętokrzyskiego oraz uzupełniano opisy za lata 2004 - 2006. Do baz komputerowych wprowadzono ogółem **6 137 rekordów**.
- 8.2.2. W ramach porozumienia z Biblioteką Narodową w zakresie tworzenia ogólnopolskiej bazy PRASA przesłano do BN 2 264 rekordy artykułów opracowane rzeczowo.
- 8.2.3. Systematycznie uzupełniano gromadzone kartoteki regionalne:
- Środowisko literackie Kielc i województwa świętokrzyskiego,
 - Ludzie Kielecczyzny,
 - Zasłużeni bibliotekarze Kielecczyzny i inne kartoteki warsztatu informacyjnego.
- 8.2.4. Opracowano i przygotowano do wydania zestawienia bibliograficzne:
- *Wiesław Myśliwski: bibliografia* (II wydanie uzupełnione i rozszerzone),
 - *Gmina Szydłów w publikacjach,*
 - *Związki Leopolda Staffa z Regionem Świętokrzyskim,*
 - *Biblioteki Publiczne Kielc i województwa w prasie 2006 roku,*
 - *Publikacje pracowników WBP w Kielcach w roku 2006.*
- 8.3. WBP przekazała Muzeum Kielc komplet zdigitalizowanych roczników *Gazety Kieleckiej* (76 płyt CD) w związku prowadzonymi przez tę instytucję badaniami nad historią Kielc.
- 8.4. Opracowano i zamieszczono na stronie www WBP wykaz ważniejszych rocznic ogólnopolskich literackich i regionalnych na 2008r.

- 8.5. W ramach przysposobienia bibliotecznego przyjmowano grupy młodzieży oraz studentów, zorganizowano tematyczne lekcje biblieczne (37, w których uczestniczyło 883 osoby).
- 8.6. W ramach popularyzowania oferty edukacyjnej Biblioteki na XII Targach Edukacyjnych EDUKACJA 2007 prezentowano własne publikacje wydane w wersji tradycyjnej oraz na nośnikach elektronicznych
- 8.7. Prowadzono, redagowano i aktualizowano stronę domową WBP.
- 8.8. Na stronie internetowej WBP zamieszczano recenzje wybranych nabytków książek i zbiorów multimedialnych.
- 8.9. W celu upowszechnienia wiedzy o działalności, przedsięwzięciach i zbiorach Biblioteki a także nowej siedzibie budowanej ze środków UE przygotowano materiały oraz udzielano wywiadów dla prasy, radia, telewizji.

IX. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWA I KULTURALNA. WSPÓŁPRACA ZE ŚRODOWISKIEM. POPULARYZACJA KSIĄŻKI I CZYTELNICTWA

- 9.1. Prowadzono działania promujące książkę, bibliotekę i czytelnictwo przez organizowanie różnych form pracy z dziećmi i dorosłymi, m.in. konkursy, wystawy, spotkania autorskie, literackie.
- 9.2. Współpracowano z samorządami, uczelniami, bibliotekami, szkołami, instytucjami lokalnymi, mediami, twórcami w organizacji akcji popularyzujących książkę i czytelnictwo.
W imprezach organizowanych przez WBP uczestniczyło w ciągu roku ogółem **9 190 osób**.
- 9.3. Zorganizowano **30 spotkań autorskich** m.in. w ramach cyklu *Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą* - festiwal „Cztery Pory Książki” i Programu - *Tu Czytamy – Dyskusyjne Kluby Książki* z: **Mają Kotarską, Gają Grzegorzewską, Tomkiem Tryzną Michałem Jagiełło, Izabelą Sową, Elżbietą Musiał, Moniką Szwałę, Karoliną Wilczyńską, Grzegorzem Kasdepke, Anną Onichimowską, Moniką Szwałę, Katarzyną Grocholą Ireną Żukowską – Rumin, Adamem Ochwanowskim, Marcinem Świetlickim, Marcinem Malickim, Irkiem Grinem.**

9.4. W ramach cyklu:

- **Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą** zorganizowano **16 spotkań autorskich i 8 wykładów** poświęconych współczesnej polskiej literaturze dziecięcej, najnowszej poezji polskiej, prozie kobiecej i literaturze kryminalnej,
- **Tu Czytamy – Dyskusyjne Kluby Książki - 11 spotkań**

W spotkaniach i wykładach organizowanych w WBP i bibliotekach samorządowych uczestniczyło **2 193** osoby.

9.5. W *Mediatece* dla czytelników najmłodszych organizowano m.in. lekcje biblioteczne (32), konkursy (15), gry i zabawy literackie (52). Ogółem w spotkaniach uczestniczyło 2 349 dzieci.

9.6. W ramach ogólnopolskich akcji zorganizowano:

- **Cała Polska Czyta Dzieciom** - 6 spotkań w których uczestniczyło 385 osób. Czytali m.in.: Adam Jarubas - Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Irena Dragan – dyrektor Teatru Lalki i Aktora *Kubuś*,
- **Tydzień Bibliotek** pod hasłem *Biblioteka Mojego Wieku* – 12 spotkań m.in. *Książka bawi i uczy – czyli Szlakiem Świętokrzyskich Legend*, występ teatryku *Marzenie ze sztuką 103 Dalmatyńczyki – historia nieznana*,
- **Tydzień Kultury Języka**
wykłady - *O współczesnej polszczyźnie: procesy- szanse- zagrożenia* (prof. Andrzej Markowski UW)
Ile jest prawdy w stereotypie, czyli kilka uwag o językowym obrazie Kielczanina (dr Marzena Marczevska AŚ)
konkurs ortograficzny *VIP – mistrz ortografii*.

9.7. Organizowano wystawy i mniejsze ekspozycje zbiorów, w tym:

- **Portret kobiety w prasie zabytkowej: ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej,**
- **Leopold Staff (1878-1957). W 50. rocznicę śmierci,**
- **BORNHOLM,**
- **Malarstwo Artura Bartkiewicza,**
- **Pejzaż Norberta Palmera.**

9.8. Przygotowano i przeprowadzono konkurs *Biblioteka Roku 2006*, *Bibliotekarz Roku 2006*.

Do nagrody nominowano 6 bibliotek i 4 bibliotekarzy.

Statuetki *BIBLIOMANA* wraz z honorowym tytułem otrzymali:

Renata Wojtowicz dyrektor MiGBP w Połańcu - **Bibliotekarz Roku 2006**

MiGBP w Pińczowie - Biblioteka Roku 2006 oraz

Tomasz Słoka - wójt gminy Gowarczów, za zasługi w rozwoju bibliotek i czytelnictwa w gminie.

9.9. W II kwartale WBP we współpracy z Radiem Kielce, Antykwariatem Naukowym A. Metzgera ogłosiła I etap konkursu **Wybieramy Książkę Czterech Pór Roku**. Honorowy patronat nad konkursem objął Adam Jarubas Marszałek Województwa Świętokrzyskiego. Książką Roku została powieść **Dom na klifie** – autorka **M. Szwaja**.

9.10. W ramach współpracy z Instytutem Książki koordynowano organizację Dyskusyjnych Klubów Książki:

- w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego działają 22 Kluby w których odbyło się 125 spotkań,
- w *Mediatece* WBP w 11 spotkaniach uczestniczyło 96 osób.

9.11. Współudział w organizacji m.in.:

- spotkania Jubileuszowego z okazji 75 – rocznicy urodzin Bogusława Pasternaka połączonego z promocją tomiku poetyckiego *Pożegnanie z Doliną Wiśliny*,
- ogólnopolskiego Turnieju Recytatorskiego Literatury Regionalnej (Starachowickie Centrum Kultury),
- ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. F. Raka (organizowanego przez GBP Krasocinie) WBP ufundowała nagrody dla laureatów konkursów.

X. NADZÓR MERYTORYCZNY NAD BIBLIOTEKAMI PUBLICZNYMI WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA.

10.1. Sprawowano opiekę merytoryczną nad siecią bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego. Organizowano różne formy pomocy merytorycznej dla bibliotek samorządowych m.in.: konsultacje i pomoc przywarsztatową, instruktaż dla bibliotekarzy. Ponadto prowadzono i koordynowano szkolenia i doskonalenie zawodowe bibliotekarzy.

10.1.1. Nadzór merytoryczny realizowano poprzez:

- pomoc metodyczną (przywarsztatową) i poradnictwo w bibliotekach samorządowych (179),
- instruktaż zbiorowy (5)
- poradnictwo i konsultacje w WBP (1 935)
- seminaria i szkolenia zawodowe (18)

10.1.2. Instruktorzy w ramach 113 wyjazdów służbowych do podległych bibliotek samorządowych udzielali pomocy merytorycznej w zakresie m.in:

- organizacji bibliotek gminnych, powiatowych, zasad tworzenia filii bibliotecznych;
- poprawności prowadzenia dokumentacji organizacyjnej bibliotek m.in.: statutów, regulaminów (organizacyjnych, wynagrodzeń)
- zasad gromadzenia zbiorów (zakup, dary itp.);
- realizacji dotacji MKiDN na zakup nowości wydawniczych, przygotowania raportów końcowych z realizacji zadania; Bibliotekom przekazywano wnioski, zalecenia, a także wskazano przepisy, rozporządzenia oraz wzory obowiązujących dokumentów, przykładowe scenariusze form pracy z czytelnikiem.

10.2. W czasie służbowych wyjazdów do bibliotek oraz udziału w lokalnych imprezach bibliotecznych uczestniczono w 73 spotkaniach z przedstawicielami władz gminnych i powiatowych w sprawach m.in.: organizacji i funkcjonowania bibliotek gminnych i filii, finansowania bibliotek, spraw lokalowych.

10.3. Zorganizowano 9 seminariów dla pracowników bibliotek publicznych oraz pracowników samorządów gminnych. Ogółem **w szkoleniach** organizowanych bezpośrednio przez WBP **uczestniczyły 843 osoby.**

10.3.1. Koordynowano prace i współuczestniczono w przygotowaniu i organizacji 9 seminariów w bibliotekach powiatowych.

Instruktorzy przygotowali i realizowali własne tematy m.in.:

- *Biblioteki publiczne woj. świętokrzyskiego po 2006 roku,*
- *Zasady prowadzenia dokumentacji bibliotecznej,*
- *Czytelnictwo w Polsce po 2006 roku,*
- *Zasady rozliczenia z dotacji celowej MKiDN na zakup nowości wydawniczych* – przygotowanie raportu końcowego z realizacji zadania.

W seminariach powiatowych uczestniczyło 299 bibliotekarzy.

10.3.2. Zorganizowano i przeprowadzono 5 instruktaży:

- planowanie i sprawozdawczość biblioteczna: uwagi do rocznych analiz z działalności bibliotek i statystyki GUS za 2006r.,
- działalność bibliotek gminnych w latach 2005 - 2006: stan, ocena, wnioski (zrealizowano w powiatach: jędrzejowskim, kieleckim, koneckim, opatowskim, pińczowskim, starachowickim, staszowskim),
- praca z czytelnikiem najmłodszym - przykładowe formy.

W spotkaniach uczestniczyło 110 bibliotekarzy.

10.4. Opracowano analizy działalności bibliotek za 2006 rok:

- bibliotek gminnych w 12 powiatach,
- bibliotek dziecięcych województwa świętokrzyskiego.

Wyniki analiz przedstawiono na spotkaniach z bibliotekarzami.

10.5. Przygotowano informacje i wystąpienia m.in. do.:

- starosty i przewodniczącego rady powiatu kieleckiego w sprawie działalności powiatowej oraz zmiany wysokości finansowania biblioteki powiatowej,
- władz gminnych w sprawie uregulowania statusu gminnej biblioteki publicznej (Miedziana G., Nowy Korczyn, Oleśnica, Opatowiec, Piekoszów, Zagnańsk), wójta i przewodniczącego rady gminy w Wiślicy (w sprawie wznowienia działalności biblioteki gminnej) i Tuczepach (w sprawie połączenia GBP z Centrum Kultury),

10.6. W miarę zgłoszeń udzielano pomocy bibliotekom samorządowym w zakresie instalacji i konfiguracji programu MAK, organizacji i naprawy baz komputerowych.

10.6.1. Pracownicy Działu Informacji Elektronicznej WBP przeprowadzili szkolenia w zakresie obsługi programu MAK dla bibliotekarzy w:

MBP Skarżysku Kam.,

MGBP: Jędrzejowie, Ożarówie, Małogoszczy, Suchedniowie,

GBP: w Łagowie, Górnem, Bielinach, Daleszycach, Sitkówce-Nowinach, Bibliotece Muzeum Narodowego w Kielcach oraz województwa podkarpackiego (w WBP w Rzeszowie).

10.7. Zorganizowano pierwszą ogólnopolską konferencję użytkowników systemu bibliotecznego MAK - **Pakiet MAK możliwości oprogramowania i perspektywy rozwoju.**

W konferencji uczestniczyło 130 pracowników bibliotek z Polski.

- 10.8. Pracownicy merytoryczni WBP uczestniczyli w:
- 25 ogólnopolskich i regionalnych konferencjach i seminariach,
 - 48 lokalnych, gminnych imprezach i akcjach czytelniczych.
- 10.9. Koordynowano i prowadzono praktykę wakacyjną dla 20 studentów IV Roku Akademii Świętokrzyskiej Instytutu Bibliotekoznawstwa.

XI . PRACE WYDAWNICZE

11.1 Opublikowano:

- a) ***Bibliografię Regionalną Województwa Świętokrzyskiego za 2003 r.*** (w wersji elektronicznej),
- b) kolejny (19) zeszyt ***Sprawozdań i Materiałów*** za 2006 rok,
- c) drugie wydanie bibliografii ***Wiesław Myśliwski***,
- d) zestawienie bibliograficzne ***Leopold Staff. Związki z Regionem Świętokrzyskim***.
- e) katalogi wystaw:
 - ***Portret kobiety w prasie zabytkowej: ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej***,
 - ***Leopold Staff (1878 – 1957). W 50. rocznicę śmierci***
- f) ***kalendarz WBP na 2008 r.*** promujący nową siedzibę WBP,
- g) na płycie CD wydano materiały z konferencji ***Pakiet MAK możliwości oprogramowania i perspektywy rozwoju***.

11.2. W ramach współpracy z ŚCDN i ZLP – Oddział Kielce wydano:

- ***Świętokrzyskie: Środowisko. Dziedzictwo kulturowe. Edukacja Regionalna*** Nr 4
 - ***Świętokrzyski Kwartalnik Literacki*** (Nr 1-2 i 3-4)
- Dyrektor i pracownicy WBP publikowali własne artykuły.

11.3. We własnej poligrafii wykonano w miarę potrzeb zaproszenia, plakaty, druki ulotne reklamujące przedsięwzięcia Biblioteki oraz nową siedzibę WBP, okładki na płyty CD.

XII. SPRAWY ORGANIZACYJNO – ADMINISTRACYJNE I GOSPODARCZE

- 12.1. Na koniec roku 2007 zatrudnionych było 67 osób, w tym na stanowiskach merytorycznych 44, w administracji i obsłudze technicznej 23 osoby.

12.2. Ogłoszono i rozstrzygnięto przetargi na:

- zakup książek (3),
- zakup sprzętu komputerowego,
- dostawę regałów,
- dostawę, montaż i ustawienie mebli biurowych,
- dostawę skanera dzielowego wraz ze sprzętem komputerowym,
- prenumeratę prasy w 2008r.
- system zabezpieczenia zbiorów bibliotecznych.

12.2.1. Przetargi nieograniczone nierozstrzygnięte:

- na wykonanie ogrodzenia nowej siedziby WBP (pierwszy unieważniono, w drugim wybrano wykonawcę który później zrezygnował z wykonania zamówienia),
- na dostawę, montaż i ustawienie mebli metalowych - 2 (brak oferentów).

12.3. Przygotowano wnioski na realizację zadań objętych mecenatem państwa.

12.3.1. Zadania zrealizowane w Ramach Programów Operacyjnych MKiDN:

- Zakup nowości wydawniczych (49.920 zł)
- Dyskusyjne Kluby Książki (25.800 zł)
- Świątokrzyskie Spotkania z Literaturą (19.040 zł)
- Konserwacja starodruków oraz mikrofilmowanie zabytkowego księgozbioru regionalnego (54.100 zł)
- Wyposażenie pracowni digitalizacji zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach (230.000 zł)
- Mecenat 2007
Modernizacja infrastruktury informatycznej WBP w Kielcach (144.360 zł)

Ogólna wartość zadań – 793.510 zł, w tym łączna **kwota pozyskanych środków – 523.220 zł.**

12.4. Prace związane z przeniesieniem siedziby WBP do nowego lokalu:

- zakupiono materiały niezbędne do przenoszenia zbiorów, w części informatycznej min.:
- instalowano i konfigurowano sprzęt komputerowy (serwery, komputery, urządzenia peryferyjne, oprogramowania) w poszczególnych pomieszczeniach nowej siedziby WBP,
- serwery oraz komputery zawierające dane osobowe na czas przeprowadzki zaplombowano,

- wymieniono trzy komputery (zainstalowano nowe w Dziale Administracji, Księgowości, Pracowni Digitalizacji Zbiorów).
- zainstalowano skaner

Księgozbiory :

- naklejono kody kreskowe na nabytki (książki i multimedia),
- przeprowadzono kontrolę zbiorów zabytkowych – rękopisów i starodruków (przed spakowaniem i po ich rozpakowaniu i ułożeniu na półkach),
- wyodrębniono ze zbiorów książki wydane do 1950r., sporządzano wykazy, nadano nowe sygnatury,
- przeprowadzono selekcję księgozbioru fachowego- przygotowano protokół przekazania książek wyselekcjonowanych
- opracowano schemat układu książek na półkach.

12.5. W ramach prac introligatorskich wykonywano następujące zadania:

- kompletna oprawa książek i czasopism,
- pełna oprawa format A5 (oprawa katalogów wystaw organizowanych przez WBP, materiałów i sprawozdań, księgi inwentarzowe).

Wartość szacunkowa wykonanych prac ok. 26.000 zł.

12.6. Przeprowadzano kontrole wewnętrzne zgodnie z Planem kontroli wewnętrznej na 2007 r.

12.7. Na bieżąco realizowano profilaktyczne badania lekarskie pracowników WBP, przeprowadzano szkolenia z zakresu BHP i ppoż.

**Wykaz szkoleń
zorganizowanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Kielcach
dla pracowników bibliotek publicznych województwa
świętokrzyskiego w 2007r.**

Lp.	Data	Temat - wykładowca
1.	15.03.07r.	1. Przemiany jakościowe rynku książki dla dzieci i młodzieży - kontynuacja czy metamorfoza? Część 1 - Literatura dla dzieci najmłodszych. - wykład Joanna Olech - publicystka, ilustratorka, pisarka, 2. Rok 2006 w bibliotekach dla dzieci województwa świętokrzyskiego. - mgr Małgorzata Grodzicka, WBP Kielce 3. Cykl „Poznajmy się”: Działalność kulturalna biblioteki dla dzieci w Końskich. - prezentacja Zofia Chochowska, Jolanta Milczarek, MiGBP Końskie
2.	02.04.07r.	1. Źródła finansowania aktywności bibliotek publicznych Spotkanie szkoleniowo – informacyjne - mgr Kinga Paciorek - trener/doradca ds. funduszy i projektów europejskich w zakresie kultury, edukacji i problematyki społecznej. 2. Biblioteki publiczne województwa świętokrzyskiego po 2006 roku (relacje, opinie, wnioski) - mgr Andrzej Dąbrowski, WBP Kielce
3.	22.05.07r.	1. Podsumowanie konkursu wojewódzkiego: Biblioteka Roku 2006, Bibliotekarz Roku 2006 - mgr Andrzej Dąbrowski, mgr Halina Panek, WBP Kielce 2. Nowe tendencje w literaturze dla dzieci i młodzieży - dr Grzegorz Leszczyński, Uniwersytet Warszawski 3. Prezentacja Wydawnictwa Literatura - red. nacz. Wiesława Jędrzejczykowa Kiermasz książek Wydawnictwa <i>Literatura</i>

Lp.	Data	Temat - wykładowca
4.	09.09.07r.	ŚWIĘTOKRZYSKIE SPOTKANIA Z LITERATURĄ <i>- Jesienny romans z literaturą</i> 1. <i>Polska literatura kobieca - nasza czy nie</i> - mgr Marta Mizuro (krytyk literacki) 2. Spotkanie autorskie z MONIKĄ SZWAJĄ Spotkaniu towarzyszył kiermasz książek autorki - wydawnictwa SOL
5.	17.09.07r.	1. <i>Współczesna powieść angielska i amerykańska</i> - dr hab. Jerzy Jarniewicz, Uniwersytet Łódzki 2. <i>Dyskusyjne Kluby Książki w Polsce - refleksje po roku działalności, plany na przyszłość</i> - mgr Elżbieta Kalinowska, Instytut Książki Warszawa 3. Dyskusja moderatorów na temat problemów związanych z działalnością DKK - prowadzenie mgr Małgorzata Grodzicka, WBP Kielce
6.	05.11.07r.	ŚWIĘTOKRZYSKIE SPOTKANIA Z LITERATURĄ poświęcone literaturze kryminalnej 1. <i>Czy i jak czytać kryminały?</i> - prof. Józef Rurawski, Akademia Świętokrzyska 2. Spotkanie autorskie z Tadeuszem Lewandowskim - sekretarzem Joanny Chmielewskiej
6.	21.11.07r.	1. Zasady organizowania, finansowania i prowadzenia rachunkowości w samorządowych bibliotek publicznych - Helena Strzemecka - specjalista z zakresu finansów publicznych specjalizujący się w tematyce działalności kulturalnej

Lp.	Data	Temat - wykładowca
7.	04.12.07r.	1. Początki polskiej literatury dla dzieci - dr Katarzyna Kabacińska, UAM Poznań. 2. Przemiany jakościowe rynku książki dla dzieci i młodzieży – kontynuacja czy metamorfoza? <i>Część 2. Literatura dla dzieci starszych i młodzieży.</i> - Joanna Olech (publicystka, ilustratorka, pisarka) 3. Kochajmy zabawki - Prezentacja Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach 4. Zwiedzanie Muzeum Zabawek i Zabawy - Anna Myśliwiec, Biblioteka Muzeum Seminarium towarzyszyła wystawa exlibrisów <i>W świecie baśni i rzeczywistości - motyw dziecięcy w ekslibrysie.</i>
8.	19.12.07r.	1. Informacja o możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych m.in. z Programów Operacyjnych - mgr Andrzej Dąbrowski, WBP Kielce 2. Zasady rozliczenia dotacji celowej MKiDN na zakup nowości wydawniczych w 2007r. - mgr Halina Panek, WBP Kielce 3. Wytyczne do analizy działalności bibliotek publicznych w 2007r. - mgr Małgorzata Grodzicka, WBP Kielce 4. Tradycje okresu Bożego Narodzenia na Kielecczyźnie - dr Elżbieta Szot - Radziszewska, Muzeum Wsi Kielecki

BIBLIOTEKI PUBLICZNE WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W 2007 R.

SIEĆ BIBLIOTECZNA

297 bibliotek (więcej o 1), 71 w miastach, 226 na wsi (więcej o 1),
w tym:

194 filie biblioteczne (więcej o 1), w miastach 39, na wsi 155 (więcej o 1),
13 punktów bibliotecznych.

Status formalno – prawny bibliotek

86 bibliotek gminnych posiada status instytucji kultury (biblioteki są
wpisane do rejestru instytucji kultury),

2 biblioteki gminne w strukturze urzędu gminy
(GBP Oleśnica i Piekoszów).

13 bibliotek gminnych działa w strukturach gminnych ośrodków
kultury (mniej o 2),

4 biblioteki publiczno – szkolne,

8 bibliotek realizuje zadania powiatowe,

1 centrum komunikacji społecznej (Złotniki gmina Małogoszcz)

2 gminy nie realizują zadań ustawowych i nie prowadzą bibliotek
publicznych:

- **Moskorzew** - powiat włoszczowski (w 2000 r. zlikwidowano
gminną bibliotekę publiczną i filię w ramach oszczędności
finansowych),
- **Wiślica** - powiat buski (w 2001 r. zawieszono działalność
gminnej biblioteki z powodu braku lokalu).

ZBIORY BIBLIOTECZNE

Stan zbiorów w bibliotekach publicznych woj. świętokrzyskiego
wynosi **4 533 967** jedn. inw., w tym 4 471 861 wol. książek.

- zakupiono **111 062** jedn. inw. (+ **9 953**), w tym: **109 525** wol.
książek (więcej o **11 611** wol.),
- na zakup zbiorów wydano ogółem **2 091 395** zł (tj. więcej o 58 124 zł)
- ze środków organizatora zakupiono **55 177** wol. na kwotę **1 092 981** zł;
- z dotacji Ministra Kultury zakupiono **53 456** jedn. inw. (więcej o 203)
na kwotę **998 415** zł (więcej o 45 365 zł),

- wskaźnik zakupu na 100 mieszkańców w województwie **8,6** wol. (więcej o 1,0), w tym: **9,1** wol. (+3,7) w Kielcach, **5,3** wol. (bez zmian) w miastach (Skarżysko Kam., Sandomierz, Starachowice, Ostrowiec Św.), **8,9** wol. (- 0,2) w miasto-gminach, **9,5** wol. (+1) w gminach.

Powyżej średniej wojewódzkiej **8,6** wol. zakupiły **52** gminy (na 101).

Wysoki wskaźnik zakupu nowości uzyskały biblioteki:

miejskie: **Kielce** (WBP i MBP) - **9,1**; **Sandomierz** - **7,6**;

miejsko-gminne: **Połaniec** - **18,0**; **Zawichost** - **17,2**; **Ożarów** - **15,4**;

Suchedniów - **11,9**; **Małogoszcz** - **11,8**;

Wąchock - **11,4**; **Kunów** - **11,2**

gminne: **Kije** - **29,3**; **Pierzchnica** - **27,2**; **Gnojno** - **26,1**; **Ruda**

Maleniecka - **26,1**; **Radków** - **23,6**; **Gowarczów** - **19,8**;

Tuczępy - **19,1**; **Baćkowice** - **18,8**; **Wilczyce** - **16,5**;

Złota - **16,0**; **Oksa** - **15,9**; **Nagłowice** - **15,0**; **Słupia J.** - **13,9**;

Rytwiany - **13,5**; **Wojciechowice** - **13,5**; **Michałów** - **13,3**;

Krasocin - **13,0**.

CZYTELNICY

188 331 czytelnicy ogółem (- **10 987**, tj. **5,5%** spadku) w tym:

118 515 czytelnicy w miastach (- **7 153**, tj. **5,6%** spadku)

69 816 czytelnicy na wsi (- **3 834**, tj. **5,2%** spadku)

- czytelnicy do lat 15 ogółem - **53 834** (- **3 443**, tj. **6,0%** spadku), stanowią **28,6 %** ogółu czytelników.

- zasięg czytelnictwa w województwie (czyt./100 mieszk.) - **14,8%** (- **0,9 %**)

miejskie: **Sandomierz** - **25,0**; **Kielce** (razem MBP i WBP) - **22,4**

miasto-gminy: **Pińczów** - **21,4**; **Wąchock** - **21,6**; **Kunów** - **21,1**

Ożarów - **20,5**; **Połaniec** - **19,9**; **Końskie** - **18,8**.

gminne: **Pierzchnica** - **23,2**; **Waśniów** - **19,1**; **Kluczewsko** - **20,8**;

Gnojno - **17,6**; **Lipnik** - **17,3**; **Tuczępy** - **16,3**; **Ruda Maleniecka** - **16,0**.

UDOSTĘPNIANIE

Na zewnątrz:

- **3 545 827** wypożyczeń ogółem (- **125 653** jedn. inw., tj. **3,4%** spadku)
w tym:
 - 2 117 444** w miastach (+ **85 468** jedn. inw., tj. **4,2%** wzrostu)
 - 1 428 383** na wsi (- **211 121** jedn. inw., tj. **12,8%** spadku)
- wypożyczenia na 100 mieszkańców w województwie - 277,7 wol.
- wypożyczenia do lat 15 - **1 037 044** jedn. inw. (- **44 677**, tj. **4,1 %** spadku) stanowią **29,2 %** ogólnej liczby wypożyczeń
 - w miastach **431 550** (20,3 %)
 - na wsi **605 494** (42,3 %)

Na miejscu zarejestrowano:

- **657 480** odwiedzin (+ **27 612** tj. 4,2%)
- **1 487 319** udostępnionych zbiorów (- **70 294** tj. 4,5%)
- **488 380** udzielonych informacji (- **19 658** tj. 3,8%)

KADRA BIBLIOTEKARSKA

- **632** pracowników ogółem (więcej o 26), w tym:
- **512** na stanowiskach bibliotekarskich (więcej o 4), w tym:
w miastach **268**, na wsi **244**.
- **273** z wykształceniem wyższym (więcej o 25), w tym
bibliotekarskim **237** osoby (więcej o 22)
- **157** z wykształceniem średnim bibliotekarskim (mniej o 15)
- **118** bez wykształcenia bibliotekarskiego
- **46** dokształca się na studiach wyższych,
w tym 29 bibliotekoznawstwo.

KOMPUTERYZACJA

- **140** bibliotek posiada komputery (tj. 47% ogółu bibliotek)
- **130** bibliotek ma dostęp do Internetu (tj. 40%,), w tym 115
udostępnia czytelnikom (39%)
- **604** ogółem - stanowiska komputerowe (+ 107)

Stan organizacyjny i działalność bibliotek powiatowych

W województwie świętokrzyskim nie ma pełnej sieci bibliotek powiatowych. Na 13 powiatów ziemskich zadania ponadlokalne realizowane są w 8 (kazimierskim, kieleckim, koneckim, opatowskim, skarżyskim, starachowickim, staszowskim i włoszczowskim). Nadal w 5 powiatach: buskim, jędrzejowskim, ostrowieckim, pińczowskim i sandomierskim nie ma bibliotek powiatowych. Przyczyną niepełnej sieci bibliotek powiatowych są niewystarczające środki finansowe proponowane na działalność biblioteki powiatowej oraz brak porozumienia władz samorządowych.

Zakres zadań podejmowanych przez biblioteki powiatowe uwarunkowany jest głównie wysokością przyznanych środków finansowych, które w 2007r. wynosiły od 6.000 do 30.000 zł (5 bibliotek po 20 tys. zł, 1 – 6 tys. zł, 1 – 10 tys. zł, 1- 30 tys.). Fundusze otrzymywane z powiatów wydawkowane były na zakup: nowości wydawniczych, baz komputerowych, kserokopiarki do bibliotek powiatowych, zakup zbiorów regionalnych oraz prenumeratę czasopism do bibliotek gminnych, częściowe remonty biblioteki powiatowej, organizację seminariów oraz delegacje.

Pomoc merytoryczna bibliotek powiatowych ogranicza się najczęściej do poradnictwa w doborze i opracowaniu nowości wydawniczych, pomocy w przygotowywaniu sprawozdawczości bibliotecznej, prowadzenia skontrum oraz organizacji seminariów.

Brak jest stanowisk instruktorskich. W 3 powiatach (opatowskim, staszowskim, włoszczowskim) zadania instruktorów (na ryczałt) realizują pracownicy działu gromadzenia i opracowania zbiorów oraz udostępniania jako zadania dodatkowe. W pozostałych powiatach opiekę merytoryczną sprawują najczęściej dyrektorzy.

Zadania w zakresie bezpośredniego nadzoru i opieki merytorycznej nad bibliotekami samorządowymi realizuje nadal Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach. Prowadzone są indywidualne konsultacje, pomoc i doradztwo merytoryczne w bibliotekach samorządowych oraz na miejscu w WBP. W miarę potrzeb organizowana jest także pomoc merytoryczna innych działów, zwłaszcza w zakresie automatyzacji procesów bibliotecznych.

WBP w Kielcach organizuje:

- seminaria wojewódzkie dla dyrektorów bibliotek oraz wszystkich zainteresowanych pracowników bibliotek samorządowych,
- warsztaty i szkolenia dla grup bibliotekarzy, księgowych itp.

W 2007 r. zorganizowano 9 szkoleń dla pracowników bibliotek publicznych. Koordynowano i udzielano pomocy w organizacji

seminariów w bibliotekach powiatowych (8) w: Kazimierzy, Końskich, Staszowie i Włoszczowie. Na seminaria powiatowe i wojewódzkie zapraszani byli także przedstawiciele władz samorządowych.

Komputeryzacji bibliotek

W 2007r. do 31 bibliotek publicznych przybyło ogółem 107 komputerów. Obecnie w trakcie komputeryzacji jest **140** bibliotek (**47 %**), które posiadają łącznie 604 komputery. Nadal w 154 bibliotekach, w tym 13 gminnych, brak komputerów.

Podstawowym oprogramowaniem bibliotecznym jest MAK (41 gmin).

W jednostkowych przypadkach: SOWA, MATEUSZ, BIBLOS. Wymienione oprogramowanie bibliotekarze wykorzystują do opracowania zbiorów, prowadzenia katalogów, drukowania kart, tworzenia własnych baz danych, zapewnieniu dostępu do baz Przewodnika Bibliograficznego. W komputeryzację procesów bibliecznych najbardziej zaawansowanych jest 5 bibliotek: WBP, MBP w Kielcach, MBP w Ostrowcu Św., MiGBP w Ożarowie, MiGBP w Połańcu.

Stan techniczny sprzętu komputerowego jest dobry.

Komputeryzacja bibliotek publicznych finansowana była ze środków: samorządów miast, gmin, powiatów (Końskie), programu operacyjnego MKiDN (WBP Kielce, MBP Skarżysko Kamienna).

Dostęp do Internetu posiada **130** bibliotek (44%), z tego **115** udostępnia Internet czytelnikom (39%). Zanotowano 191 259 udostępnień.

W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił spadek udostępnień (o 7 049), przede wszystkim w ośrodkach wiejskich.

Podstawową trudnością w dalszej komputeryzacji bibliotek publicznych są przede wszystkim niedostateczne środki finansowe oraz za małe lokale.

Sytuacja zawodowa bibliotekarzy

W 2007r. w bibliotekach publicznych województwa zatrudnionych było ogółem 632 pracowników, więcej o 26 osób. Na stanowiskach bibliotekarskich pracowało **512** osób (81 % w stosunku do ogółu zatrudnionych, więcej o 4), w tym **244** na wsi.

Z wyższym wykształceniem **273** osoby (więcej o 25), w tym bibliotekarskim **237** (więcej o 22), **157** osób z wykształceniem średnim bibliotekarskim (mniej o 15), 118 bez wykształcenia bibliotekarskiego.

W ostatnich latach na stanowiskach bibliotekarskich obserwuje się stabilizację zawodową. Bibliotekarze przygotowani są do pracy, w większości posiadają 10 - letni staż pracy. Zauważalne jest także zwiększenie wymagań kwalifikacyjnych zarówno w stosunku do osób przyjmowanych do pracy jak i pracujących w zawodzie. Systematycznie przybywa bibliotekarzy z wyższym wykształceniem.

Struktura wykształcenia bibliotekarzy:

- 77% z wykształceniem bibliotekarskim (wyższym i średnim), w tym 46 % wyższym bibliotekarskim, 31% średnim bibliotekarskim,
- 7% wyższym (innym),
- 16% posiada wykształcenie średnie (ogólne).

Ogólna sytuacja zawodowa bibliotekarzy jest dobra. Kadra bibliotekarska jest wykwalifikowana. Bibliotekarze systematycznie uzupełniają swoje wykształcenie na studiach wyższych, podyplomowych, kursach i innych formach doskonalenia zawodowego. Obecnie w systemie zaocznym wyższe wykształcenie uzupełnia 46 bibliotekarzy (z tego 21 pracujących na wsi), 29 osób kontynuuje bibliotekoznawstwo. Pracownicy bibliotek na własny koszt podejmują naukę. Popularne wśród bibliotekarzy kierunki, na studiach podyplomowych, to marketing i zarządzanie, pedagogika, informatyka.

Bibliotekarze podejmują wiele zadań na rzecz promocji książki i biblioteki, włączają się w organizację imprez o zasięgu gminnym czy powiatowym, coraz częściej zabiegają o pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na cele biblioteczne.

Większość bibliotekarzy czuje się związana z zawodem, jest zadowolona i pozytywnie ocenia swoją pracę.

Nadal bibliotekarze, szczególnie z małych gmin, czują się niedoceniani przez władze samorządowe. Często muszą wykonywać dodatkowe prace na rzecz urzędów gmin oraz ośrodków kultury, zamykając na ten czas biblioteki.

Bibliotekarze krytycznie oceniają swoją sytuację finansową uważając, że ich zarobki są niższe niż w innych instytucjach kultury czy oświaty. Równie krytycznie oceniana jest sytuacja finansowa bibliotek i brak środków na regulację płac oraz awansowanie osób, które ukończyły studia wyższe. W 2007 roku w 31 bibliotekach gminnych nie dokonano regulacji płac, w 48 gminach wyniosła 1- 6%, w 19 gminach 7- 9%, w 3 gminach powyżej 10%. Średnia płaca brutto w województwie wynosi 1.905 zł. Większość bibliotekarzy pracujących na wsi nie otrzymuje dodatku wiejskiego oraz wynagrodzenia za sprzątanie.

Modernizacja bibliotek publicznych

W październiku 2007r. zakończono realizację projektu p.n. „Adaptacja budynku przy ul Ściegiennego dla potrzeb funkcjonowania Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach”.

Lokal o powierzchni 4000m². dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych, wyposażony w kompletny nowy sprzęt biblioteczny. Rozpoczęto przeprowadzanie zbiorów biblioteki do nowej siedziby. Otwarcie nowego budynku planuje się w czerwcu 2008r.

W minionym roku osiem bibliotek samorządowych korzystnie zmieniło swoje lokale: GBP w Tarłowie (ok. 200 m²) - budynek dostosowany do potrzeb niepełnosprawnych, MBP Skarżysko (filia), MiGBP Połaniec (filia w Ruszcy, wyposażona w kompletny, nowy sprzęt biblioteczny), GBP Dwikozy (filie w Garbowie i Słupczy), GBP Nowa Słupia (filia w Rudkach), GBP Rytwiany (filia w Sichowie), GBP Złota (filia w Pełczyskach).

Kontynuowano także prace związane z poprawą estetyki bibliotek, w tym zakresie m.in: w 32 lokalach bibliotecznych przeprowadzono remonty bieżące (wymiana okien, drzwi, odnowienie wnętrza), 10 bibliotek doposażyło swoje lokale w nowy sprzęt biblioteczny.

Trzy gminne biblioteki powiększyły swoje lokale – GBP w Gnojnie, GBP w Kluczewsku, MiGBP w Stąporkowie.

Najważniejsze problemy w działalności bibliotek publicznych

- ✓ brak samodzielności organizacyjnej, prawnej i finansowej bibliotek. W 2007r. w wyniku interwencji oraz pomocy merytorycznej WBP:
 - 4 gminy uregulowały status formalno prawny bibliotek publicznych (Miedziana Góra, Nowy Korczyn, Opatowiec, Zaganańsk).
 - kolejne biblioteki (2) wyłączyły się ze struktury gminnych ośrodków kultury (GBP Klimontów, GBP Masłów).

Wymienione biblioteki usamodzielniały się i uzyskały osobowość prawną w formie instytucji kultury.

Nadal:

- 12 bibliotek gminnych pozostaje w strukturze ośrodków kultury,
- 2 GBP Oleśnica i Piekoszów pozostają w strukturze urzędów gmin.

Potrzeby bibliotek działających w strukturze ośrodków kultury oraz urzędów gmin traktowane są często jako drugoplanowe. Zmniejszane są środki finansowe na działalność biblioteczną, zwłaszcza na zakup książek, sprzętu bibliotecznego i informatycznego. Ograniczany jest także czas pracy bibliotek, często pracownicy angażowani są do

dotatkowych zadań w ośrodku kultury lub urzędzie gminy, zamykając na ten czas biblioteki.

- ✓ nierealizowanie ustawowych zadań prowadzenia biblioteki publicznej:
 - 2 gminy **Moskorzew** i **Wiślica** nie prowadzą bibliotek publicznych.
 - pięć powiatów nie realizuje ustawowego obowiązku prowadzenia biblioteki powiatowej;
- ✓ brak pełnej sieci filii bibliotecznych, 27 bibliotek gminnych nie posiada filii. Stan taki stwarza barierę w dostępie czytelników do biblioteki i książki, zwłaszcza na wsi;
- ✓ ograniczone środki finansowe na działalność statutową bibliotek uniemożliwiające właściwe funkcjonowanie bibliotek publicznych. (zaspokajają jedynie w stopniu dostatecznym wydatki na działalność bieżącą);
- ✓ ograniczone środki na zakup komputerów i oprogramowania bibliotecznego. Nadal w 154 bibliotekach brak komputerów, w tym 13 gminnych i 141 filiach (w 2007r. 40 bibliotek gminnych przystąpiło Projektu IKONKA – realizacja 2008r.)
- ✓ ograniczanie zatrudnienia i czasu pracy gminnych bibliotek publicznych i filii (nadal 5 gminnych bibliotek publicznych oraz większość filii wiejskich funkcjonuje na pół etatu);
- ✓ trudne warunki lokalowe i przestarzały sprzęt biblioteczny w 6 bibliotekach gminnych i większości filii bibliotecznych (50% bibliotek)
- ✓ przenoszenie bibliotek do budynków szkół podstawowych, często do lokali bibliotek szkolnych, co skutkuje zawężeniem kręgu czytelników do najmłodszych, ograniczonym dostępem do biblioteki czytelników dorosłych, skróceniem czasu udostępniania zbiorów najczęściej do godz.15:00 oraz zamykaniem bibliotek na czas ferii i wakacji;
- ✓ niewystarczający i niesystematyczny zakup nowości wydawniczych oraz czasopism (w pięciu gminach nie prenumerują czasopism, w 13 od 1 - 3 tytułów, w 36 gminach brak czasopism dla dzieci);

- ✓ w ramach oszczędności na nowo przystąpiono do likwidacji filii bibliotecznych. W 2008r. zagrożone likwidacją są dwie filie wiejskie w gminie Raków;
- ✓ brak środków na udział pracowników bibliotek w atrakcyjnych konferencjach i seminariach ogólnopolskich;
- ✓ brak środków na przystosowanie lokali bibliotecznych dla osób z dysfunkcją narządu ruchu (podjazdy, windy).

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach

Sieć i kadra bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego w latach 2006-2007

TABELA Nr 1

L.p.	Biblioteka	Liczba bibliotek		Filie		Liczba bibliotekarzy	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ogółem województwo		296	297	193	194	508	512
	WBP Kielce	1	1	0	0	43	44
	MBP Kielce	14	14	13	13	48	49
Razem Kielce		15	15	13	13	91	93
1.	MBP Ostrowiec	7	7	6	6	17	17
2.	MBP Sandomierz	3	3	2	2	13	13
3.	MBP Skarżysko	5	5	4	4	12	13
4.	MBP Starachowice	7	7	6	6	18	18
Razem miasta		22	22	22	18	60	61
1.	BMiG Bodzentyn	4	4	3	3	5	5
2.	BMiG Busko Zdrój	6	6	5	5	14	14
3.	BMiG Chęciny	2	2	1	1	3	3
4.	BMiG Chmielnik	5	5	4	4	6	6
5.	BMiG Ćmielów	2	2	1	1	3	3
6.	BMiG Daleszyce	3	3	2	2	4	4
7.	BMiG Działoszyce	1	1	0	0	1	1
8.	BMiG Jędrzejów	3	3	2	2	10	9
9.	BMiG Kazimierza	2	2	1	1	7	7
10.	BMiG Końskie	10	10	9	9	14	15
11.	BMiG Koprzywnica	2	2	1	1	2	2
12.	BMiG Kunów	6	6	5	5	9	9
13.	BMiG Małogoszcz	4	4	3	3	5	5
14.	BMiG Opatów	1	1	0	0	6	6
15.	BMiG Osiek	2	2	1	1	3	3
16.	BMiG Ożarów	4	4	3	3	9	9
17.	BMiG Pińczów	8	8	7	7	14	14
18.	BMiG Połaniec	2	2	1	1	6	6
19.	BMiG Sędziszów	4	4	3	3	4	4
20.	BMiG Skalbmierz	5	5	4	4	4	5
21.	BMiG Staszów	6	6	5	5	14	14
22.	BMiG Stąporków	2	2	1	1	4	4
23.	BMiG Suchedniów	3	3	2	2	5	5
24.	BMiG Wąchock	4	4	3	3	5	5
25.	BMiG Włoszczowa	6	6	5	5	12	12
27.	BMiG Zawichost	1	1	0	0	2	2
Razem miasta i gminy		98	98	72	72	171	172

**Sieć bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego
w latach 2006-2007**

TABELA Nr 1

L.p.	Biblioteka	Liczba bibliotek		Filie		Liczba bibliotekarzy	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
1.	GBP Baćkowice	3	3	2	2	3	3
2.	GBP Bałtów	1	1	0	0	2	2
3.	GBP Bejsce	1	1	0	0	1	1
4.	GBP Bieliny	1	1	0	0	2	2
5.	GBP Bliżyn	2	2	0	0	3	2
6.	GBP Bodzechów	2	2	1	1	2	2
7.	GBP Bogoria	2	2	1	1	2	2
8.	GBP Brody Łż.	4	4	3	3	4	4
9.	GBP Czarnocin	3	3	2	2	2	2
10.	GBP Dwikozy	5	5	4	4	6	6
11.	GBP Fałków	2	2	1	1	2	2
12.	GBP Gnojno	4	4	3	3	3	3
13.	GBP Gowarczów	2	2	1	1	3	3
14.	GBP Górno	4	4	3	3	4	4
15.	GBP Imielno	3	3	2	2	3	3
16.	GBP Iwaniska	2	2	1	1	2	3
17.	GBP Kije	3	4	2	3	3	4
18.	GBP Klimontów	4	4	3	3	5	5
19.	GBP Kluczewsko	2	2	1	1	3	3
20.	GBP Krasocin	5	5	4	4	5	5
21.	GBP Lipnik	3	3	2	2	3	3
22.	GBP Łagów	2	2	1	1	2	2
23.	GBP Łączna	1	1	0	0	1	1
24.	GBP Łoniów	1	1	0	0	2	2
25.	GBP Łopuszno	1	1	0	0	3	3
26.	GBP Łubnice	2	2	1	1	2	2
27.	GBP Maśłów	2	2	1	1	2	2
28.	GBP Michałów	2	2	1	1	3	3
29.	GBP Miedziana G.	2	2	1	1	2	2
30.	GBP Mirzec	4	4	3	3	5	5
31.	GBP Mniów	3	3	2	2	3	3
32.	GBP Morawica	4	4	3	3	5	5
33.	GBP Moskorzew	-	-	-	-	0	0
34.	GBP Nagłowice	3	3	2	2	4	4
35.	GBP Nowa Słupia	3	3	2	2	3	3
36.	GBP Nowy Korczyn	1	1	0	0	1	1
37.	GBP Obrazów	3	3	2	2	4	4
38.	GBP Oksa	2	2	1	1	2	2

**Sieć bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego
w latach 2006-2007**

TABELA Nr 1

L.p.	Biblioteka	Liczba bibliotek		Filie		Liczba bibliotekarzy	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
39.	GBP Oleśnica	1	1	0	0	1	1
40.	GBP Opatowiec	2	2	1	1	1	1
41.	GBP Pacanów	1	1	0	0	1	1
42.	GBP Pawłów	5	5	4	4	8	8
43.	GBP Piekoszków	3	3	2	2	4	5
44.	GBP Pierzchnica	1	1	0	0	4	4
45.	GBP Radków	1	1	0	0	1	1
46.	GBP Radoszyce	2	2	1	1	3	3
47.	GBP Raków	3	3	2	2	3	3
48.	GBP Ruda Mał.	2	2	1	1	3	3
49.	GBP Rytwiany	3	3	2	2	3	3
50.	GBP Sadowie	3	3	2	2	2	2
51.	GBP Samborzec	1	1	0	0	2	2
52.	GBP Secemin	1	1	0	0	1	1
53.	GBP Sitkówka	1	1	0	0	2	2
54.	GBP Skarżysko Koś	1	1	0	0	1	1
55.	GBP Słupia J.	1	1	0	0	1	1
56.	GBP Słupia Kon.	3	3	2	2	3	3
57.	GBP Smyków	1	1	0	0	1	1
58.	GBP Sobków	4	4	3	3	5	5
59.	GBP Solec Zdrój	1	1	0	0	1	1
60.	GBP Stopnica	1	1	0	0	2	2
61.	GBP Strawczyn	1	1	0	0	1	1
62.	GBP Szydłów	1	1	0	0	1	1
63.	GBP Tarłów	1	1	0	0	2	1
64.	GBP Tuczepy	3	3	2	2	3	3
65.	GBP Waśniów	3	3	2	2	3	2
66.	GBP Wilczyce	1	1	0	0	2	2
67.	GBP Wiślica	-	-	-	-	-	-
68.	GBP Wodzisław	4	4	3	3	5	5
69.	GBP Wojciechowice	3	3	2	2	3	3
70.	GBP Zagnańsk	4	4	3	3	3	3
71.	GBP Złota	3	3	2	2	3	3
Razem gminy		161	162	90	91	186	186

**Księgozbiory bibliotek publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2006-2007**

TABELA NR 2

L.p.	Biblioteka - gmina	Księgozbiór		Zakup		Zakup na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ogółem województwo		4 417 001	4 471 861	97 914	109 525	7,6	8,6
	WBP Kielce	245 928	257 732	8 425	10 371		
	MBP Kielce	317 546	326 925	2 711	8 350		
Razem Kielce		563 474	584 657	11 136	18 721	5,4	9,1
1.	MBP Ostrowiec	195 660	199 062	3 945	4 391	5,3	6,0
2.	MBP Sandomierz	102 537	103 938	1 976	1 906	7,9	7,6
3	MBP Skarżysko	114 280	110 502	2 360	2 274	4,8	4,7
4.	MBP Starachowice	121 729	122 160	2 332	2 033	4,4	3,9
Razem miasta		534 206	535 662	10 613	10 604	5,3	5,3
1.	BMiG Bodzentyn	48 136	47 578	628	777	5,4	6,7
2.	BMiG Busko Zdrój	101 530	102 491	3 204	3 178	9,9	9,8
3.	BMiG Chęciny	32 428	33 067	661	705	4,5	4,8
4.	BMiG Chmielnik	67 003	67 474	826	844	7,2	7,3
5.	BMiG Ćmielów	31 978	32 182	744	756	9,5	9,7
6.	BMiG Daleszyce	45 272	45 813	884	1 040		7,0
7.	BMiG Działoszyce	19 463	19 893	613	430	10,9	7,8
8.	BMiG Jędrzejów	87 592	88 075	1 855	1 518	6,4	5,2
9.	BMiG Kazimierza W.	55 079	56 458	1 626	1 740	9,7	10,5
10.	BMiG Końskie	148 824	150 803	2 762	3 013	7,6	8,3
11.	BMiG Koprzywnica	21 896	22 466	629	570	8,9	8,1
12.	BMiG Kunów	49 690	50 097	1 264	1 117	12,7	11,2
13.	BMiG Małogoszcz	30 239	31 469	942	1 387	8,0	11,8
14.	BMiG Opatów	49 556	50 775	1 109	1 105	8,8	8,8
15.	BMiG Osiek	20 056	20 545	372	479	4,7	6,1
16.	BMiG Ożarów	77 037	78 199	1 949	1 747	17,1	15,4
17.	BMiG Pińczów	123 186	123 942	1 834	2 020	8,3	9,1
18.	BMiG Połaniec	44 325	46 063	2 333	2 145	19,6	18,0
19.	BMiG Sędziszów	60 976	61 811	773	706	5,9	5,4
20.	BMiG Skalbierz	51 658	51 540	840	685	12,1	9,9
21.	BMiG Staszów	134 621	135 568	2 588	2 199	9,8	8,3
22.	BMiG Stąporków	41 169	40 722	1 352	1 043	7,4	5,7
23.	BMiG Suchedniów	65 456	66 408	1 257	1 281	11,6	11,9
24.	BMiG Wąchock	36 299	37 149	985	795	14,2	11,4
25.	BMiG Włoszczowa	86 516	86 095	1 706	1 787	8,4	8,7
26.	BMiG Zawichost	19 317	19 203	616	801	13,1	17,2
Razem miasta i gminy		1 504 030	1 565 886	33 468	33 868	9,1	8,9

**Księgozbiory bibliotek publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2006-2007**

TABELA NR 2

L.p.	Biblioteka - gmina	Księgozbiór		Zakup		Zakup na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
1.	GBP Baćkowice	36 519	37 292	862	967	16,7	18,8
2.	GBP Bałtów	25 077	25 468	402	387	10,1	9,8
3.	GBP Bejsce	11 023	11 309	352	286	8,2	6,7
4.	GBP Bieliny	16 121	16 344	570	599	5,8	6,1
5.	GBP Bliżyn	33 053	33 204	730	627	8,5	7,3
6.	GBP Bodzechów	41 264	42 578	1 505	1 375	11,3	10,2
7.	GBP Bogoria	19 055	19 382	384	459	4,8	5,8
8.	GBP Brody Iłż.	51 472	49 270	586	634	5,4	5,8
9.	GBP Czarnocin	15 594	14 665	371	448	8,9	10,9
10.	GBP Dwikozy	30 155	29 194	719	646	8,0	7,1
11.	GBP Fałków	18 360	18 511	545	549	11,4	11,6
12.	GBP Gnojno	42 009	42 842	1 143	1 220	24,2	26,1
13.	GBP Gowarczów	20 659	21 016	633	940	12,7	19,8
14.	GBP Górno	43 909	44 184	1 055	1 398	8,1	10,7
15.	GBP Imielno	37 849	33 276	425	556	9,2	12,1
16.	GBP Iwaniska	27 619	27 436	646	548	9,1	7,8
17.	GBP Kije	23 188	23 971	1072	1 357	23,3	29,3
18.	GBP Klimontów	38 163	35 472	346	469	4,0	5,5
19.	GBP Kluczewsko	22 564	22 547	631	552	12,2	10,7
20.	GBP Krasocin	43 589	43 481	835	1 405	7,8	13,0
21.	GBP Lipnik	28 638	28 598	716	571	12,5	10,0
22.	GBP Łagów	26 485	26 659	397	480	5,7	7,0
23.	GBP Łączna	14 494	14 822	415	328	7,9	6,3
24.	GBP Łoniów	11 855	12 451	736	596	9,8	7,9
25.	GBP Łopuszno	16 906	17 279	672	730	7,5	8,1
26.	GBP Łubnice	15 971	16 473	408	493	9,2	11,1
27.	GBP Masłów	25 491	26 158	761	667	7,9	6,9
28.	GBP Michałów	15 242	15 882	454	640	9,4	13,3
29.	GBP Miedziana G.	20 695	21 067	322	661	3,2	6,5
30.	GBP Mirzec	30 103	30 873	364	742	4,3	8,8
31.	GBP Mniów	38 900	39 272	983	1 150	10,6	12,4
32.	GBP Morawica	46 281	47 559	912	1 282	6,8	9,4
33.	GBP Moskorzew	-	-	-	-	-	-
34.	GBP Nagłowice	27 974	28 749	618	789	11,7	15,0
35.	GBP Nowa Słupia	32 439	32 007	688	511	7,1	5,3
36.	GBP Nowy Korczyn	12 017	11 550	86	209	1,3	3,3
37.	GBP Obrazów	32 740	43 296	647	707	9,6	10,5
38.	GBP Oksa	23 638	24 292	675	780	13,8	15,9

**Księgozbiory bibliotek publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2006-2007**

TABELA NR 2

L.p.	Biblioteka - gmina	Księgozbiór		zakup		Zakup na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
39.	GBP Oleśnica	10 145	10 169	176	0	4,4	0,0
40.	GBP Opatowiec	19 336	12 738	96	254	2,7	7,2
41.	GBP Pacanów	13 299	13 697	605	559	7,7	7,2
42.	GBP Pawłów	46 172	46 590	741	611	4,9	4,1
43.	GBP Piekoszów	35 253	34 316	801	734	5,2	4,7
44.	GBP Pierzchnica	19 915	20 731	1 155	1 298	24,1	27,2
45.	GBP Radków	12 035	12 175	452	622	17,0	23,6
46.	GBP Radoszyce	26 390	27 108	767	718	8,4	7,9
47.	GBP Raków	41 254	41 592	37	286	0,6	5,0
48.	GBP Ruda Mal.	19 879	19 579	808	868	24,0	26,1
49.	GBP Rytwiany	34 974	35 306	755	859	11,8	13,5
50.	GBP Sadowie	27 680	28 208	563	528	13,1	12,4
51.	GBP Samborzec	21 569	22 076	652	827	7,2	9,2
52.	GBP Secemin	11 686	11 128	422	343	8,2	6,7
53.	GBP Sitkówka	22 272	22 991	497	867	7,1	12,3
54.	GBP Skarżysko Koś	7 442	7 913	462	601	7,5	9,7
55.	GBP Słupia J.	1163	10 773	654	640	14,2	13,9
56.	GBP Słupia Kon.	19 002	19 472	230	468	6,4	13,2
57.	GBP Smyków	11 324	11 794	365	308	9,9	8,3
58.	GBP Sobków	33 145	32 938	767	898	9,3	10,8
59.	GBP Solec Zdrój	24 507	25 118	384	611	7,7	12,3
60.	GBP Stopnica	11 718	12 053	558	335	7,1	4,3
61.	GBP Strawczyn	17 200	17 701	505	492	5,1	5,0
62.	GBP Szydłów	16 140	16 491	259	344	5,3	7,0
63.	GBP Tarłów	15 054	15 462	658	408	11,4	7,1
64.	GBP Tuczępy	21 523	21 777	881	739	22,6	19,1
65.	GBP Waśniów	29 827	30 343	834	647	11,8	9,2
66.	GBP Wilczyce	15 041	15 684	627	643	16,0	16,5
67.	GBP Wiślica	-	-	-	-	-	-
68.	GBP Wodzisław	50 648	51 052	798	894	10,5	11,9
69.	GBP Wojciechowice	48 693	49 292	910	599	20,4	13,5
70.	GBP Zagnańsk	43 935	44 756	196	800	1,5	6,3
71.	GBP Złota	15 687	16 204	532	773	10,9	16,1
Razem gminy		1 815 291	1 785 656	42 697	46 332	8,5	9,5

**Czytelnicy bibliotek publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2006 – 2007**

TABELA Nr 3

L.p.	Biblioteka	Czytelnicy		% czytelników do lat 15		Czytelnicy na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ogółem województwo		199 318	188 331	28,7	28,6	15,6	14,8
	WBP Kielce	16 391	15 733	5,4	6,3	0,0	7,6
	MBP Kielce	32 963	30 410	19,3	18,4	0,0	14,7
Razem Kielce		49 354	46 143	14,7	14,2	23,8	22,4
1.	MBP Ostrowiec	10 187	9211	19,996	18,2	13,8	12,6
2.	MBP Sandomierz	6 724	6222	19,4	18,1	26,8	25,0
3.	MBP Skarżysko	6 074	5771	25,3	26,0	12,4	11,9
4.	MBP Starachowice	8 708	8284	21,1	21,0	16,4	15,7
Razem miasta		31 693	29 488	21,2	20,5	15,8	14,8
1.	BMiG Bodzentyn	1 218	1 159	41,6	40,8	10,5	10,0
2.	BMiG Busko Zdrój	5 753	4 948	31,3	30,3	17,7	15,3
3.	BMiG Chęciny	1 331	1 321	30,1	29,1	9,0	8,9
4.	BMiG Chmielnik	1 772	1 531	33,9	34,9	15,4	13,3
5.	BMiG Ćmielów	863	857	27,2	27,8	11,0	11,0
6.	BMiG Daleszyce	1 653	1 656	35,9	36,9	11,2	11,1
7.	BMiG Działoszyce	297	291	32,9	31,3	5,3	5,2
8.	BMiG Jędrzejów	3 995	3 790	30,7	33,0	13,7	13,0
9.	BMiG Kazimierza W.	1 673	1 618	24,7	23,5	10,0	9,7
10.	BMiG Końskie	7 589	6 842	29,5	28,7	20,9	18,8
11.	BMiG Koprzywnica	795	711	37,0	32,6	11,3	10,1
12.	BMiG Kunów	2 072	2 098	41,4	41,7	20,8	21,1
13.	BMiG Małogoszcz	1 791	1 778	30,3	31,0	15,2	15,1
14.	BMiG Opatów	1 995	1 884	27,8	28,7	15,8	15,0
15.	BMiG Osiek	341	350	37,2	32,0	4,3	4,4
16.	BMiG Ożarów	2 476	2 332	29,8	31,4	21,7	20,5
17.	BMiG Pińczów	5 046	4 741	41,6	41,6	22,8	21,44
18.	BMiG Połaniec	2 459	2 367	31,2	32,6	20,7	19,9
19.	BMiG Sędziszów	1 362	1 302	28,6	27,0	10,4	10,0
20.	BMiG Skalbmierz	1 213	1 200	35,3	37,1	17,5	17,4
21.	BMiG Staszów	4 581	4 502	38,0	38,0	17,3	17,1
22.	BMiG Stąporków	1 913	1 810	43,8	43,4	10,5	9,9
23.	BMiG Suchedniów	1 962	1 883	26,7	26,9	18,1	17,4
24.	BMiG Wąchock	1 527	1 508	32,6	31,5	22,0	21,6
25.	BMiG Włoszczowa	3 859	3 696	35,1	33,0	18,9	18,1
26.	BMiG Zawichost	694	642	28,2	29,4	14,7	13,8
Razem miasta i gminy		58 577	56 817	33,2	33,2	33,2	14,9

**Czytelnicy bibliotek publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2006 – 2007**

TABELA Nr 3

L.p.	Biblioteka	Czytelnicy		% czytelników do lat 15		Czytelnicy na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
1.	GBP Baćkowice	803	761	46,2	40,9	15,6	14,8
2.	GBP Bałtów	553	557	50,6	50,6	13,9	14,1
3.	GBP Bejsce	225	221	39,6	33,9	5,2	5,2
4.	GBP Bieliny	1 230	1 122	28,4	39,5	12,5	11,4
5.	GBP Bliżyn	946	974	17,1	14,4	11,0	11,4
6.	GBP Bodzechów	1 266	1 233	35,0	32,3	9,5	9,2
7.	GBP Bogoria	490	408	41,4	61,0	6,1	5,1
8.	GBP Brody Iłżeckie	1 491	1 388	38,8	41,3	13,8	12,7
9.	GBP Czarnocin	212	218	54,2	50,0	5,1	5,3
10.	GBP Dwikozy	912	848	46,2	45,0	10,1	9,4
11.	GBP Fałków	537	534	43,2	43,4	11,2	11,3
12.	GBP Gnojno	865	825	38,4	39,0	18,3	17,6
13.	GBP Gowarczów	661	651	28,3	25,0	13,2	13,7
14.	GBP Górnio	2 123	2 030	42,7	39,9	16,4	15,6
15.	GBP Imielno	471	456	54,8	52,9	10,2	9,9
16.	GBP Iwaniska	756	689	55,2	51,2	10,7	9,8
17.	GBP Kije	636	623	46,7	47,7	13,8	13,4
18.	GBP Klimontów	674	621	27,9	30,1	7,8	7,2
19.	GBP Kluczewsko	990	1 073	64,2	62,5	19,1	20,8
20.	GBP Krasocin	1 711	1 636	46,8	45,7	15,9	15,2
21.	GBP Lipnik	985	983	38,7	39,9	17,2	17,3
22.	GBP Łagów	891	812	29,4	32,6	12,9	11,8
23.	GBP Łączna	473	320	24,9	26,3	9,0	6,1
24.	GBP Łoniów	482	366	39,2	35,8	6,4	4,9
25.	GBP Łopuszno	1 120	1 068	36,2	35,8	12,5	11,9
26.	GBP Łubnice	288	244	37,8	34,0	6,5	5,5
27.	GBP Masłów	978	946	41,3	47,0	10,2	9,8
28.	GBP Michałów	426	416	49,8	45,7	8,8	8,6
29.	GBP Miedziana G.	815	775	29,4	31,2	8,1	7,6
30.	GBP Mirzec	901	847	42,2	62,3	10,6	10,1
31.	GBP Mniów	1 329	1 268	49,8	47,4	14,3	13,7
32.	GBP Morawica	2 034	1 959	50,2	51,1	15,1	14,3
33.	GBP Moskorzew	-	0	-	-	-	0,0
34.	GBP Nagłowice	741	729	44,8	43,9	14,1	13,8
35.	GBP Nowa Słupia	1 295	1 258	22,9	21,5	13,4	13,0
36.	GBP Nowy Korczyn	437	436	25,9	28,0	6,9	6,9
37.	GBP Obrazów	893	837	51,3	50,9	13,3	12,5
38.	GBP Oksa	641	748	46,2	56,8	13,1	15,2

**Czytelnicy bibliotek publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2006–2007**

TABELA Nr 3

Lp.	Biblioteka	Czytelnicy		% czytelników do lat 15		Czytelnicy na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
39.	GBP Oleśnica	382	305	59,7	69,2	9,6	7,7
40.	GBP Opatowiec	146	154	19,9	31,2	4,1	4,3
41.	GBP Pacanów	652	635	43,7	40,3	8,3	8,2
42.	GBP Pawłów	1 754	1 759	28,6	26,4	11,6	11,7
43.	GBP Piekoszów	1 659	1 612	32,9	32,8	10,8	10,4
44.	GBP Pierzchnica	1 074	1 110	58,4	56,1	22,5	23,2
45.	GBP Radków	442	408	22,9	30,1	16,6	15,5
46.	GBP Radoszyce	1 317	1 166	44,1	43,3	14,5	12,9
47.	GBP Raków	1 006	912	35,7	33,8	17,6	16,0
48.	GBP Ruda Mal.	538	533	41,6	40,0	16,0	16,0
49.	GBP Rytwiany	981	994	40,8	36,5	15,4	15,7
50.	GBP Sadowie	538	514	69,9	55,6	12,5	12,1
51.	GBP Samborzec	938	942	32,5	31,2	10,4	10,5
52.	GBP Secemin	560	560	35,9	35,0	10,8	11,0
53.	GBP Sitkówka	1 073	1 029	24,5	23,4	15,4	14,6
54.	GBP Skarżysko Koś	669	676	36,9	42,6	10,8	11,0
55.	GBP Słupia J.	363	333	25,1	21,6	7,9	7,3
56.	GBP Słupia Kon.	488	484	50,2	50,6	13,7	13,7
57.	GBP Smyków	415	305	36,6	33,1	11,2	8,2
58.	GBP Sobków	1 295	1 204	46,0	42,7	15,7	14,5
59.	GBP Solec Zdrój	634	667	22,4	27,4	12,7	13,4
60.	GBP Stopnica	789	843	21,7	22,4	10,1	10,8
61.	GBP Strawczyn	678	690	38,9	38,6	6,9	7,0
62.	GBP Szydłów	485	504	59,4	57,9	9,9	10,3
63.	GBP Tarłów	307	405	44,3	29,6	5,3	7,0
64.	GBP Tuczępy	702	633	62,8	59,2	18,0	16,3
65.	GBP Waśniów	1 365	1 348	36,3	37,7	19,3	19,1
66.	GBP Wilczyce	510	490	51,6	47,3	13,0	12,6
67.	GBP Wiślica	-	-	-	0	-	-
68.	GBP Wodzisław	1 159	1 125	29,6	27,1	15,3	14,9
69.	GBP Wojciechowice	768	690	60,9	61,9	17,2	15,6
70.	GBP Zagnańsk	1 648	1 540	33,9	32,9	12,9	12,1
71.	GBP Złota	425	433	38,6	35,6	8,7	9,0
Razem gminy		59 694	55 883	39,9	40,0	11,8	11,4

**Wypożyczenia w bibliotekach publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2006 – 2007**

TABELA NR 4

L.p.	Biblioteka	Wypożyczenia		% wypożyczeń do lat 15		Wypożyczenia na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ogółem województwo		3 671 480	3 545 827	29,5	29,2	286,7	277,7
	WBP Kielce	238 239	251 256	10,7	9,7		
	MBP Kielce	692 188	655 366	17,2	17,1		
Razem Kielce		930 427	906 622	15,5	15,0	448,6	439,2
1.	MBP Ostrowiec	154 051	143 340	18,5	18,0	208,7	195,7
2.	MBP Sandomierz	110 877	99 929	23,0	21,9	442,5	400,9
3.	MBP Skarżysko	115 202	114 014	19,9	18,1	235,0	234,6
4.	MBP Starachowice	129 073	120 363	19,9	19,7	243,7	228,7
Razem miasta		509 203	477 646	21,2	19,3	253,5	239,5
1.	BMiG Bodzentyn	17 611	18 107	36,1	32,2	151,3	155,8
2.	BMiG Busko Zdrój	81 846	79 311	29,3	26,4	252,1	245,4
3.	BMiG Chęciny	20 735	22 296	33,6	37,5	140,9	150,8
4.	BMiG Chmielnik	34 879	32 319	44,3	44,0	302,3	279,8
5.	BMiG Ćmielów	19 223	18 878	42,6	41,9	245,5	242,1
6.	BMiG Daleszyce	33 491	33 101	39,4	39,3	226,5	222,1
7.	BMiG Działoszyce	9 334	9 068	25,9	25,9	166,1	163,5
8.	BMiG Jędrzejów	62 734	58 755	25,5	23,6	215,0	201,6
9.	BMiG Kazimierza W	29 940	29 427	27,3	27,5	178,7	177,0
10.	BMiG Końskie	131 579	120 301	26,6	27,9	362,0	330,9
11.	BMiG Koprzywnica	13 515	12 777	35,0	36,4	191,6	181,9
12.	BMiG Kunów	44558	45 367	45,8	44,2	446,6	456,7
13.	BMiG Małogoszcz	37 875	38 042	42,2	44,2	322,4	323,5
14.	BMiG Opatów	27 218	28 902	32,9	36,6	215,8	230,3
15.	BMiG Osiek	7 890	7 868	34,3	38,7	99,7	99,7
16.	BMiG Ożarów	55 806	56 776	51,1	50,9	488,7	499,9
17.	BMiG Pińczów	72 013	70 823	38,7	37,4	325,2	320,3
18.	BMiG Połaniec	44 248	42 889	30,3	32,8	372,1	360,7
19.	BMiG Sędziszów	25 039	23 486	39,4	37,7	191,4	180,2
20.	BMiG Skalbierz	21 782	22 072	30,8	28,1	314,5	320,4
21.	BMiG Staszów	108 816	108 366	37,6	38,7	411,2	410,6
22.	BMiG Stąporków	32 768	31 596	25,7	26,1	179,3	173,7
23.	BMiG Suchedniów	25 134	27 495	21,2	19,6	231,7	254,7
24.	BMiG Wąchock	43 434	41 100	37,9	40,1	626,6	589,9
25.	BMiG Włoszczowa	62 670	59 370	29,6	29,4	307,1	290,6
26.	BMiG Zawichost	14 172	13 135	35,4	42,0	300,3	281,9
Razem miasta i gminy		1 097 865	1 044 819	34,3	34,5	281,3	274,9

**Wypożyczenia w bibliotekach publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2005 – 2006**

TABELA Nr 4

Lp.	Biblioteka	Wypożyczenia		% wypożyczeń do lat 15		Wypożyczenia na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
1.	GBP Baćkowice	23 420	22 239	45,4	44,6	453,8	432,5
2.	GBP Bałtów	12 539	13 270	49,5	48,3	314,1	336,8
3.	GBP Bejsce	1 836	1 825	51,1	49,2	42,7	42,7
4.	GBP Bieliny	19 587	20 708	39,8	44,7	199,1	210,3
5.	GBP Bliżyn	17 721	13 203	15,2	13,3	206,2	154,1
6.	GBP Bodzechów	32 000	31 198	25,6	23,7	239,3	232,5
7.	GBP Bogoria	27 521	23 490	51,4	54,8	345,1	294,8
8.	GBP Brody	25 304	22 420	29,8	34,4	233,8	205,4
9.	GBP Czarnocin	1 081	1 286	36,4	45,3	26,0	31,2
10.	GBP Dwikozy	15 536	13 989	47,0	47,0	171,8	154,7
11.	GBP Fałków	9 876	9 277	39,8	44,1	205,8	196,0
12.	GBP Gnojno	13 969	12 993	42,2	36,9	295,6	277,7
13.	GBP Gowarczów	16 825	17 045	38,0	39,5	336,5	358,6
14.	GBP Górno	44 357	43 534	37,0	39,7	341,7	334,1
15.	GBP Imielno	13 769	14 032	68,2	63,9	299,1	306,2
16.	GBP Iwaniska	14 451	12 697	57,5	59,3	203,6	180,4
17.	GBP Kije	8 096	7 818	45,9	45,0	175,9	168,6
18.	GBP Klimontów	20 796	19 216	55,1	55,2	241,4	223,8
19.	GBP Kluczewsko	10 603	11 143	78,0	82,1	204,5	215,7
20.	GBP Krasocin	29 496	27 285	34,9	34,6	274,0	253,2
21.	GBP Lipnik	18 630	18 657	40,0	42,6	324,8	328,4
22.	GBP Łągów	8 009	7 117	30,7	32,4	116,0	103,9
24.	GBP Łączna	6 427	7 017	25,4	28,0	122,7	133,9
24.	GBP Łoniów	9 971	10 061	47,3	48,6	132,6	134,1
25.	GBP Łopuszno	19 220	18 255	42,5	43,0	213,9	203,1
26.	GBP Łubnice	8 734	7 619	55,9	49,5	197,9	172,1
27.	GBP Masłów	19 030	19 491	55,8	56,7	197,8	201,8
28.	GBP Michałów	7 175	6 254	41,2	32,7	148,5	129,9
29.	GBP Miedziana G.	36 334	35 384	36,5	36,0	360,8	348,1
30.	GBP Mirzec	12 648	12 172	49,7	50,1	149,5	144,6
31.	GBP Mniów	24 040	23 140	40,8	41,1	259,1	250,0
32.	GBP Morawica	43 080	39 708	61,1	61,9	320,2	290,2
33.	GBP Moskorzew	-	-	-	-	-	-
34.	GBP Nagłowice	18 103	18 041	30,6	29,7	343,8	342,7
35.	GBP Nowa Słupia	30 777	38 752	27,3	29,6	317,4	400,4
36.	GBP Nowy Korczyn	6 840	6 773	28,8	30,7	107,3	106,5
37.	GBP Obrazów	19 442	19 579	48,3	45,6	289,6	292,0
38.	GBP Oksa	14 109	15 599	33,6	39,7	289,2	317,4

**Wypożyczenia w bibliotekach publicznych
województwa świętokrzyskiego w latach 2006- 2007**

TABELA Nr 4

L.p.	Biblioteka	Wypożyczenia		% wypożyczeń do lat 15		Wypożyczenia na 100 mieszk.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
39.	GBP Oleśnica	10 498	4 547	54,3	18,3	263,0	115,1
40.	GBP Opatowiec	2 372	2 306	24,2	23,2	66,2	65,0
41.	GBP Pacanów	9 196	9 266	42,5	37,0	116,8	119,0
42.	GBP Pawłów	36 388	37 853	22,9	19,9	241,5	252,4
43.	GBP Piekoszów	27 921	25 224	34,7	34,3	182,4	163,2
44.	GBP Pierzchnica	25 211	29 453	59,5	54,7	527,1	616,4
45.	GBP Radków	6 325	5 320	31,2	24,0	237,5	201,8
46.	GBP Radoszyce	26 751	21 139	39,9	39,3	293,8	233,5
47.	GBP Raków	35 105	33 413	30,3	27,6	612,7	587,4
48.	GBP Ruda Mal.	11 327	11 354	38,4	36,9	337,1	341,5
49.	GBP Rytwiany	17 798	16 602	49,9	48,2	279,3	261,6
50.	GBP Sadowie	10 224	9 942	40,5	40,1	238,3	234,2
51.	GBP Samborzec	20 397	18 798	31,9	32,0	226,7	210,1
52.	GBP Secemin	12 563	12 934	38,7	36,8	243,1	254,0
53.	GBP Sitkówka	17 510	15 584	18,4	29,4	250,5	221,8
54.	GBP Skarżysko Koś	10 539	10 225	33,0	25,6	170,2	165,7
55.	GBP Słupia Jędrzej.	5 301	4 656	34,3	36,9	115,2	101,4
56.	GBP Słupia Kon.	8 295	8 341	50,9	52,5	232,4	236,1
57.	GBP Smyków	5 707	4 711	43,8	49,9	154,7	127,1
58.	GBP Sobków	20 014	19 344	53,5	51,0	242,7	233,5
59.	GBP Solec Zdrój	13 175	13 412	20,1	23,8	264,3	269,8
60.	GBP Stopnica	9 073	9 753	3,8	4,1	115,8	125,1
61.	GBP Strawczyn	8 186	8 945	38,2	40,9	83,4	90,2
62.	GBP Szydłów	5 402	5 016	62,0	62,2	110,2	102,6
63.	GBP Tarłów	10 421	9 443	36,0	36,0	181,2	164,4
64.	GBP Tuczępy	9141	8 694	80,1	80,7	234,4	224,2
65.	GBP Waśniów	22 238	22 210	56,3	56,2	315,0	314,3
66.	GBP Wilczyce	7 674	7 276	24,7	29,7	195,9	187,2
67.	GBP Wiślica	-	-	-	-	-	-
68.	GBP Wodzisław	40 439	36 996	21,6	21,7	533,4	490,7
69.	GBP Wojciechowice	12 225	11 307	66,6	68,1	273,9	255,7
70.	GBP Zagnańsk	24 533	23 398	35,1	31,2	192,3	183,1
71.	GBP Złota	10 239	10 183	48,0	47,6	209,5	211,8
Razem gminy		1 187 031	1 209 932	40,3	40,2	235,6	227,3

Lidia Zielińska

**Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych
województwa świętokrzyskiego w 2007r.**
(wybór)

STYCZEŃ

WBP Kielce

- * **Tomasz Kandyba – malarstwo** – wystawa

MBP Kielce

- * **Ferie w Bullerbyn** – impreza oparta na utworach A. Lindgren, *Odlot Zimowych Moli Książkowych*, *Zimowe poranki pasjonatów książki*, teatrzyk kukiełkowy *Marzenie małego misia*, *Zima Muminków*

MBP Sandomierz

- * Spotkanie autorskie z Wojciechem Kuczukiem

MBP Starachowice

- * **Noworoczny Salon Literacki** – prezentacja dorobku literackiego twórców regionalnych
- * **Lwów i okolice** – promocja przewodnika i spotkanie autorskie z Jackiem Tokarskim w ramach *Spotkań Starachowiczian*
- * **Akweny wodne wokół Starachowic** – wernisaż wystawy

PiMBP Skarżysko Kam.

- * **Z naszej perspektywy** – wystawa fotografii grupy Art. Deco
- * **Akcja Zima** - m.in. *Zima z Puchatkiem* – czytanie fragmentów książki, *Bitwa na śnieżki* – zabawy literackie i ruchowe, *Zimowa niespodzianka* – narysuj bałwanka!

BPMiG Busko Zdrój

- * **Poranek bajek** – głośne czytanie

BPMiG Ożarów

- * **Ferie w Bibliotece - Wodny świat** – m.in. zajęcia plastyczne, origami

MGBP Kunów

- * **Koncert Kolęd i Pastorałek** (12 edycja)
- * **Ferie w bibliotece** m.in.: zajęcia teatralne, konkursy – *Baśniowy świat, Z Tuwimem weselej*, realizacja programu *Przyroda wokół nas*

MGBP Wąchock

- * **Akcja Zima** : W zimowym nastroju – konkurs plastyczny, *Dzień zimowych krzyżówek, rebusów i zagadek, Lepimy bałwanki* – zajęcia plastyczne, *Najpiękniejsze życzenia dla Babci i Dziadka* – konkurs literacki *Czar karnawałowej maski* – konkurs plastyczny

GBP Pawłów

- * **Konkurs Kolęd i Pastorałek** dla młodzieży gimnazjalnej
- * **Koncert Kolęd i Pastorałek**

LUTY

WBP Kielce

- * **Artur Bartkiewicz: Malarstwo** (wystawa)

MBP Kielce

- * **Polscy autorzy dzieciom** - V Miejski Konkurs Plastyczny (luty – maj)

MBP Sandomierz

- * **Zima w mieście: Warto czytać** (współorg. Fundacja Kultury Ziemi Sandomierskiej) - głośne czytanie bajek dla dzieci w sandomierskich przedszkolach, wystawa kart świątecznych, spotkanie autorskie z Kazimierzem Orłosiem.

BPMiG Busko Zdrój

- * **Zabawa walentynkowa**

MGBP Chęciny

- * **Nasza piękna ziemia rodzinna – Polska** - spotkania z przedszkolakami z Samorządowego Przedszkola w Chęcinach – głośne czytanie baśni pt. *Królowa Bałtyku* – pogadanka i konkurs

BPMiG Końskie

- * **Galapagos. Wyspy zaczarowane** wernisaż wystawy fotografii, spotkanie z Marzeną Kądzielą – autorką zdjęć, pokaz multimedialny
- * **Klub Radosnego Dzieciństwa** - gry, konkursy literackie i plastyczne, zabawy, głośne czytanie, inscenizacje, projekcje multimedialne

MGBP Kunów

- * w ramach akcji *Cała Polska Czyta Dzieciom* v-ce Burmistrz Włodzimierz Szczałuba zapoznał dzieci z przygodami ich ulubionego bohatera Franklina, otrzymał *Dyplom Pięknego Czytania*

MGBP Pińczów

- * ***Wszystko co nasze Polsce oddamy*** - wystawa fotografii i dokumentów autorstwa Aliny Sosna
- * ***90 lat ZHP w Pińczowie i na Ponidziu - XI Pińczowskie Spotkania Historyczne***
- * ***Miłość niejedno ma imię*** (wieczór poetycko – muzyczny)
- * ***Czytaj książki i prasę rolniczą, bo do przodu iść należy*** - wykład R. Kobierskiej z WODR Pińczów (Filia w Szarbkowie)

MGBP Połaniec

- * ***Na ścieżkach czasu*** - promocja książki Krystyny Orlicz

BPMiG Staszów

- * ***Legendy Ziemi Staszowskiej*** - promocja książki Anny i Tomasza Bieleckich

MGBP Wąchock

- * ***Walentynki z Biblioteką*** (konkursy, quizy, wybór Walentynki i Walentego roku 2007)

GBP Bieliny

- * ***Lubię czytać książki Astrid Lindgren*** – konkurs czytelniczy
- * ***Kubuś Puchatek i jego przyjaciele*** – konkurs czytelniczy

GBP Kije

- * spotkanie autorskie z Pawłem Wojtasiem – promocja przewodnika turystycznego *Z sercem w plecaku*

GBP Pawłów

- * ***Dzień Babci i Dziadka w bibliotece*** – koncert zespołu Okrasa i Herodów z Nieczulic

GBP Słupia Jędrzejowska

- * ***Moja ziemia mój świat*** – konkurs plastyczny

MARZEC

WBP Kielce

* **XV Tydzień Kultury Języka**

Ile jest prawdy w stereotypie, czyli kilka uwag o językowym obrazie kielczanina - wykład dr Marzeny Marczewskiej,

O współczesnej polszczyźnie: procesy - szanse - zagrożenia - wykład prof. dr hab. Andrzej Markowski Uniwersytet Warszawski,

Z ortografią za pan brat - konkurs ortograficzny dla uczniów klas IV szkół podstawowych,

Potyczki z językiem polskim - VIP – MISTRZ ORTOGRAFII

* **Portret kobiety w prasie zabytkowej: ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach** - wystawa (marzec/kwiecień)

MBP Kielce

* **Warsztaty poetycko – plastyczne** prowadzone pod kierunkiem nauczycieli i uczniów z Zespołu Państwowych Szkół Plastycznych i studentów Akademii Świętokrzyskiej (marzec/kwiecień)

PiMBP Skarżysko Kam.

* **Poranek z bajką** – dzieciom czytali: Naczelnik Wydziału Edukacji UM i Elżbieta Jach – poetka regionalna.

PMGBP Opatów

* **Miejsca pamięci w mojej miejscowości** - konkurs na najciekawszy album

BPMiG Busko Zdrój

* **Busko i Zdrój – szkice historyczne** – I sesja historyczna z okazji 720-lecia Buska-Zdroju

MGBP Pińczów

* **Z dziejów powstania styczniowego na Ponidziu** - spotkanie z historykiem Robertem Osińskim

* wiersze Adama Ochwanowskiego - konkurs recytatorski (Filia Grodzisko)

MGBP Stąporków

* **I Stąporkowskie Dyktando 2007**

GBP Bodzechów

* **Mistrz ortografii 2007** – konkurs międzygimnazjalny

* **Gminny IV Jarmark Wielkanocny**

KWIECIEŃ

WBP Kielce

- * **Wieża polska w malarstwie Stanisława Praussa:** w 105. rocznicę urodzin i 40 rocznicę śmierci- wystawa ze zbiorów Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie (kwiecień-maj)

PiMBP Skarżysko Kam

- * **Bezpieczne miasto** – konkurs plastyczny propagujący bezpieczeństwo w mieście.

BPMiG Końskie

- * **Plenerowe impresje** - wystawa malarstwa Alicji i Pawła Bachurskich

MGBP Jędrzejów

- * **Zwyczaj i obrzędy Wielkanocne dawniej i dziś w Regionie Świętokrzyskim** – wykład dr E. Radziszewskiej w ramach cyklu Edukacja regionalna (Muzeum Wsi Kieleckiej)

MGBP Pińczów

- * **Perspektywa Gaijn** - wystawa fotograficzna autorstwa Artura Góry.
- * **Bajka ukryta w skorupce od jajka** - poznajemy zwyczaje wielkanocne

MGBP Połaniec

- * **Spotkanie z Koziołkiem Matołkiem** – mieszkaniec Pacanowa w stroju Koziołka opowiadał historię powstania książki *Przygody Koziołka Matołka*, czytał fragmenty książki, przypominał legendy o Pacanowie

MGBP Wąchock

- * **Bajeczki z bibliotecznej półeczki** – konkursy, quizy głośne czytanie,
- * **Wielkanocne jajo z życzeniami** – konkurs plastyczny

GBP Bogoria

- * **Warsztaty teatralne** dla dzieci organizowane w ramach *Świętokrzyskich Szlaków Literackich*

GBP Zagnańsk

- * **Czytaj rodzicom 20 minut dziennie codziennie** – konkurs dla kl II SP w Samsonowie

SPOTKANIA AUTORSKIE

Michał Jagiełło – WBP Kielce

Janusz Kucharski - MGBP Pińczów

Anna Onichimowska – PiMBP Skarżysko Kam.

Ewa Stadtmüller i Łukasz Zabdyr – MGBP Jędrzejów, MGBP Pińczów,
GBP Kije

M A J

WBP Kielce

- * w ramach akcji ***Cała Polska Czyta Dzieciom*** najmłodszym czytelnikom swoje ulubione bajki czytali:

Adam Jarubas - Marszałek Województwa Świętokrzyskiego.

Irena Dragan - reżyser, dyrektor Teatru Lalki i Aktora Kubaś

Jacek Rogala - dyrygent i kompozytor, dyrektor Filharmonii
Świętokrzyskiej

Piotr Szczerski - reżyser, dyrektor Teatru im. S. Żeromskiego
w Kielcach

- * ***sesja naukowa poświęcona twórczości Wiesława Myśliwskiego***
z okazji 75. rocznicy urodzin Pisarza. (współorganizator AŚ).
W dowód uznania dla wielkości dorobku pisarza Senat Akademii Świętokrzyskiej
nadał Wiesławowi Myśliwskiemu tytuł doctora honoris causa.

MBP Kielce

- * ***Pedagogika zabawy*** – warsztaty dla bibliotekarzy pracujących
z dziećmi

MBP Ostrowiec

- * ***Witajcie w naszej bajce*** - III Przegląd Teatryków Przedszkolnych

MBP Starachowice

- * ***Ilustracja książkowa*** – **Joanna i Marcin Smola** - wystawa
- * wieczór autorski Olgi Lalic-Krowickiej
- * ***Wieczór Starachowicki***- promocja książki *Przemysł dawnych Starachowic*

PiMBP Skarżysko Kam.

- * ***Jerzy Giedroyc – Księżę Emigrantów*** – wystawa przygotowana przez
Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu
o/Warszawa
- * ***Poranek z bajką*** – *Koziołka Matołka* czytał dzieciom ks. J. Nowacki

BPMiG Końskie

- * ***Piękna Ukraina – Krym*** – wernisaż wystawy fotografii Wiesława Warchoła, spotkanie z autorem zdjęć
- * ***Czas zatrzymany*** - spotkanie z autorem albumu i wystawy – Adamem Gryczyńskim; pokaz multimedialny
- * ***Samorządowcy czytają dzieciom*** - z najmłodszymi czytelnikami spotkał się Starosta Konecki Andrzej Lenart

MGBP Chęciny

- * ***Nasza piękna ziemia rodzinna – Polska*** (spotkania z przedszkolakami z Samorządowego Przedszkola w Chęcinach) - głośne czytanie baśni *O Kraku, smoku wawelskim i o królownie Wandzie* – konkursy
- * Klub Seniora w Bibliotece - spotkanie z poezją Wiesławy Szymborskiej - montaż poetycko-muzyczny

BPMiG Busko Zdrój

- * ***Profesora Zina fascynacje etnografią*** – zajęcia edukacyjne
- * ***Oni są wśród nas*** - spotkanie integracyjne uczniowie Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego i Warsztatów Terapii Zajęciowej w Pińczowie

MGBP Wąchock

- * ***Z książką za pan brat*** – cykl spotkań w ramach *Tygodnia Bibliotek*, *Bajkowy pociąg* – głośne czytanie baśni i bajek

MGBP Sędziszów

- * ***Wszystkie drogi prowadzą do biblioteki*** - zajęcia z przedszkolakami

MGBP Stąporków

- * ***Czytanie jak fruwanie*** – konkurs pięknego czytania dla przedszkolaków
- * ***Motyl książkowy to ja*** – konkurs na najlepszego czytelnika

GBP Bodzechów

- * ***Wizja rozwoju kultury i turystyki w Gminie Bodzechów na lata 2007 - 2013*** (debata)

GBP Pawłów

- * ***Festyn Rodzinny*** (Filii w Tarczku)

GBP Piekoszów

- * ***Gminny konkurs pięknego czytania***

GBP Zagnańsk

- * ***Ile jest prawdy w stereotypie, czyli kilka uwag o językowym obrazie kielczanina*** – wykład dr M. Marczewskiej (AŚ)
- * ***O języku młodzieżowym*** – wykład dr M. Marczevska (AŚ)

GBP Złota

- * ***Czy znajdziemy teraz na wsi chłopca podobnego do Boryny*** – dyskusja

SPOTKANIA AUTORSKIE

Paweł Beręsewicz - MBP Ostrowiec Św., MGBP Kunów

Elżbieta Jach - GBP Skarżysko Koś.

Grzegorz Kasdepke - WBP Kielce, BPMiG Busko Zdrój, GBP Kije,
GBP Sitkówka-Nowiny,

Krzysztof Petek - GBP Daleszyce

Izabela Sowa - MBP Ostrowiec Św.

Marcin Świetlicki, Maciej Malicki i Irek Grin – WBP Kielce

Wojtek Tryzna – MBP Sandomierz

CZERWIEC

WBP Kielce

- * ***Od Atlantyku do Pacyfiku*** - wystawa fotografii ze zbiorów dr Macieja Andrzeja Zarębskiego
- * ***Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą - PORA POEZJI***
Polubić poezję - wykład dr Zbigniew Trzaskowski (AŚ)

PiMBP Skarżysko Kam.

- * ***Aniolki-Grzeczniolki*** – zabawy ruchowe dla najmłodszych czytelników, konkursy i quizy z okazji Dnia Dziecka
- * ***Plastusiowe królestwo*** – Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – (spotkania w przedszkolach)

MBP Starachowice

- * ***Przeszłość Starachowic*** – wystawa fotografii czarno-białej
- * ***Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą - PORA POEZJI***
Późna twórczość Mistrzów – wykład dr Janusz Detka (AŚ)

BPMiG Końskie

- * ***Tożsamość koloru*** – malarstwo Katarzyny Sorn
- * ***II Gminny Festiwal Teatrzyków Bibliotecznych „STODOŁA 2007”***

MGBP Pińczów

- * ***Dziecko w obiektywie*** - wystawka autorstwa Krzysztofa Łapki
- * *Miss i Mister Biblioteki* - IV edycja

BPMiG Staszów

- * ***Polubić poezję*** – wykład dr Trzaskowskiego

MGBP Kunów

- * Bibliotekę odwiedził Ched Red Elk – Indianin z Arizony który opowiedział o życiu, kulturze i tradycjach Indian z plemienia Dakota Siuks. Spotkaniu towarzyszył pokaz oryginalnych tańców indiańskich.

MGBP Wąchock

- * ***Dzień Dziecka w Bibliotece*** – zagadki, konkursy, quizy
- * Rozstrzygnięcie konkursu ***Chcę żyć – Narkotykom mówię NIE!*** wykład Marcin Paduch - pedagog szkolny ZPO w Wąchocku

GBP Bodzechów

- * ***Gminny Piknik Europejski***

SCBiK Nagłowice

- * ***I Spotkanie Historyczne u imć Mikołaja Reja z Nagłowic***

SPOTKANIA AUTORSKIE

Izabella Klebańska - MBP Sandomierz, MGBP Ożarów

Adam Ochwanowski - WBP Kielce, MBP Starachowice

Izabela Sowa - MGBP Staszów

Irena Żukowska – Rumin - WBP Kielce

LIPIEC - SIERPIEŃ

WBP Kielce

- * ***BORNHOLM 2005 r.*** - poplenerowa wystawa Gdańskiego Towarzystwa Fotograficznego (lipiec-wrzesień)

MBP Kielce

- * ***Wakacyjna lektura nie musi być ponura*** – konkurs literacko plastyczny, ***Czytanie na żądanie, Letnie czytanie na drugie śniadanie, Akademia pana Brzechwy*** – impreza biblioteczna nawiązująca do książki ***Akademia pana Kleksa***, ***Spacer z brzydkim kaczątkiem*** – z elementami biblioterapii, ***Wirtualne wakacje: Poznajemy najciekawsze miejsca w Polsce***

PiMBP Skarżysko Kam.

- * **Skarżysko-Kamienna wczoraj i dziś** – wystawa fotograficzna przygotowana z okazji Dni Skarżyska
- * **Akcja Lato** - 135 imprez m.in. *Duchy polskich zamków*- poszukiwania na mapie zamków i legend z nimi związanych, *Duszek Kacperek zaprasza* – zajęcia plastyczne, *Planeta Różności* – zabawy literackie i quizy

MBP Ostrowiec

- * **Kolorowe podwórka i wakacyjne poranki w bibliotece**

MGBP Chęciny

- * **Czas na zabawę** –m.in.: *Teatr cieni czyli jak narysować ducha*, czytanie książki *Wakacje z duchami*, *Czy duchy są w bibliotece ?* – poszukiwania książek o duchach, duchy w chęcińskich zabytkach, *Kolorowy tydzień* – m.in. wyprawy w niebieskim dniu na Policję w czerwonym do Straży Pożarnej

MGBP Jędrzejów

- * **Wakacje w Bibliotece:** konkurs plastyczny *Moje wymarzone wakacje*, *Jestem poetą* – piszemy wiersze, *Bajki z koszyka*

SCBiK Nagłowice

- * **Koncert Pieśni Renesansowych** – Zespół Muzyki Dawnej i Tańca Historycznego z Mikołowa

MGBP Pińczów

- * **Moje góry** wystawa fotograficzna autorstwa Krzysztofa Łapki
- * **Pińczów w fotografii** wystawa prac czytelników biblioteki
- * **Wesoła biblioteka** - gry i zabawy na wesoło, **Gdzie jest mój osiołek** - teatrzyk w pudełku, **Kukielkowy zawrót głowy** - prezentacje do bajek Jana Brzechwy (Filia w Szarkowie)

MGBP Stąporków

- * **Wakacje z książką** – m.in. *Wakacje jakich nie było* – konkurs plastyczny, *Wierszami lato się zaczyna* - czytanie wierszy o wakacjach, podróżach, *Już dużo wiem* – rebusy, zagadki

MGBP Wąchock

- * **Akcja Lato: Moja wakacyjna podróż** – konkurs plastyczny, *Łamigłówki mądrej główki* – rozwiązywanie rebusów, quizów, zagadek, *Co kraj to obyczaj* – poznajemy kulturę, zwyczaje i obyczaje państw Unii Europejskiej, *Najpiękniejsze miejsce Wąchocka* – konkurs plastyczny,

GBP Kije

- * ***Przeżyj zdrowo i bezpiecznie swoje wakacje*** – konkursy, pogadanki, wycieczka do ptasiego azylu w Ostrowie

WRZESIEŃ

PiMBP Skarżysko Kam.

- * ***Rola przybyszów w rozwoju ekonomicznym, społecznym i kulturalnym miasta Skarżyska-Kamiennej*** – sesja popularnonaukowa

MBP Sandomierz

- * Spotkanie autorskie z Kaliną Jerzykowską,
- * ***Głośne czytanie bajek*** przez Burmistrza, policjantów, wojskowych, pracowników Urzędu Miejskiego i Muzeum Diecezjalnego.

MBP Starachowice

- * ***Jesienny Salon Literacki: W klimacie nostalgii*** spotkanie z Barbarą Sierakowską, prezentacja twórczości Leszka Kanacha, rozstrzygnięcie konkursu *Pamiętniki Starachowiczan*
- * ***Pod skrzydłami Muzy*** - wieczór autorski i promocja tomiku wierszy Jerzego Rakowskiego

BPMiG Końskie

- * ***Konecki Wrzesień*** - prezentacja książek o tematyce historycznej wydanych przez Wydawnictwo *Arslibris*, spotkanie z autorami – J.Z. Broniszewskim i M. Jedynakiem, wieczór wspomnień z udziałem kombatantów

BPMiG Ożarów

- * spotkanie autorskie z Kaliną Jerzykowską

BPMiG Pińczów

- * ***X Pińczowskie Zmagania z Ortografią***

MGBP Wąchock

- * ***Grzeczność na co dzień*** – pogadanka na temat zasad dobrego wychowania
- * Spotkanie autorskie z Karoliną Wilczyńską

PAŹDZIERNIK

WBP Kielce

- * ***Dlaczego Kopciuszek nie chce się ze mną bawić*** - występ artystów Sceny Abecadło Teatru Lajkonik z Krakowa
- * ***Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą*** - PORA PROZY ***Jesienny romans z literaturą kobiecą*** - Polska literatura kobieca - nasza czy nie? wykład Marta Mizuro
- * ***Norbert Palmer- Pejzaż*** - wystawa (październik-grudzień)

PiMBP Skarżysko Kam.

- * ***Skarżyska Biblioteka Publiczna w zwierciadle historii*** – wystawa

BPMiG Końskie

- * ***Zanurzeni w przyrodzie*** - rozstrzygnięcie IV edycji konkursu fotograficznego, wystawa prac nagrodzonych i wyróżnionych

MBP Starachowice

- * ***Spotkania Starachowiczan*** - wieczór autorski z Władysławem Januszem Obarą, promocja książki *Pożegnanie z Chicago*

MGBP Kazimierza Wlk.

- * ***Ziemia kazimierska w obiektywie Z. Pilarskiego*** – wystawa

BPMiG Ożarów

- * ***Dwa oblicza wiary*** – wystawa, spotkanie z kustoszem wystawy Pawłem Różyło

MGBP Pińczów

- * ***VI Ogólnopolskie Urodziny Kubusia Puchatka*** - wybieramy Mistrza Pięknego Czytania

GBP Bogoria

- * Promocja książki Pawła Ciepieli *Bajeczki znad rzeki Czarnej*

GBP Złota

- * ***Ja minę Ty miniesz*** – wieczór poezji *Wspomnienia o H. Poświatowskiej*

SPOTKANIA AUTORSKIE

Zdzisław Antolski - BP (MiG) Włoszczowa

Marta Fox - PiMBP Skarżysko Kam.

Katarzyna Grochola – WBP Kielce, MGBP Kazimierza Wlk.

Grzegorz Kasdepke - MGBP Stąporków, GBP Skarżysko Kościelne,

Anna Onichimowska – WBP Kielce, MGBP Jędrzejów, MGBP
Monika Szwaja - WBP Kielce, PiMBP Skarżysko Kam.,
MBP Ostrowiec Św., BPMiG Włoszczowa, Sędziszów,
GBP Nagłowice
Karolina Wilczyńska - GBP Skarżysko Koś.

LISTOPAD

WBP Kielce

- * **Świątokrzyskie Spotkania z Literaturą - Literatura kryminalna**
Czy i jak czytać kryminały - wykład prof. Józef Rurawski (AŚ),
spotkanie autorskie z Tadeuszem Lewandowskim - sekretarzem
Joanny Chmielewskiej

PiMBP Skarżysko Kam.

- * **Gdziekolwiek jestem, jest i ... Miś** – Światowy Dzień Pluszowego Misia

MBP Starachowice

- * **Spotkanie z poezją** – spotkanie z Bogusławem Pasternakiem, prezentacja
zbioru wierszy *Pożegnanie z Doliną Świśliny*

BPMiG Końskie

- * **Bliżej Bullerbyn** - podsumowanie konkurs plastycznego ogłoszonego
w 100. rocznicę urodzin A. Lindgren
- * **Życie bez nałogów – mądry wybór** - rozstrzygnięcie konkursu
plastycznego dla dzieci

MGBP Chęciny

- * **Czary mary wosku lanie,, co ma stać się niech się stanie** – wieczór
wrotek andrzejkowych

MGBP Połaniec

- * **20 lat Towarzystwa Kościuszkowskiego** - wystawa prezentująca
dokumenty archiwalne, zdjęcia oraz publikacje Towarzystwa
(listopad-grudzień)

GBP Bieliny

- * **V Dzień Tradycji i Kultury Gminy Bieliny** (współorganizator GBP)

GBP Radoszyce

- * **Pipi Pończoszanka – nasza koleżanka** – konkursy

SPOTKANIA AUTORSKIE

Gaja Grzegorzewska - WBP Kielce, BPMiG Końskie

Maja Kotarska – WBP Kielce, MBP Sandomierz

Bogusław Pasternak – MBP Starachowice

Tomasz Rzeczycki – MGBP Busko Zdrój

Karolina Wilczyńska - GBP Pawłów

GRUDZIEŃ

PiMBP Skarżysko Kam.

- * **Mikołajki w bibliotece** – zabawy z najmłodszymi, czytanie bajek, zagadki i mini konkursy

BP(MiG) Włoszczowa

- * spotkanie autorskie z Ireną Żukowską –Rumin

MBP Starachowice

- * **Mikołajkowy Salon Literacki** – spotkanie z Zytą Trych, prezentacja książki *Zdarzyło się w K*, *Poezja w literaturze – metaforyka, filozofia* – wykład Zofia Korzeńska, *Turniej Jednego Wiersza*.
- * **I Czytanie Nocą - Z Aniołem**

MGBP Chęciny

- * **Staropolskie klimaty** – kiermasz bożonarodzeniowy (zorganizowany z Towarzystwem Przyjaciół Ziemi Chęcińskiej)

BPMiG Końskie

- * **Edukacja Regionalna - Zgrupowania Partyzanckie AK „Ponury” w literaturze. Źródła wiedzy o wybranych aspektach walki zbrojnej 1939-1945** - promocja książki i spotkanie autorskie z M. Jedynakiem

BPMiG Ożarów

- * spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk
- * **Jaselka** w wykonaniu dzieci uczestniczących w zajęciach edukacyjno bibliotecznych *Maluch w bibliotece*

MGBP Sędziszów

- * **Ortografia nie taka straszna** – VI Gminny konkurs ortograficzny

Kielecka WBP w nowej siedzibie

Poszukiwanie siedziby dla większej biblioteki nie jest sprawą prostą, zwłaszcza w dwustutysięcznym mieście, gdzie większość nieruchomości w centrum ma swoje przeznaczenie, poza tym cena jednego metra kwadratowego terenu sięga siedmiuset złotych. Jednak nasze prowadzone w 2003r. poszukiwania wykazały że jest szansa na przejęcie nieruchomości po zlikwidowanym zespole szkół zawodowych.

Tę szansę wykorzystaliśmy, walcząc z uporem i szukając sojuszników w samorządzie województwa. Efektem starań było przekazanie Bibliotece nieruchomości zabudowanej dość zniszczonym budynkiem szkolnym, który wybudowano czterdzieści lat temu. Organizator zaakceptował potrzebę dokonania adaptacji licząc się z poniesieniem sześciomilionowych kosztów. Jednak okazało się, że przystosowanie budynku dla potrzeb bibliotecznych będzie kosztowało dwa razy więcej. Pieniądze pochodzące z budżetu Unii Europejskiej połączone z samorządowymi pozwoliły na zaplanowanie i „domknięcie” montażu finansowego. Projekt był dla nas interesującym doświadczeniem, rzecz by można przygodą. Prowadziliśmy go sami.

Zaczęliśmy od powołania własnego zespołu inwestycyjnego biurokratycznie – budowlanego. Nieobce stały się nam zawilości prawa budowlanego, a codziennością przetargi, arbitraże, wizyty w wydziale Zarządzania Funduszami Europejskimi Urzędu Wojewódzkiego, współpraca z projektantami i dużą firmą budowlaną. Zajęło nam to 3,5 roku – od 2004 r. do jesieni 2007 r. Wtedy rozpoczęliśmy wyposażenie siedziby, a wiosną następnego roku przenoszenie zbiorów biblioteki z dotychczasowych siedmiu lokali położonych w różnych częściach miasta, ale stanowiących jedną regionalną bibliotekę (bez filii miejskich) Inicjując projekt podjęliśmy próbę zamiany budynku szkolnego na bibliotekę w ramach posiadanych możliwości finansowych z ograniczeniami wynikającymi z rosnącej wartości polskiego złotego. Spowodowało to konieczność wprowadzenia ograniczeń inwestycyjnych, bo pieniędzy (w złotych polskich) było mniej niż planowaliśmy.

Biblioteka przeniosła się z lokali o powierzchni 1800 m² do budynku o powierzchni ponad 4 000 m². Dział Udostępniania Zbiorów dysponuje powierzchnią około 900 m², z czego na powierzchni około 400 m² zgromadzono zbiory dostępne bezpośrednio dla czytelników. Przy wejściu

czytelnik może liczyć na dobrą, wyczerpującą informację o zbiorach i ofercie Biblioteki. Bardzo pomocna jest informacja wizualna, ułatwiająca trafienie do wybranej czytelni, wypożyczalni, mediateki, informatorium.

Na parterze budynku zlokalizowane zostały:

- Wypożyczalnia dla dorosłych z ok. 30 tys. książek w wolnym dostępie
- Wypożyczalnia „książki mówionej”
- Czytelnia ogólna ze swobodnym dostępem do półek – 10 tys. księgozbioru i 300 tytułów czasopism, gwarantujące czytelnikom bardzo dobre warunki korzystania ze zbiorów (65 miejsc dla czytelników, w tym 22 wyposażone w nowoczesne stacje komputerowe). W czytelni można również poprosić o czasopisma archiwowane –XIX i XX wieku.
- Informatorium, w którym w oparciu o odpowiednio zorganizowany warsztat udziela się informacji z różnych dziedzin wiedzy, ze szczególnym uwzględnieniem regionu świętokrzyskiego i problemów dotyczących Unii Europejskiej.
- Pracownia Bibliografii Regionalnej opracowuje bibliografię województwa świętokrzyskiego, tematyczne zestawienie bibliograficzne, kataloguje wystawy oraz uczestniczy w tworzeniu bazy „PRASA”
- Magazyny książek i czasopism
- Pomieszczenia informatyków
- Pomieszczenia niezbędne do gromadzenia i opracowywania bibliotecznych zbiorów
- Sala służąca do organizowania spotkań, szkoleń i konferencji, mogąca pomieścić 130 osób, pomieszczenia administracji i księgowości.

Na piętrze znajdują się zbiory zabytkowe i regionalne, udostępniane w oddzielnych czytelniach, jest mediateka, magazyny zbiorów czasopism oraz pracownia digitalizacji zbiorów i redakcja strony internetowej oraz biblioteki cyfrowej.

Biblioteka stale gromadzi i analizuje informacje o potrzebach czytelników. Rocznie kupujemy około 10 -11 tys. książek, ponad 320 tytułów czasopism i około 1000 jednostek zbiorów multimedialnych.

W nowej siedzibie WBP stworzone zostały odpowiednie warunki do przechowywania zbiorów zabytkowych, ich ochrony i udostępniania. Powstała także możliwość przygotowania ekspozycji zbiorów a także malarstwa, rzeźby fotografii.

Nowa zewnętrzna estetyka budynku i powierzchni bibliotecznych sprzyja zainteresowaniu czytelników tym miejscem. Przestrzeń, wiele

kącików, gdzie można usiąść z książką lub gazetą, życzliwy, chętny do udzielenia pomocy personel to znaki firmowe kieleckiej WBP. Ponadto na przyległym do budynku terenie urządzono skwery oraz parking na 70 pojazdów.

Projekt sfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Samorząd Województwa Świętokrzyskiego

Beata Piotrowska

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W PRASIE W ROKU 2007

1. ANGK: Na tropach kryminałów. - (Co jest grane) // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 2 listopada, s. 9 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. 1 2007 nr 256]

Zapowiedź Świętokrzyskich Spotkań z Literaturą poświęconych literaturze kryminalnej (5 listopada w WDK) oraz spotkanie z Gają Grzegorzewską (8 listopada w Mediatece).

2. ANGK: Nagrodzeni przez marszałka // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 18 października, s. 2 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. 2 2007 nr 244]

Inauguracja Roku Kulturalnego - odznaka „Zasłużony dla Kultury Polskiej” dla Jadwigi Zielińskiej, Głównego Bibliotekarza WBP.

3. (ATA): Kamień i tablice nie zginęły. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 15, s. 6

Dot. pamiątkowych tablic w szkole, które zostały zdjęte w czasie remontu nowej siedziby WBP.

4. BIBLIOMAN. - (Kronika) // *Teraz.* - 2007, nr 7/8, s. 26

5. BIBLIOTEKA przyszłości : ZPORR w kulturze. - Il. // *Świętokrzyski Przegląd ZPORR.* - 2007, nr 9, s. 7

6. BUDOWA zakończona, czas na przeprowadzkę / wypow. Andrzej Dąbrowski. - (Wiadomości Marszałkowskie). - Il. // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 19 listopada, s. 5 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. 2 2007 nr 270]

Nowa siedziba WBP.

7. BURDA, Piotr: Kielecki scenariusz według Lema : czy to już koniec ze studenckimi randkami w czytelnii? : swoje najważniejsze utwory chce umieścić w internecie / wypow. Andrzej Dąbrowski, Stanisław Żak // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 19 marca, s. 2 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. KI 1 2007 nr 66]

Projekt utworzenia Świętokrzyskiej Biblioteki Cyfrowej.

8. CHRUŚCIŃSKA, Jadwiga: Rola biblioteki publicznej w edukacji dzieci i młodzieży. - (Relacje) // *Poradnik Bibliotekarza.* - 2007, nr 3, s. 17-20

O konferencji pn. „Rola biblioteki publicznej w edukacji dzieci i młodzieży”, zorg. przez WBP, która odbyła się w dn. 9-11 października 2006 roku w Cedzynie.

9. CICHOCKA, Lidia: Biblioteka na miarę XXI wieku : klimatyzowane starodruki, elektroniczne katalogi, kilka czytelni i piękny budynek / wypowiedź. Andrzej Dąbrowski. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 296, s. 5

10. CICHOCKA, Lidia: Tłusty rok kultury // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 45, s. 7

Podsumowanie pracy instytucji kulturalnych w Kielcach w 2006 roku; wzmianka o WBP.

11. CIEŚLIŃSKI, Władysław: Klęska polskiej demokracji : symposium naukowe // *Ludowiec Świętokrzyski*. - 2007, nr 5, dod. s. I, II

Symposium naukowe „Klęska polskiej demokracji (60 lat od sfałszowanych wyborów parlamentarnych w styczniu 1947 roku)”, którego WBP było współorganizatorem obok Kieleckiego Oddziału Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego i Zakładu Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie.

12. (dota): Blamaż na dyktandzie / (dota), (ElZem). - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 63, s. 8

Dyktando dla VIP-ów, zorganizowane przez WBP w ramach XV Tygodnia Kultury Języka.

13. DZIŚ w ramach Tygodnia Kultury Języka // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 15 marca, s. 2 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. 2 2007 nr 63]

Wzmianka o seminarium dla bibliotekarzy w Mediatece.

14. E-book obok papieru. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 4, s. 26

280 tys. zł z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na digitalizację zbiorów.

15. FUNDUSZE od marszałka. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 7/8, s. 25

1 mln. na zakup mebli do nowej siedziby.

16. GK: Nowe stare władze ZLP : literaci obradowali // *Teraz*. - 2007, nr 5, s. 2

17. IB: W książkach musi być prawdziwe życie : słynna pisarka w Mediatece. - Il. // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 24 października, s. 2 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. 2 2007 nr 249]

Spotkanie z Anną Onichimowską (23.10).

18. KIN: Kochinchiny z Indochin / wypowiedź. Grzegorz Banaś / KIN, PIO // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 15 marca, s. 2 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. 2 2007 nr 63]

Dyktando dla VIP-ów.

19. KOCELA, Barbara: Świetlicki w Kielcach // *Radostowa*. - 2007, nr 5/6, s. 54

Spotkanie autorskie z Maciejem Malickim i Marcinem Świetlickim w Mediatece.

20. KORZEŃSKA, Zofia: Spotkanie literackie w Mediatece. - Il. // *Radostowa*. - 2007, nr 5/6, s. 15

14 czerwca - w ramach cyklu Świętokrzyskich Spotkań Literackich - Pora Poezji (wykład ks. dr Zbigniewa Trzaskowskiego i spotkanie autorskie z Ireną Żukowską-Rumin).

21. KSIĄŻKI na każdą porę. - (Konkursy) // *Teraz*. - 2007, nr 5, s. 2
„Wybieramy Książkę Czterech Pór Roku”.

22. LEWANDOWICZ-NOSAL, Grażyna: O książce dziecięcej. - (Moje lektury). - Il. // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2007, nr 5, s. 28-29

M.in. o materiałach z konferencji pn. „Rola biblioteki publicznej w edukacji dzieci i młodzieży”, zorganizowanej przez WBP; konferencja odbyła się w dn. 9-11 października 2006 roku w Cedzynie.

23. (Lid): Czas na przeprowadzkę / wypowiedź. Andrzej Dąbrowski. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 269, s. 7

24. (Lid): Podziękowanie za kulturę. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 243, s. 8

Inauguracja Roku Kulturalnego - odznaka „Zasłużony dla Kultury Polskiej” dla J. Zielińskiej, Głównego Bibliotekarza WBP.

25. (luc): Wystawa w Mediatece // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 247, s. 9

Wystawa prac Norberta Palmiera, artysty ze Staszowa.

26. (m): Tajemnicza historia Rakowa. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 119, s. 9

Konferencja szkoleniowa w Rakowie dla bibliotekarzy powiatu, zorganizowana przez WBP w bibliotece Rakowie.

27. M.N.: Głosowanie trwa. - Il. // *Nasz Region*. - 2007, nr 3, s. 23
Na „Książkę Wiosny”.

28. M.N.: Wybieramy książkę lata. - Il. // *Nasz Region*. - 2007, nr 6/7, s. 27

29. MACIĄGOWSKI, M.: Odnaleźliśmy pamiątki / wypow. Krzysztof Urbański i in. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 119, s. 11
Dotyczy pamiątek Kielczan, znajdujących się w zbiorach WBP.

30. MALI wielbiciele Kacpra. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 7/8, s. 26
Rozstrzygnięcie konkursu literackiego pn. „Bohaterowie książek Grzegorza Kasdepke”.

31. MON: Kilometry półek : nowa siedziba biblioteki / wypow. Andrzej Dąbrowski // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 20 listopada, s. 4 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. 1 2007 nr 271]

32. PIENIĄDZE dla biblioteki. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 10, s. 26
378.860 zł z programów operacyjnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz 144.360 zł z programu „Mecenat 2007”.

33. PODWÓJNY Tydzień : potyczki z polszczyzną // *Teraz*. - 2007, nr 4, s. 2
XV Tydzień Kultury Języka.

34. PROGRAM imprez Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach // *Inspiracje*. - 2007, nr 1/2, s. 9
XV Tydzień Kultury Języka (12-18 marca).

35. ROLA biblioteki publicznej w edukacji dzieci i młodzieży: Kielce / Cezdyna, 9-11 października 2006 r. - (Przegląd publikacji) // *Bibliotekarz* . - 2007, nr 9, s. 27
O materiałach z konferencji.

36. ROSMANOWSKA, Monika: Minister rozdaje pieniądze na kulturę / wypow. Bożena Piasecka // *Gaz. Wybor. Kiel.* - 2007, 4 kwietnia, s. 3 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. KI 1 2007 nr 80]
Na dwa projekty: konserwacja starodruków i mikrofilmowanie zabytkowego księgozbioru regionalnego oraz wyposażenie pracowni digitalizacji zbiorów.

37. ROZMOWA o Kapuścińskim. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 6, s. 26
Inauguracja spotkań Dyskusyjnych Klubów Książki - Mediateka.

38. SAMORZĄDOWCY dzieciom. - (Aktualności). - Il. // *Nasz Region*. - 2007, nr 5, s. 14

Czytanie bajek dzieciom w Mediatece (marszałek woj. świętokrzyskiego - Adam Jarubas, dyrektor Filharmonii Świętokrzyskiej - Jacek Rogala oraz dyrektor Teatru im. S. Żeromskiego - Piotr Szczerski).

39. SPOTKANIA literackie. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 6, s. 26

Spotkanie Tomka Tryzny z czytelnikami „w ramach „Dyskusyjnego Klubu Książki” na sandomierskim zamku; WBP współorganizatorem.

40. SPOTKANIA z dreszczykiem. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 12, s. 26

Spotkania w ramach „Świętokrzyskich Spotkań z Literaturą”.

41. SPOTKANIA z literaturą. - (W skrócie) // *Echo Dnia. Relaks* (Kiel.). - 2007, nr 255, dod. Weekend, s. V

Zapowiedź Świętokrzyskich Spotkań z Literaturą poświęconych literaturze kryminalnej (5 listopada w WDK)

42. STASIUK czy Masłowska? - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 9, s. 26
Konkurs „Książka Czterech Pór Roku” („Książka lata”).

43. TWÓRCY uhonorowani : na inauguracji Roku Kulturalnego i Sezonu Artystycznego 2007/2008. - (Wiadomości Marszałkowskie; 33). - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 257, s. 17

Wśród nagrodzonych (odznaka „Zasłużony dla Kultury Polskiej”) Jadwiga Zielińska, Główny Bibliotekarz WBP.

44. WINOGRODZKA, Katarzyna: Raport o stanie automatyzacji bibliotek publicznych 2006. Cz. 1, Biblioteki wojewódzkie. - Il. // *Bibliotekarz*. - 2007, nr 2, s. 2-6

M.in. WBP w Kielcach.

45. WORONKA, Hanna: Biblioteka dziecięca w opinii bibliotekarzy . - (Problemy) // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2007, nr 4, dod. Świat książki dziecięcej, nr 4, s. 1-3

Wzmianka o konferencji pn. „Rola biblioteki publicznej w edukacji dzieci i młodzieży”, zorg. przez WBP, która odbyła się w dn. 9-11 października 2006 roku w Cedzynie.

46. Z KOLEKCJI kryminału. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 6, s. 26

Spotkanie z Marcinem Świetlickim oraz Maciejem Malickim w Mediatece.

47. ZAKOCHANI w książkach. - (Kronika) // *Teraz.* - 2007, nr 10, s. 26

Realizacja przez WBP programu promocji czytelnictwa i wsparcia sektora książki „Tu Czytamy”, realizowanego przez Instytut Książki pod patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, projektu „Autor na żądanie” oraz cyklu „Wieczory autorskie z pisarzem świętokrzyskim”.

48. ZAPRASZAMY na sympozjum naukowe // *Ludowiec Świętokrzyski.* - 2007, nr 3/4, dod. s. II

Sympozjum naukowe „Klęska polskiej demokracji (60 lat od sfałszowanych wyborów parlamentarnych w styczniu 1947 roku), którego WBP było współorganizatorem obok Kieleckiego Oddziału Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego i Zakładu Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie.

49. [ZARZĄD Województwa...]. - (Kalejdoskop Wydarzeń) // *Nasz Region.* - 2007, nr 5, s. 15

Informacja o przyznaniu świętokrzyskim placówkom kulturalnym, m.in. WBP na zakup wyposażenia do nowej siedziby - 2 milionów zł z nadwyżki budżetowej.

50. ZEMSTA, Elżbieta: Co dalej z Mediateką? : nie wiadomo czy będzie biblioteka na Barwinku, bo marszałek zabiera, to co jego do nowego gmachu / wypowiedź. Andrzej Dąbrowski, Jacek Kowalczyk. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel). - 2007, nr 259, s. 11

51. ZEMSTA, Elżbieta: Nie oddamy biblioteki! : pomysł przeniesienia Mediateki z osiedla Barwinek w Kielcach nie przypadł do gustu jej czytelnikom. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel). - 2007, nr 225, s. 8

WYSTAWY

Portret kobiety w prasie zabytkowej: ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej

52. DĄBROWSKI, Andrzej: Portrety kobiety w prasie zabytkowej : wystawa w Czytelnii WBP. - Il. // *Radostowa.* - 2007, nr 5/6, s. 47

53. KIN: Kobiety w dawnej prasie : wystawa w czytelni czasopism / wypowiedź. Lidia Gilewska. - Il. // *Gazeta Wybor.* Kielce. - 2007, 8 marca, s. 3 [dod. do *Gaz. Wybor.* Wyd. 1 2007 nr 47]

54. KOBIETA w prasie. - (Kronika) // *Teraz.* - 2007, nr 4, s. 26

55. (m): Portret kobiety niebanalnej : warto iść na wystawę. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 57, s. 7

Leopold Staff (1878-1957). W 50. rocznicę śmierci

56. PIOTROWSKA, Beata: Poeta trzech regionów : w 50-lecie śmierci Staffa. - Il. // *Radostowa*. - 2007, nr 5/6, s. 36-37

57. PIOTROWSKA, Beata: Wystawa w 50. Rocznicę śmierci Leopolda Staffa (30 maja-30 września 2007). - (Z działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej). - Il. // *Świętokrzyski Kwartalnik Literacki*. - 2007, nr 3/4, s. 40-44

58. W PÓŁWIECZE śmierci Staffa. - (Kronika) // *Teraz*. - 2007, nr 7/8, s. 26

Wieś polska w malarstwie Stanisława Praussa. Ze zbiorów Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie

59. Galernik: Przypomnienie Praussa. - Il. // *Teraz*. - 2007, nr 5, s. 19

60. (m): Polska wieś na obrazach. - Il. // *Echo Dnia* (Kiel.). - 2007, nr 89, s. 7

**PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW
WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W KIELCACH
W ROKU 2007**

I. WYDAWNICTWA. BIULETYNY

1. **SPRAWOZDANIA i Materiały** : za rok 2006. Nr 19 / Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach / [zespół redakcyjny: Andrzej Dąbrowski, Jadwiga Zielińska, Małgorzata Grodzicka, Halina Kruszcak, Halina Panek, Lidia Zielińska]. - Kielce, 2007. - 93, [4] s. ; 21 cm

Zawartość: s. 5-6 : DĄBROWSKI, Andrzej. [Słowo wstępne] ; s. 7-22 : SPRAWOZDANIE Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach z realizacji zadań w 2006 roku ; s. 23- 24 : WYKAZ seminariów zorganizowanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną dla pracowników bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego w 2006 roku ; s. 25 : SEMINARIA zorganizowane w bibliotekach samorządowych przy współpracy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach ; s. 26-30 : BIBLIOTEKI publiczne województwa świętokrzyskiego w 2006 roku ; s. 31-33 : SIEĆ bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego w latach 2005-2006 ; s. 34-36 : KSIĘGOZBIORY bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego w latach 2005-2006 ; s. 37-39 : CZYTELNICY bibliotek publicznych województwa świętokrzyskiego w latach 2005-2006 ; s. 40-42 : WYPOŻYCZENIA w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego w latach 2005-2006 ; s. 43-50 : PANEK, Halina. Powiatowe biblioteki publiczne w województwie świętokrzyskim ; s. 51-56 : PIOTROWSKA, Beata. Biblioteki publiczne Kielc i województwa w prasie w 2006 roku ; s. 57-62 : PIOTROWSKA, Beata. Publikacje Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach w roku 2006 ; s. 63-67 : PIASECKA, Bożena. Renesansowy zielnik polski w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach ; s. 68 : RUTKOWSKA, Lidia. Biblioteka na kółkach ; s. 69-72 : ŁODEJ, Magdalena. Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna w Wąchocku (Z cyklu Sylwetki bibliotek; 16) ; s. 73-77 : RZEPKA, Bożena. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Ćmielów (Z cyklu Sylwetki bibliotek; 17) ; s. 78-84 : PACIOREK, Kinga. Źródła finansowania działań podejmowanych przez biblioteki publiczne (skrót wystąpienia na seminarium 2.04.2007 r.) ; s. 85-87 : MACIEJEWSKA, Alicja. Sposób na skontrum (przedruk za zgodą autorki:

Biblioteka w Szkole 2007 nr 4) ; s. 88-89 : AKTUALNOŚCI ; s. 90-91 : ROLA biblioteki publicznej w edukacji dzieci i młodzieży ; s. 92-93 : BIBLIOTEKA Roku 2007, Bibliotekarz Roku 2007 : regulamin konkursu ; s. 94 : Statuetka Bibliomana (autor Arkadiusz Latos).

II. KATALOGI WYSTAW

2. LEOPOLD Staff (1878-1957). W 50. rocznicę śmierci : katalog wystawy / scenariusz wystawy, oprac. katalogu i zestawienia Beata Piotrowska ; konsultacja Andrzej Dąbrowski ; Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach. Dział Bibliograficzny. - Kielce : WBP, 2007. - 59 s. ; 29 cm

Zawiera zestawienie bibliograficzne: „Związki z Regionem Świętokrzyskim” (s. 23-58).

3. PORTRET kobiety w prasie zabytkowej: ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej : katalog wystawy, Kielce, marzec 2007 / scenariusz wystawy Lidia Gilewska, Beata Piotrowska ; konsultacja i wstęp Andrzej Dąbrowski ; oprac. katalogu Beata Piotrowska. - Kielce : WBP, Czytelnia Czasopism, 2007. - 42 k. ; 29 cm

III. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

4. CZYŻ, Katarzyna. **Gmina Szydłów w publikacjach** : [Dokument elektroniczny] / Katarzyna Czyż, Iwona Kornacka. - Kielce : Wojewódzka Biblioteka Publiczna. Dział Bibliograficzny, 2007

IV. PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW

5. DĄBROWSKI, Andrzej: Awans zawodowy pracowników merytorycznych w bibliotekach publicznych. - (Awans zawodowy bibliotekarza - realia i perspektywy) // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2007, nr 3, s. 12-13

6. DĄBROWSKI, Andrzej: Miasto do rozruszania : ile wsi jest w Kielcach // *Teraz*. - 2007, nr 7/8, s. 9

7. DĄBROWSKI, Andrzej: Nietypowe wakacje VIP-a // *Teraz*. - 2007, nr 4, s. 2

Tekst dyktanda dla VIP-ów, które odbyło się w ramach XV Tygodnia Kultury Języka.

8. DĄBROWSKI, Andrzej: Mediateka Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach / Andrzej Dąbrowski, Jadwiga Zielińska. - (Promocja czytelnictwa) // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2007, nr 9, dod. Świat Książki Dziecięcej, nr 9, s. 5-7

9. DĄBROWSKI, Andrzej: Portret kobiety w prasie zabytkowej. - (Wystawa w Czytelni WBP). - Il. // *Radostowa*. - 2007, nr 5/6, s. 46

10. DĄBROWSKI, Andrzej: Powstała siedziba WBP : na przekór pesymistom. - (Z działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej). - Il. // *Świętokrzyski Kwartalnik Literacki*. - 2007, nr 3/4, s. 38-39

11. GRODZICKA, Małgorzata: Rozmowy o książkach : Dyskusyjne Kluby Książki w bibliotekach publicznych województwa świętokrzyskiego. - (Z działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej). - Il. // *Świętokrzyski Kwartalnik Literacki*. - 2007, nr 3/4, s. 49-50

12. PANEK, Halina: Świętokrzyskie Spotkania z literaturą. - (Z działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej). - Il. // *Świętokrzyski Kwartalnik Literacki*. - 2007, nr 3/4, s. 45-48

13. PIOTROWSKA, Beata. Kalendarium życia i twórczości Leopolda Staffa / oprac. Beata Piotrowska // W: Leopold Staff. Znalazłem Boga : wiersze religijne. - Kielce, 2007. - S. 99-102

14. PIOTROWSKA, Beata: Miasto i Gmina Chmielnik w publikacjach : bibliografia // *Świętokrzyski Kwartalnik Literacki*. - 2007, nr 3/4, s. 246

15. PIOTROWSKA, Beata: Poeta trzech regionów. - (W 50-lecie śmierci Staffa). - Il. // *Radostowa*. - 2007, nr 5/6, s. 36-37

16. PIOTROWSKA, Beata: Wystawa w 50. Rocznicę śmierci Leopolda Staffa (30 maja-30 września 2007). - (Z działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej). - Il. // *Świętokrzyski Kwartalnik Literacki*. - 2007, nr 3/4, s. 40-44

17. ROCZNICE regionalne 2007 / oprac. Beata Piotrowska // *Dedal*. - 2007, nr 2 (13), s. 58-61

V. INNE PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW

18. DĄBROWSKI, Andrzej: „Kurwy” kariera // *Ludowiec Świętokrzyski*. - 2007, nr 1/2, s. 6

19. DĄBROWSKI, Andrzej: Lato 2007 // *Ludowiec Świętokrzyski*. - 2007, nr 7/8, s. 5

20. DĄBROWSKI, Andrzej: Protestuję przeciwko... sobie // *Ludowiec Świętokrzyski*. - 2007, nr 3/4, s. 5

21. DĄBROWSKI, Andrzej: Strategie wyborcze IV Rzeczypospolitej // *Ludowiec Świętokrzyski*. - 2007, nr 11/12, s. 6

22. DĄBROWSKI, Andrzej: W aniołów przerobić // *Ludowiec Świętokrzyski*. - 2007, nr 9/10, s. 5

Siedemnastowieczne polonica w zbiorze starych druków Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach

Polska książka wieku XVII związana była bardzo ściśle z sytuacją polityczną i społeczną naszego kraju. XVII stulecie to czas gwałtownych zmian, konfliktów religijnych i społecznych. To czas reformacji i jej upadku, czas kontrreformacji, a przede wszystkim czas wyniszczających Polskę wojen m.in. kozacko – tatarskich i szwedzkich. Wzrost znaczenia magnaterii i szlachty kosztem ograniczenia władzy mieszczaństwa oraz najniższych warstw społeczeństwa – chłopów – to obraz anachronicznego układu społecznego Polski drugiej połowy XVII wieku. Kraje Europy Zachodniej przeżywały w tym czasie rozkwit, przede wszystkim mocarstwa kolonialne Hiszpania, Anglia i Niderlandy. Wiek XVII to przecież początek wielkich odkryć geograficznych, a co za tym idzie rozwój kolonializmu, powstanie nowych państw, rozwój handlu. Rzeczpospolita zaś posiadała wysoką pozycję na arenie międzynarodowej jedynie do pierwszej połowy XVII wieku. Późniejsze działania doprowadziły ją do stopniowego upadku, czego rezultatem w wieku następnym były rozbiory. Ta zmiana w znaczeniu Polski w wieku XVII widoczna była chociażby w ilości prosperujących drukarni na jej terenie. W pierwszej połowie stulecia działało ich w Polsce ponad sto, z czego po roku 1660 pozostało około siedemdziesiąt. Druki siedemnastowieczne jednak licznie przewyższają publikacje z poprzedniego stulecia. Ten obraz produkcji wydawniczej widoczny jest również bardzo wyraźnie i w naszych zbiorach. Ogółem druków XVII wiekowych przechowujemy około 400, z czego 160 stanowią polonica. Jednak sytuacja polityczna, społeczna i religijna miała wyraźny wpływ na ich jakość i tematykę. Nastąpiło wyraźne obniżenie jakości, dodatkowo wiele dzieł ważnych i postępowych nie było wydawanych, pozostawało jedynie w rękopisie, a to za sprawą wydanego w 1603 roku pierwszy raz w Polsce indeksu dzieł zakazanych.

XVII wiek to działalność słynnego ośrodka ariańskiego w Rakowie (1602 – 1638). Obok Akademii Rakowskiej działała wówczas drukarnia i biblioteka. W naszym zasobie znaleźć można dzieła wydane w oficynie ariańskiej Sebastiana Sternackiego z Rakowa: Faustusa Socyna *De coena Domini tractatus brevis* (polemika z Janem Niemojewskim na temat

Wieczerzy Pańskiej) oraz Jonasza Schlichtynga *Questio num ad Regnum Dei possidentum necesse sit in nullo peccato Evangelicae doctrinae adverso manere?* (polemika z luteraninem Balthasarem Meisnerem).

Dzieła wybitnego pedagoga czeskiego związanego współpracą z gimnazjum braci czeskich w Lesznie Jana Amosa Komensky również znalazły się na półkach biblioteki. Są to *Janua linguarum reserata* (*Otwarta brama do języków*) oraz *Orbis sensualium pictus* (*Słownik obrazkowy niemiecko – łaciński*). Najpopularniejsze dzieło *Janua* powstało właśnie w Lesznie, gdzie pisarz przebywał na wygnaniu. Przedstawił w nim koncepcje nauczania języka łacińskiego. Pierwsze wydanie wyszło też w Lesznie, nasze jest wydaniem drugim pochodzącym z niezwykle znanej oficyny Elzewirów z Amsterdamu wzbogaconym o tekst grecki i francuski. Pozycja ta wzbudziła niezwykle zainteresowanie w świecie pedagogicznym, przetłumaczona na kilkanaście języków w Europie i Azji, stała się niezwykle popularnym podręcznikiem do nauki języków obcych. *Orbis sensualium pictus* to słownik, w którym wykorzystano obrazki, po to by przybliżyć znaczenie danego słowa. Słownik był przeznaczony dla dzieci, słownictwo podzielono na 150 działów tematycznych. I tak np. obrazek podpisany *Agricultura* i *Der Feldebau* przedstawiał uprawę roli, pracę rolnika, zwierzęta hodowlane, sprzęt rolniczy. Na poszczególnych elementach ilustracji znalazły się cyfry, które poniżej objaśniono w dwóch językach. W dziale tym znalazły się również słowa i terminy których nie było na obrazku ale były związane z rolnictwem. Książka zawiera indeksy działów oraz osobno indeksy ze słowami występującymi w jego obrębie (łaciński i niemiecki). Słownik napisany niezwykle przejrzystie, nawet dzisiaj można z niego bez trudu korzystać. Przykład ten doskonale pokazuje, że to nie wiek XX wynalazł słowniki obrazkowo – tematyczne do nauki języków. Niezwykle ważnym dziełem wydanym przez środowiska różnowiercze, które można znaleźć w zbiorach starodruków, jest biblia tzw. *gdańska*, nazwana tak od miejsca swego pierwszego wydania. Przekład gdański powstał jako owoc współpracy trzech głównych Kościołów protestanckich w Polsce: luterńskiego, kalwińskiego i braci czeskich. Zwalczyły się one wzajemnie, ale w obliczu grożącego im niebezpieczeństwa i wewnętrznego rozbicia połączyły się oficjalnie w roku 1570, a rezultatem tej współpracy była m.in.: *Biblia święta: to jest, Księgi Starego y Nowego przymierza z żydowskiego y greckiego ięzyka na polski pilnie i wiernie przetłumaczone*. Co znamienne, wewnątrz książki widnieją dwie dedykacje: Krzysztofowi Radziwiłłowi oraz królowi Władysławowi Zygmuntowi (tzn. Władysławowi IV). Tłumaczenia dokonał m.in. ksiądz Daniel Mikołajewski. Biblia ta miała dla protestantów ogromne znaczenie, do wieku XX wydano więc ją ponad 20 razy. Używana była przez

wszystkich polskich ewangelików aż do roku 1975 – do chwili wydania *Biblii warszawskiej*. Posiadamy dwa egzemplarze *Biblii gdańskiej*. Obydwa pochodzą z oficyny Chryztopfa Cunrada z Amsterdamu, powstały w roku 1660 i są wydaniem drugimi. Z drukarni gdańskiej Hünfelda pochodzi także inne dzieło ewangelików wydane w 1646 roku - kancjonał z psalmami, hymnami i pieśniami pt. *Kancjonał to iest księgi psalmów, hymnów y pieśni duchownych [...] za zgodą wszystkich Zborów Ewangelickich*.

Od połowy wieku nasilają się działania kontrreformacji, wychodzą pisma polemiczne, w których krytykowano reformację i ich działaczy. Do gorliwych należał m.in. Mikołaj Cichowski, którego kilka dzieł znajduje się w naszych zbiorach m. in. *Centuria argumentorum, Credo Arrianorum seu confessionis Socinistarum*, czy wreszcie druk w języku polskim *Wizerunek nieprawdy Arryanskiej*. Wszystkie wydane w połowie stulecia w drukarniach krakowskich Franciszka Cezarego oraz Waleriana Piątkowskiego.

W wieku XVII utrwalił się podział na kraje protestanckie na czele z Anglią, Holandią, Szwajcarią, Szwecją i większością księstw niemieckich oraz na kraje katolickie, do których należały m.in. Francja, Hiszpania, Włochy, Polska i Austria. Kościół katolicki wykorzystał doskonale słowo drukowane, był jego producentem i odbiorcą. W Polsce wychodziło mnóstwo druków religijnych, oprócz wspomnianych już pism polemicznych masowo wydawano różnego rodzaju kazania, mowy, biografie, żywoty i traktaty teologiczne. Z tego okresu pochodzą też biblie katolickie m.in. *Nowy Testament* Jakuba Wujka. Egzemplarz posiadany przez nas ma okładkę z mylącym napisem Smalcysz - Ewangelia Święta. Po porównaniu poszczególnych wydań Wujka, posługując się *Bibliografią Estreichera* okazało się, że jest to wydanie z 1621 roku. Według wielu badaczy przekład ten był najlepszym ówczesnym tłumaczeniem Pisma Świętego i stanowił syntezę wszystkich dotychczasowych tłumaczeń Biblii na język polski. Ze względu na wartość wydawali go nawet protestanci. Do momentu ukazania się *Biblii Tysiąclecia* przez 367 lat tzw. tłumaczenie księdza Wujka było jedynym obowiązującym w Kościele katolickim tekstem Pisma Świętego.

Wśród wielu innych dzieł religijnych znaleźć można bardzo popularne, wydane po raz pierwszy w 1585 roku, *Żywoty świętych Starego i Nowego Zakonu* Piotra Skargi. W naszych zbiorach posiadamy zarówno wydanie pierwsze, jak i piąte z roku 1603. Pisma hagiograficzne przeżywały ogromny rozkwit w okresie kontrreformacji, o ich popularności może świadczyć fakt kilkunastu wydań *Żywotów* Skargi, tylko w wieku XVII.

Nazwisko Adama Opatowczyka kojarzy się z miejscowością Opatów, skąd pochodził autor licznych traktatów teologicznych, profesor Akademii Krakowskiej, którego dzieło wydane przez znaną drukarnię Szedla w Krakowie przechowujemy w naszych zbiorach. Dwu tomowe *Tractatum theologicorum* wyszło w latach 1644 – 1645.

Komentarz objaśniający regułę świętego Augustyna oraz sama reguła znalazły się w oprawnym klocku, którego pierwszy tytuł brzmi: *Zwierciadło duchowne to iest, na regule B. Augustyna ś. Biskupa Hipponenskiego, Doktora Kościoła Bożego wykład*. Autorem komentarza jest Servatius Lairvels, druk powstał w krakowskiej oficynie Franciszka Cezarego w roku 1619.

W kolekcji XVII wiecznych poloniców znajduje się również wiele kazań, czasami traktowanych jako poradniki dla duchownych (*kazania na niedziele i święta*), czasami wychwalających przymioty zmarłych osób (*kazania pogrzebowe*). Często autorami kazań były znane postaci życia politycznego kraju, m. in. w Krakowie u Piotrkowczyka wydrukowano *Eucharystia albo o przenajświętszym Sakramencie [...] kazań czterdzieści* Stanisława Karnkowskiego, autora pierwszej polskiej elekcji, prymasa Polski, regenta królewskiego i najwyższego po królu dostojnika państwowego. W książce widnieje odręczna notatka proveniencyjna *Conventus Chęcinsensis*, informująca o tym, że książka należała kiedyś do Zakonu w Chęcinach, zaś na tylnej okładzinie wyryty jest herb Ciołek. Z tej samej drukarni wyszły *Kazania na niedziele y Święta Doroczne przez Fabiana Birkowskiego zakonu świętego Dominika Kaznodzieyskiego napisane z 1628 roku*, będące kiedyś własnością klasztoru cystersów w Koprzywnicy, o czym świadczy widniejąca na karcie tytułowej proveniencja. Z drukarni Baltazara Smieszkowicza, mieszczącej się w Kazimierzu przy Krakowie w roku 1665 wyszedł zbiór kazań Hiacynta Liberiusza *Gospodarz nieba i ziemi Jezus Christus*. Tematy poruszane w nich umieszczone są w rejestrze ułożonym alfabetycznie na końcu książki, m.in.: *przełożony ostrożny ma być w życiu, czemu przez obłok słońca nie widać, imionami świętych nie gardzić, Ariani z Polski wywołani, rolę wypalać dobra, pańska łaskawość zniewala poddane*.

Chociaż tematyka religijna jest bardzo obszernie reprezentowana w kolekcji poloniców wieku XVII to jednak dziedziną dominującą wśród książek tego okresu stała się polityka. Związane jest to na pewno z niezwykle burzliwym wiekiem, pełnym wojen i konfliktów - zapotrzebowanie wówczas na wszechstronną, aktualną informację było ogromne. Dostarczały jej druki tzw. ulotne, prekursorzy dzisiejszych gazet. Najstarszą gazetą z naszych zbiorów są *Nowiny z Moskwy albo wota z traktatów i konsulty panów radnych ziemi moskiewskiej, które carowi*

swemu podawali z marca 1634 roku. Gazeta ta pochodzi z czasów Władysława IV, kiedy to działania polskiego wojska doprowadziły do klęski armii moskiewskiej pod dowództwem Michała Borysewicza Szeina. Kolejna gazeta ulotna z czasów Władysława IV opisuje wydarzenia z 30 stycznia 1644 roku. Jest to: *Wahrhaftige Relation von der grossen Viktoria der Armee der Königlichen Majestät von Polen am 30. Januar 1644 bei Ochmatowo wider die Tataren* i opowiada o zwycięstwie wojsk polskich nad Tatarami pod Ochmatowem. Obie gazety nie podają ani miejsca, ani oficyny z której druki pochodzą, jedynie datę wydania. Oprawione są razem z innymi drukami z tego samego okresu i stanowią tzw. klocek. Z okresu zwycięstw Jana III Sobieskiego przechowujemy również kilka druków relacjonujących tamte wydarzenia. Przeważająca większość poświęcona była tematyce tureckiej i tatarskiej. Kilkanaście gazet ulotnych w zbiorach Biblioteki to nie wszystkie druki polityczne znajdujące się w XVII – wiecznej kolekcji starych druków. Wiek siedemnasty jest bowiem obfity w najróżniejsze broszury, wiele z nich o charakterze propagandowym związanych z wyborem króla znalazło się w naszych zbiorach. Wśród nich jest słynna *Censura candidatorum* (cenzura kandydatów) napisana przez Innocentego Andrzeja Olszowskiego, w której autor znany i ogólnie szanowany mąż stanu, podkanclerz wydał anonimowo kilka miesięcy przed wyborem nowego króla w roku 1669 broszurkę optującą za wyborem Michała Korybuta Wiśniowieckiego. Wątek ten wykorzystał H. Sienkiewicz w *Panu Wołodyjowskim*, kiedy to książd Olszowski w rozdziale XV niespodziewanie przyjeżdża w odwiedzin do pana Zagłoby i usiłuje nakłonić go do kandydatury Wiśniowieckiego na króla [...] *Książd podkanclerzy wydobył zza rękawa małą książeczkę, na której czerniał grubymi literami wybity tytuł Censura Candidatorum i rzekł: czytaj waszmość, niech to pismo za mnie odpowie [...]*. W bibliotece przechowujemy dwa egzemplarze tej broszury, jeden z nich należał prawdopodobnie do Józefa Andrzeja Załuskiego. Do druków politycznych należą też liczne druki konstytucyjne, diariusze, mowy sejmowe, wiele z nich jest przechowywanych w magazynie starych druków.

Opis działań wojennych, męstwo wodzów było także tematem wykorzystywanym przez pisarzy wieku XVII, czasami nawet dzieła ich pretendowały do miana epopei narodowej, jak w przypadku *Wojny domowej piewszej z Kozaki i Tatary, Moskwą po tym Szwedami i z Węgry* [...] opisującej wydarzenia z czasów panowania Jana Kazimierza przez Samuela Twardowskiego. Autor sam brał udział w bitwach m.in. walczył w 1621 roku pod Chocimiem, był również członkiem wyprawy poselskiej

Krzysztofa Zbaraskiego do Turcji w latach 1622 – 1623 pełniąc w niej funkcję sekretarza. Dzieje wojen Rzeczypospolitej Obojga Narodów z koalicją wojsk kozacko – tatarskich na początku panowania Jana Kazimierza przedstawił inny autor tego stulecia Joachim Pastorius w *Bellum Scythico – Cosacicum seu de conjuratione Tartarorum, Cosacorum et plebis Rusicae contra Regnum Poloniae*, w książce wydanej w roku 1652 przez gdańską oficynę Jerzego Förstera z pięknym sztychowanym frontispisem autorstwa Hondiusa. Są na nim orzeł polski i alegorie pojmanych Tatarów i Kozaków. Na naszym egzemplarzu widnieje ponadto pieczętka I.A.Zaluski.

Do ksiąg wysławiających dzieje poczynań wojennych należy także Samuela Pufendorfa *Sieben Bücher von denen Thaten Carl Gustavs Königs in Schweden* (O dokonaniach i rządach Karola Gustawa w 7 księgach). Jest to księga opisująca wydarzenia od roku 1654 do 21 czerwca 1660 roku, historię rządów Karola X Gustawa, króla Szwecji, a zwłaszcza prowadzone przez niego działania wojenne. Panowanie jego obejmowało lata najazdu szwedzkiego na Polskę, wiele więc miejsca poświęcono naszemu krajowi. Książka ta jest cennym źródłem historii Rzeczypospolitej w latach 1655 – 1660, tym cenniejszym, że znalazły się w niej piękne miedzioryty wykonane przez wybitnych sztycharzy europejskich według rysunków Ericha Johnsona Dahlbergha (1629-1703), który towarzyszył królowi szwedzkiemu w działaniach wojennych. Wzbogacona jest 122 ilustracjami, z czego ponad pięćdziesiąt odnosi się do Polski. Są tam widoki i plany miast oraz sceny bitewne. Osiem tablic obrazuje miejsca związane z Kielecczyną: Sandomierz, Krzyżtopór, Pińczów, Iłżę i Zawichost. Dahlbergh zdołał czysto użytkową rycinę militarną podnieść do rangi dzieła sztuki. Ryciny są niezwykle starannie wykonane z dokładnie widocznymi detalami strojów, orzęzu wojska, zamków, twierdz, miast, krajobrazu i przyrody. Te fotograficzne ilustracje uzupełnione są również dodatkowymi informacjami umieszczonymi w kartuszu. Na przykład, przy planie Krzyżtopora widnieje informacja, że jest to zamek *najpiękniejszy i mocno obronny*, zaś w legendzie z portretem i atlantami opisano poszczególne elementy rysunku: a. wysoki barbakan b. bastion *Oto dla Ciebie* c. bastion *Smok* d. *Szary Mnich* e. *Korona* f. ogród najrozkoszniejszy g. pomieszczenia wewnętrzne h. studnia bardzo głęboka. Wielkie wrażenie musiał ten zamek wywrzeć na Szwedach, co nie przeszkodziło im go spalić i zniszczyć. Książka należąca do Księgozbioru Sancygniowskiego została kilka lat temu, razem z innymi drukami z tej kolekcji, wykupiona przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Kielcach. W piśmiennictwie XVII wieku odkrywano nieraz rysy megalomanii narodowej. [...] Zamiast o megalomanii należy mówić o [...] poczuciu

wielkości narodowej i przekonaniu o dawności tradycji — tymi słowami rozpoczyna Czesław Hernas swoją książkę pt. *Barok*. Wojny, konflikty, poczucie zagrożenia wyzwały potrzebę wydawania i pisania o świetności Polski. Historiografia była jedną z intensywnie rozwijających się nauk humanistycznych epoki baroku. Doskonale to widać na półkach naszej Biblioteki. Dzieł historycznych nie tylko powstałych ale i wydrukowanych na nowo w XVII wieku jest bardzo wiele.

Szymon Starowolski, polihistor piszącego także po łacinie, dzięki studiom zagranicznym tworzył między innymi dzieła historyczne. Spośród siedmiu XVII - wiecznych pozycji autorstwa Starowolskiego w zbiorach WBP znajduje się m.in. *Monumenta sarmatarum* wydane w 1655 roku przez wdowę i dziedziców słynnej krakowskiej drukarni Franciszka Cezarego, ceniony materiał epigraficzny dla historyków – zbiór inskrypcji z nagrobków, epitafiów, napisów architektonicznych, często już nie istniejących.

Dzieła Marcin Kromera i Jana Herburt - pisarzy wieku XVI, na nowo drukowane widnieją także wśród wydawnictw polskich wieku XVII. *O sprawach dziejach y wszystkich inszych potocznościach koronnych polskich ksiąg*XXX Kromera, przetłumaczone przez Marcina Błazowskiego, wydane przez drukarnię krakowską Mikołaja Loba oraz *Chronica sive historiae Polonicae descriptio* Jana Herburt z lat 1609 i 1658.

Oprócz dzieł historycznych dotyczących tylko Polski w kolekcji starych druków przechowywane są również druki XVII – wieczne opisujące historie innych krajów, m.in. Czech w dziele Joannesa Dubraviusa *Historia Bohemica ab origine gentis*, Litwy w książce Wojciecha Kojałowicza *Historiae Lituae pars prior* czy pierwsze i jedyne wydanie dziejów i księstw śląskich – świdnickiego i jaworskiego w *Phoenix redivivus ducatum Svidnicensis et Javroviensis* Ignatiusa Ephraima Naso, wydane we Wrocławiu w roku 1667. Ciekawostką jest fakt, że autor po ukazaniu się tego dzieła, w uznaniu zasług został przyjęty w szeregi szlachty czeskiej.

Inny pisarz epoki baroku, urodzony na ziemi świętokrzyskiej, Wespazjan Kochowski opisał historię polskich królowych w *Hypomnema reginarum Poloniae*, a w słynnych klimakterach (*Annalium Poloniae Climacter* [...]) przedstawił dzieje Rzeczypospolitej wieku XVII.

Nauki historyczne to także heraldyka. Wśród kolekcji przechowywanych druków XVII wieku jest również publikacja poświęcona herbom polskim, jest to *Orbis polonus* Szymona Okolskiego, trzy tomowe dzieło wydane w Krakowie przez Franciszka Cezarego w 1641 roku. Tom pierwszy należy do niezwykle rzadkich, ponieważ znaczna jego część spłonęła podczas pożaru drukarni.

Zakres tematyczny kolekcji XVII – wiecznych poloniców znajdujących się w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Kielcach jest bardzo różnorodny i niemożliwością jest opisać wszystkie druki tego okresu. Nie wspomniano tu licznych poradników, na przykład z zakresu myślistwa, czy poradników mów okolicznościowych, zbiorów aforyzmów, przysłów, satyr, słowników językowych, wielu dzieł poświęconych niezwykle modnej w tej epoce Turcji, książkom z zakresu nauk ścisłych, prawa cywilnego i kościelnego, czy wreszcie literaturze. O ile kolekcja XVI wiecznych poloniców jest pozbawiona dzieł literackich, to w omawianym zbiorze znaleźć można kilka pozycji. Jest to przede wszystkim, ale nie tylko, polska poezja łacińska. Są wśród nich poezje m.in. Bartłomieja z Wrześni, Andrzeja Lechowicza, Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, czy Jana Kochanowskiego, którego wydanie zbiorowe wydrukowane przez krakowską oficynę Piotrkowczyka w roku 1639 znajduje się na półkach bibliotecznych.

Różnorodność tematyczna zbioru jest, jak się wydaje, reprezentatywna dla tytułów ówczesnego okresu. Nie jest to na pewno kolekcja na miarę wielkich bibliotek polskich, znalazły się w niej jednak książki charakterystyczne dla tego stulecia druki na podstawie których można odtworzyć stosunki polityczne, religijne i społeczne Polski okresu baroku. Są tam dzieła związane z reformacją, kontrreformacją, księgi opisujące dzieje wojen i wysławiające męstwo dowódców, druki ulotne, mnóstwo druków religijnych, politycznych w tym propagandowych, liczne druki konstytucyjne, dzieła dotyczące zarówno prawa kościelnego jak i cywilnego oraz wiele książek z dziedziny historii, szczególnie tej najbliższej wieku XVII.

Polonica to najcenniejsza część kolekcji przechowywanej w Bibliotece, podlegają więc szczególnej ochronie. W roku 2007 wszystkie stare druki przeniesiono do nowej siedziby Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach. W nowym lokalu została utworzona specjalna strefa ograniczonego dostępu, gdzie znajduje się magazyn najcenniejszych zbiorów Biblioteki. Wszystkie książki umieszczono w pomieszczeniu z klimatyzacją, systemem sygnalizacji włamania i napadu podłączonym do stacji monitoringu, kamerami telewizji dozorowej, alarmem przeciwpożarowym oraz specjalnym oświetleniem ograniczającym promieniowanie nadfioletowe i podczerwone. Mamy nadzieję, że obecne warunki pozwolą przedłużyć życie cennym księgom oraz spokojnie, bez uszczerbku przetrwać jeszcze długie lata najstarszej kolekcji Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach.

Spis ważniejszej literatury wykorzystanej w opracowaniu:

1. Bieńkowska B: *Książka na przestrzeni dziejów*. Warszawa, 2005.
2. Dahl S.: *Dzieje książki*. Wrocław, 1965.
3. Hernas Cz.: *Barok*. Warszawa, 1989
4. Heyduk B. : *Dahlbergh w Polsce [...]*. Wrocław, 1971.
5. Grabski A.: *Dzieje historiografii*. Poznań, 2003.
6. Kawecka – Gryczowa A.: *Ariańskie oficyny wydawnicze Rodeckiego i Sternackiego*. Wrocław, 1974
7. Kossowska M.: *Biblia w języku polskim*. T.1-2. Poznań, 1968-1969.
8. Piasecka B.: *Polskie gazety ulotne w zbiorach starych druków WBP w Kielcach*. W: *Sprawozdania i Materiały*. Kielce 2005.
9. Piasecka B.: *Biblie w języku polskim w zbiorach starych druków WBP w Kielcach*. W: *Sprawozdania i Materiały*. Kielce, 2003.
10. Sienkiewicz H.: *Pan Wołodyjowski*. Warszawa, 1984.
11. Szwejkowska H.: *Książka drukowana XV – XVIII w. Zarys historyczny*. Wrocław, 1987.
12. Zawadzki K.: *Gazety ulotne polskie i Polski dotyczące XVI – XVIII wieku. Bibliografia*. T.1-2. Wrocław, 1977 – 1984.
13. Zawadzki K.: *Początki prasy polskiej[...]*. Warszawa, 2002.

Katarzyna Kabacińska
(UAM Poznań)

Początki polskiej literatury dla dzieci

(wystąpienie na seminarium 04.12.07r.)

Wprowadzenie

Każdy z nas pamięta bajki, baśnie, opowiadania, powieści, wiersze i inne teksty czytane przez rodziców, dziadków, opiekunów, starsze rodzeństwo. Bohaterowie, których spotkaliśmy podczas lektury tekstów oddziaływali na postrzeganie otaczającej nas rzeczywistości, nierzadko kształtując zasady naszego postępowania. Takich refleksji każdy z nas mógłby snuć wiele, bo dla każdego spotkanie z tekstem jest indywidualnym, niepowtarzalnym przeżyciem przekraczania czegoś „nieprzekraczalnego”. Niezależnie od tekstu, jego poetyki, formy i odbioru, literatura, z którą młody człowiek spotyka się jest bardzo ważna. Wielu dawnych myślicieli podkreślało rolę opowiadanych i czytanych tekstów-wystarczy przywołać poglądy Platona czy Arystotelesa. Jednak początki „świadomości” kierowanych przez autora tekstów do młodego odbiorcy są, w porównaniu i istnieniem literatury „dla dorosłych”, dość młode, sięgają bowiem przełomu XVII i XVIII wieku.

Literatura dziecięca, podobnie jak samo dziecko i dzieciństwo, przez długi czas nie budziła zainteresowania badaczy. Tematyka życia codziennego dziecka, w tym także literatury, nie był interesującym problemem badawczym¹. Na istotę podjęcia badań nad dzieckiem i dzieciństwem zwrócił uwagę prof. Stanisław Łempicki, który w 1938 roku apelował: *Jakżeby to dobrze było, gdyby garść tych luźnych uwag skłoniła kogoś z młodszych badaczy do poważnego, źródłowego zajęcia się problemem: «Dziecko w życiu i literaturze staropolskiej». Ręczę, że materiałów nie zabraknie*². Ten postulat badawczy został zrealizowany przez Dorotę Żołądz-Strzelczyk, która w swojej książce *Dziecko w dawnej Polsce* dokonała wieloaspektowej charakterystyki dzieciństwa, sytuacji i pozycji

¹ Por. zarys problematyki badawczej dotyczącej dziecka i dzieciństwa w tekstach polskich i obcych, w: K. Kabacińska, *Obraz dzieciństwa w wybranych polskich pamiątkach osiemnastowiecznych*, w: *Dziecko i dzieciństwo. W kręgu pytań i poszukiwań teoretyczno-badawczych*, pod red. K. Segiet, Warszawa 2007, s. 79-96.

² S. Łempicki, *Dziecko w literaturze staropolskiej*, „*Kurier Literacko-Naukowy*” 1938, nr 2,4 (dodatek do „*Ilustrowanego Kuriera Codziennego*” nr 10, 24), cyt. za: D. Żołądz-Strzelczyk, *Dziecko w dawnej Polsce*, Poznań 2002, s. 9.

dziecka w dawnej Polsce, odwołując się do różnego rodzaju źródeł pisanych i ikonicznych.

Problematyką literatury dla dzieci zainteresowano się wcześniej. W przeprowadzonych badaniach można wskazać kilka głównych obszarów. Pierwszym z nich jest problem scharakteryzowania literatury dziecięcej w kontekście historycznym, ukazania przyczyn powstawania tekstów w danym okresie, omówienia najważniejszych ich przykładów oraz przedstawienie sylwetek autorów tekstów dla najmłodszych. Drukiem ukazała się seria opracowań dotyczących historii literatury dla dzieci i młodzieży od jej początków, sięgających wieku XVIII do tekstów współczesnych. Na uwagę zasługują następujące pozycje: I. Kaniowskiej-Lewańskiej, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864. Zarys rozwoju, wybór materiałów*; K. Kulickowskiej *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1864-1918*; J. Białka *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1918-1939*; S. Frycie *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1945 – 1970, t. 1 – proza, t. 2 – baśń, bajka, poezja, książka dla najmłodszych, utwory sceniczne, grafika*; W. Krzemińskiej *Literatura dla dzieci i młodzieży. Zarys dziejów*¹.

Drugim istotnym obszarem badań jest próba określenia miejsca literatury dla dzieci. Tę kwestię podjęło wielu badaczy, m. in. Jerzy Cieślowski *Literatura osobna, wybór R. Waksmund*, Z. Adamczykowa *Literatura dla dzieci. Funkcje, kategorie, gatunki*, Antoni Smuszkiewicz „Czwarta” czy „osobna”? (*O literaturze dla dzieci i młodzieży*), w: *Konteksty polonistycznej edukacji*, pod red. M. Kwiatkowskiej – Ratajczak i S. Wysłouch; R. Waksmund *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej*².

Kolejnymi ważnymi obszarami badawczym nad literaturą dla dzieci i młodzieży, ściśle związanym z umiejscowieniem tej literatury są: wskazanie jej funkcji (dydaktycznej, wychowawczej i artystycznej –

¹ I. Kaniowska-Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864. Zarys rozwoju, wybór materiałów*, Warszawa 1973; K. Kulickowska, *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1864-1918. Zarys monograficzny. Materiały*, Warszawa 1975; J. Białek, *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1918-1939*, Warszawa 1987; S. Frycie *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1945 – 1970, Zarys monograficzny. Materiały, t. 1 – proza, t. 2 – baśń, bajka, poezja, książka dla najmłodszych, utwory sceniczne, grafika*, Warszawa 1983, W. Krzemińskiej *Literatura dla dzieci i młodzieży. Zarys dziejów*, Warszawa 1963;

² J. Cieślowski *Literatura osobna, wybór R. Waksmund*, Warszawa 1985; Z. Adamczykowa *Literatura dla dzieci. Funkcje, kategorie, gatunki*, Warszawa 2001; A. Smuszkiewicz „Czwarta” czy „osobna”? (*O literaturze dla dzieci i młodzieży*), w: *Konteksty polonistycznej edukacji*, pod red. M. Kwiatkowskiej – Ratajczak i S. Wysłouch, Poznań 1998; R. Waksmund *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej*, Wrocław 2000; R. Waksmund, *Literatura pokoju dziecięcego*, Warszawa 1986; A. Smuszkiewicz, *Retoryka współczesnej polskiej powieści historycznej dla dzieci i młodzieży*, Poznań 1987;

występujących nie tylko osobno, ale i łącznie) zarówno w kontekście historycznym, jak i współczesnym, poetyki tekstów dla młodego odbiorcy, sposobu wydawania, zmian zachodzących w literaturze współczesnej, itp. Przyczyny podjęcia przez badaczy problematyki literatury dla młodego czytelnika wydają się być oczywiste. Z. Adamczykowa zauważa *Mimo jednoznacznych wyników [...] badań*¹, a przede wszystkim *mimo wybitnych osiągnięć w postaci dzieł, które przekroczyły granice wyznaczone intencjonalnym adresem odbiorczym i weszły na trwałe do uniwersalnego obiegu czytelniczego, literatura ta nadal budzi spory i zyskuje oceny ambiwalentne, niechętnie bowiem przyznaje jej się status literatury wysokoartystycznej*². Właśnie z powodu owych dyskusji, ambiwalencji literatury dla młodego odbiorcy, warto przypomnieć początki tejże literatury, przyczyny jej powstania i pierwsze utwory adresowane świadomie do dzieci.

1. Wybrane zagadnienia teoretycznoliterackie

Trudności w omawianiu literatury dla dzieci wynikają już przy próbie jej „zdefiniowania”. J. Cieślowski zauważa *Przez literaturę „dla dzieci” czy literaturę „dla dzieci i młodzieży” długo rozumiano teksty literackie lub paraliterackie powoływane tylko do spełnienia funkcji dydaktycznych i wychowawczych*³. Wprowadzenie funkcji instrumentalnej pozostawiono w gestii autora. Badacz literatury i folkloru dziecięcego nadmienia również, że „dziecinność” jako istotna kategoria tej literatury składa się z czterech sfer. Do pierwszej należą te teksty literackie, których tematem jest dziecko, dzieciństwo, do drugiej te, które powstały okazjonalnie z powodu dziecka. Trzecia sfera obejmuje utwory stylizowane na poetykę tekstów dla dzieci. Ostatnia zawiera teksty przeznaczone dla i adresowane do dziecka⁴. Należy jednak pamiętać, co także podkreśla J. Cieślowski, że *Literatura dla dzieci i młodzieży nie stanowi zbioru zamkniętego, bo, po pierwsze, wiele z tekstów „nie dla dzieci” było i jest preadresowywane „do dzieci” [...], a po drugie [...] większość tekstów, zwłaszcza natury folklorystycznej, była*

¹ Autorka odnosi się do różnych badań nad literaturą dla dzieci, przywołuje m. in. pozycje: H. Skrobiszewskiej *Literatura i wychowanie*, Warszawa 1973; *Literatura dla dzieci i młodzieży w procesie wychowania*, pod red. A. Przeclawskiej, Warszawa 1978; A. Baluch, *Dziecko i świat przedstawiony, czyli tajemnice dziecięcej lektury*, Warszawa 1987; *Dziecko jako odbiorca literatury*, pod red. M. Kielar – Turskiej, M. Przetacznik – Gierowskiej, Warszawa 1992.

² Z. Adamczykowa, op. cit., s. 25.

³ J. Cieślowski, *Literatura osobna*, op. cit., s. 9.

⁴ Ibidem, s. 9-10.

i jest również „dla dzieci”, ewentualnie dość wcześnie została przez nie przechwycona¹.

Jakie wyznaczniki mogą stać się kryterium przynależności tekstu do literatury dla dzieci? Wanda Krzemińska zauważa, że ustalenie kryteriów natrafia na wiele trudności a wyodrębnienie „czystej” literatury dla młodego czytelnika jest niemal niemożliwe, z tego względu, że niektóre utwory nie pisane z myślą o dzieciach, stały się ich bezsprzeczną własnością². Badaczka wskazuje jednak kilka wyznaczników tekstów adresowanych dla dzieci: *ciekawa treść o dużym ładunku emocjonalnym, interesująca postać bohatera [...], jasny a zarazem barwny styl, fantazja, humor*³. Na podobne elementy przynależności tekstu do literatury dla dzieci zwraca uwagę Antoni Smuszkiewicz. Twierdzi, że należy uwzględnić: występowanie bohatera dziecięcego, rówieśnika potencjalnego odbiorcy, występowanie funkcji dydaktycznej tekstu (ale dydaktyzmu nie retorycznego), ludyczności tekstu, optymizmu, odpowiedni dobór tematów, problemów bliskich młodemu odbiorcy, unikanie scen dramatycznych i erotycznych. Dodać należy również, że tekst przeznaczony dla młodego odbiorcy posiada charakterystyczne kategorie wewnętrzne: przywoływany już dydaktyzm, fantastykę, przygodę, humor i bohatera – rówieśnika. Cechą literatury dla dzieci jest także jej dwuadresowość, która zdaniem Z. Adamczykowej nobilituje ją do literatury wysokoartystycznej⁴. Podobne stanowisko przejawiał Jan Brzechwa: *Piszcie, piszcie dla dzieci, ale tylko tak, żeby książkę waszą przeczytał z przyjemnością człowiek dorosły*⁵.

Dyskusja nad określeniem i umiejscowieniem literatury dla dzieci i młodzieży toczy(ła) się dość burzliwie. Zdaje się nie ulegać wątpliwości teza o historycznej zmianie koncepcji poetyckich tejże literatury od dydaktyzmu w stronę artystyzmu. R. Waksmund podkreśla, że historyczny rozwój piśmiennictwa dla dzieci i młodzieży polega na stopniowej ewolucji od literatury dla dzieci (instrumentalnej) do literatury dziecięcej (ludycznej). Pierwsza z nich, starsza, charakteryzuje się m.in. teleologicznością tekstu (celowością), intencjonalnością, staje się narzędziem umoralniania maluczkich, konotuje specyficznego odbiorcę – „dla”. W literaturze dziecięcej dominuje funkcja estetyczna i pedagogiczna (alternatywna względem poprzednich), paidialność, kreacyjność oraz przeniesieniu punktu ciężkości w stronę kategorii literackości i walorom estetycznym tekstu⁶. Podobne wnioski wysunęli inni badacze.

¹ Ibidem, s. 10.

² W. Krzemińska, op. cit., s. 7.

³ Ibidem, s. 8-9.

⁴ Z. Adamczykowa, s. 44.

⁵ J. Brzechwa, *O poezji dla dzieci*, „Twórczość” 1955, nr 4.

⁶ R. Waksmund, *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej*, op. cit., s. 5-17 i n.

J. Cieřlikowski, analogicznie do podziału wyodrębniał: wiersz dla dzieci i wiersz dziecięcy, a Jolanta Ługowska lirykę dla dzieci i lirykę dziecięcą, w której dominuje monolog liryczny i dziecięcy punkt widzenia.

Jednak pojawia się kwestia sporna, co do samego nazewnictwa literatury dla dzieci i młodzieży. Przyjęto w odniesieniu do niej stosować terminy: literatura „czwarta” lub literatura „osobna”. Pierwszy raz tego określenia użyła Maria Dąbrowska, postulując: *Można zapełnić całe kolumny rozważaniem na temat najlichszej książki dla dorosłych, ale mało kto uważa za godne pióra zastanowić się nad elementami artyzmu książek dziecinnych [...]. Czas najwyższy, ażeby książki dla dzieci i młodzieży, ten prawdziwy czwarty stan sztuki, znalazły prawo obywatelstwa w dziedzinie literatury*¹. Stefania Skwarczyńska, odwołując się do podstawowej funkcji literatury dla dzieci i młodzieży – dydaktyczno – moralizatorskiej, sklasyfikowała ją jako czwarty rodzaj. Podobnie J. Cieřlikowski traktuje literaturę dla dzieci, (szczególnie tych najmłodszych) w kategorii czwartej „osobnej”. Czesław Hernas wyodrębniał w tekstach literackich trzy kategorie: literaturę narodową (wysoką), ludową i brukową (trywialną, koniunkturalną). Podstawowymi wyznacznikami tego podziału są: specyficzni zarówno autorzy danego typu literatury, jak i odbiorcy, odmienny warsztat pisarski, inne wartości artystyczne tekstów, a także odrębne wydawnictwa. W tym kontekście narodziła się idea określenia literatury dla dzieci jako osobnej, czwartej, ponieważ jej immanentne cechy nie mieszczą się w powyższej klasyfikacji. Nazwa ta wzbudziła dyskusję nad statusem literatury dla dzieci. A. Smuszkiewicz wykazał odmiennie podejście. Według niego teksty dla młodego czytelnika posiadają wprawdzie cechy „osobne” – osobną poetykę, osobny obieg, modyfikacje schematu komunikacji, ale jest to literatura piękna, a jej wyznacznikiem jest wartość artystyczna². Można wskazać w dużym zbiorze tekstów literackich dla dzieci, zarówno te „wysokie”, jak np. wiersze Jana Brzechwy, powieści, np. H. Sienkiewicza *W pustyni i w puszczy*, jak i ludowe – wszelkiego rodzaju wyliczanki, kołysanki, a także teksty trywialne – literatura jarmarczna, popularna. Zdaniem Z. Adamczykowej *Doprowadził autor[A. Smuszkiewicz – K. K.] do niezbyt przekonującego wniosku, że literatura dziecięca nie spełnia kryteriów „osobności”, nie jest wytworem odrębnej kultury literackiej, ale posiada byty zbieżne z literaturą „pierwszą”*³.

¹ M. Dąbrowska, twórczość Zofii Żurakowskiej, „Świat Książki” 1929, z. 4/5, za: Z. Adamczykowa, op. cit., s. 21.

² Z. Adamczykowa, s. 21-24.

³ Ibidem, s. 23.

Do głosów polemiki w sprawie statusu literatury dla dzieci dołączył się Stanisław Frycie, który w samej literaturze w jej szczególnych nacechowaniu dydaktycznym, w ograniczonym na jej gruncie eksperymentowaniu formalnym i większym niż w piśmiennictwie dla dorosłych tradycjonalizmie literackim, w spełnianych przez nią funkcjach: ludycznej, kompensacyjnej, terapeutycznej, estetycznej i edukacyjnej, w jej odrębnym obiegu kulturowym i osobnych, nieobecnych w literaturze „pierwszej” gatunkach literackich, słowem w immanentnej poetyce¹. Z. Adamczykowa potwierdza słuszność tezy S. Frycie, analizując przykłady z literatury dla dzieci w kontekście „osobności” funkcji, kategorii i gatunków.

Dodać należy, że nowe badania nad komunikacją w tekstach literackich, potwierdzają, że *literatura dla dzieci nie jest przecież jakąś izolowaną całkowicie dziedziną piśmiennictwa, a i dziecko nie tylko staje się tematem literatury „dorosłej”, ale również różnorako uwikłane jest w zawarte w niej komunikacyjne relacje osobowe*².

2. Początki literatury dla dzieci w Europie Zachodniej

Najstarsze teksty kierowane do dzieci pochodzą z literatury ludowej. Od zawsze u kołyski dziecka „stała” literatura ludowa. Pieśni, kołysanki, rymowanki, bajki, klechdy były przekazywane najmłodszym przez rodziców, opiekunów, najczęściej przez matki, mamki. *Każde dziecko z plemienia słuchało [bajek – K. K.] razem ze starszymi*³. Kiedy zaczęła powstawać literatura pisana, powstały dwa kręgi odbiorców dziecięcych: *jedni to ci, do których nadal docierała tylko literatura mówiona, ludowa, drugi krąg, węższy – ci, którzy czytają*⁴.

O najstarszym gatunku dydaktycznym – bajce, pisało wielu myślicieli: Platon, Arystoteles, Plutarch i inni. Pierwszy z nich zauważa: *Dzieciom nasamprzód bajki opowiadamy. Są to na ogół rzeczy zmyślane, lecz mieści się w nich odrobina prawdy. [...]. Pierwej bajkami posługujemy się w stosunku do dzieci niż gimnastyką*⁵. Autor *Państwa* nakazuje przemyślane opowiadanie bajek. Według niego należy przekazywać tylko te teksty, które pokazują wzorce postępowania. Podobne stanowisko głosił Arystoteles, który zalecał pedagogom uwagę na dobór podań.

¹ S. Frycie, Czy literatura dla dzieci i młodzieży jest literaturą „osobną”, „Guliwer” 1996, nr 6.

² K. Cysewski, O literaturze dla dzieci i młodzieży, Olsztyn 2001, s. 22.

³ W. Krzemińska, op. cit., s. 9.

⁴ Ibidem, s. 10.

⁵ Platon, *Rzeczpospolita*, za: I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., 15.

Ulubioną XV-wieczną polską bajką był tekst o „Modejowym łożu”. W okresie renesansu znane były w Polsce bajki Ezopa i jego przeróbki, które czytane były również przez dzieci. Najbardziej popularnym był zbiór Piernata z Lublina „Ezop” z roku 1522, który zawiera około 200 bajek i powiastek antycznych i średniowiecznych. Na uwagę zasługują także „Facecje polskie” nieznanego autora ok. roku 1570 r.¹.

Pod koniec XVII wieku powstał ważny zbiór bajek fantastycznych przekazywanych ustnie. Charles Perrault w r. 1697 wydał książkę pt. *Historie i baśnie z dawnych czasów z pouczeniami moralnymi*. Zdaniem I. Kaniowskiej – Lewańskiej w atmosferze mody na sentymentalizm i cudowność panującej na dworze Ludwika XIV, zbiorek niniejszy stał się rewelacją². Zawierał on osiem znanych potem na całym świecie bajek: *Śpiąca królewna, Mały Czerwony Kapturek, Sinobrody, Kot w butach, Wróżki, Kopciuszek, Frant z czubkiem, Paluszek*. W tym samym roku w Hadze nastąpił przedruk tych bajek przez syna autora, Piotra³.

Oprócz bezimiennej folklorystycznej literatury powstawały teksty, które przez pedagogów i wychowawców docierały do dzieci. Rozwój literatury i jej popularyzacja następują wraz z powstaniem i rozwojem druku. Jednak, jak zauważa Paul Hazard ...gdy epoka Renesansu przyniosła powiew wyzwolenia, co uczyniono dla dzieci? Nic prawie. Pozwolono spaść kilku okruchom z pańskich stołów; były to książki dla nabożeństwa, podręczniki dobrego wychowania. Mogły prosić o bajki mamki, służące, kucharki, jednym słowem gmin; ale drukowanie opowieści przeznaczone były dla dorosłych, nie dla dzieci⁴. Zmiany zachodzą w początku XVIII stulecia.

W roku 1719 ukazał się *Robinson Crusoe* Daniela Defoe. Powieść w zamierzeniu była adresowana dla dorosłego odbiorcy. Za pierwszą jego adaptację dla młodzieży uważa się skrócone, kieszonkowe, pirackie (bez autora) wydanie tekstu. Szybko jednak stało się ono ulubioną lekturą młodzieży, dlatego że fabuła osnuta jest na kanwie przygody bohatera, który niejednokrotnie znajduje się w trudnych i nieoczekiwanych sytuacjach⁵. *Robinsonada* zyskała przychylne opinie pedagogów epoki. J. J. Rousseau Emilowi – bohaterowi dzieła pedagogicznego – zaleca czytanie tej książki, pisząc: *Książka ta będzie pierwszą, którą mój Emil przeczyta; będzie ona długo stanowiła cały jego księgozbiór i zajmować w nim będzie zawsze ważne miejsce*⁶, dlatego że znajdują się w niej wzory

¹ I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 16.

² Ibidem, s. 17.

³ Toczy się spór, ojciec czy syn opracował artystycznie te baśnie. Nie zależnie od autora, istotne jest spisanie znanych z przekazów ustnych najstarszych bajek fantastycznych.

⁴ Ibidem, s. 21.

⁵ I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 22.

⁶ J. J. Rousseau, *Emil czyli o wychowaniu*, t. 1, Wrocław 1952, w: *Źródła do dziejów*

postępowania, samodzielności, zaradności. Jednak Rousseau polecał tę pozycję, przede wszystkim z powodu licznych odwołań do roli natury w życiu człowieka, a także naturalnego rozwoju dziecka. W Polsce dzieło Defoe było znane z skróconego opracowania A. A. Feutry'ego, w języku francuskim, później z jego przekładu na język polski dokonanego przez Jana Chrzyciela Albertrandiego pt. *Przypadki Robinsona Kruzoe* (I wyd. z roku 1769).

Jeszcze w XVIII wieku *Robinson* doczekał się kilku adaptacji. Joachim H. Campe w roku 1779 dokonał nowego opracowania pt. *Robinson der Jungere*. Autor przeniósł akcję z XVIII wieku do XVI w., zmienił również miejsce narodzin bohatera na Hamburg oraz opatrzył licznymi moralizatorskimi uwagami. Tekst stanowi idealne na owe czasy połączenie literackiej fikcji z pedagogiczną utopią¹. W Polsce funkcjonował pod tytułem *Nowy Robinson*. Zainteresowanie tekstem było znaczne aż do połowy XIX wieku². Innym przykładem robinsonady przeznaczonej dla dzieci jest utwór Johanna D. Wyssa z roku 1812/1813 *Der schweizerische Robinson*. Jest to historia przygód i życia matki i czterech synów na bezludnej wyspie. Na język polski tekst został przełożony przez Franciszka Salezego Dmochowskiego *Rodzina na bezludnej wyspie, czyli Robinson szwajcarski* i wydany w roku 1833³.

Nie tylko Robinson stał się bohaterem, do którego nawiązywali inni twórcy. Chętnie czytany przez młodzież utworem był tekst, również pierwotnie przeznaczony dla dorosłych, Cervantesa *Historia Don Kichote*, przetłumaczony z francuskiego na język polski przez Franciszka Podolskiego w 1786 roku. Także popularne były *Podróże kapitana Guliwera* Swifta, z powodu baśniowości i przygody. Skróty i przeróbki tekstów były stosowane przez cały wiek XIX⁴.

Oprócz adaptacji książek dla dorosłych przez dzieci i młodzież, zaczęły powstawać pierwsze utwory adresowane do dzieci. *Sprzyjało temu dążenie do zmiany stosunków społecznych, uzyskiwanie przez mieszczaństwo znaczenia w ekonomicznych przeobrażeniach. Poszerzał się krąg środowisk zdobywających wykształcenie*⁵. Ponadto istotny był również wpływ reform nauczania, które (w interesującej nas kwestii) zmieniają

wychowania i myśli pedagogicznej, t. 1, *Od wychowania pierwotnego do końca XVIII stulecia*, oprac. S. Wołoszyn, Warszawa 1965, s. 459.

¹ R. Waksmund, *Od literatur dla dzieci do literatury dziecięcej*, op. cit., s. 349.

² I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 23, J. Paćkowski, M. Kątny, *Literatura dla dzieci i młodzieży*, Kielce 1996, s. 139 i n.

³ I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 24, R. Waksmund, *Od literatur dla dzieci do literatury dziecięcej*, op. cit., s. 140, 350, 362

⁴ I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 24-25, J. Paćkowski, M. Kątny, op. cit., s. 139 i n.

⁵ Ibidem, s. 26.

kanon lektur szkolnych. Na uwagę zasługuje powieść edukacyjna Franciszka Feneolona *Przypadki Telemaka* z roku 1697, napisana ad usum Delfini (do użytku Delfina). Autor w przygody bohatera wplótł wątki społeczne i obyczajowe, a także krytykę absolutyzmu. Powieść ta była polecana przez pedagogów w różnych krajach. We francuskich szkołach posługiwano się Telemakiem do nauki czytania. W Polsce pierwsze tłumaczenie wierszem Jana Jabłonowskiego powstało w roku 1726, prozą Michała Trotza w roku 1750¹.

3. Początki polskiej literatury dla dzieci

Pierwsze teksty celowo adresowane do młodego czytelnika powstały w Polsce dopiero w latach dwudziestych XIX wieku. Wpływ miały na to przede wszystkim względy wychowawcze. *Literatura dla młodego czytelnika znalazła się w kręgu zainteresowania tej światłej części społeczeństwa polskiego, która przegrawszy batalię o uratowanie państwa, skupiła swoją uwagę na zabezpieczeniu i ugruntowaniu świadomości narodowej*². Jednak już w wieku osiemnastym powstają teksty, adaptowane przez dzieci. W kształtowaniu się polskiego piśmiennictwa dla dzieci i młodzieży, dominowały trzy główne typy tekstów: przeróbki z obcojęzycznej literatury dla dorosłych, przejęte przez młodego odbiorcę (przedstawione powyżej), teksty polskie przeznaczona dla dorosłych (np. bajki Ignacego Krasickiego) przejęte także przez adresata dziecięcego oraz te, dziewiętnastowieczne, adresowane bezpośrednio do dzieci.

3.1. Utwory przekazywane ustnie

Jednocześnie z przyswajaniem tekstów dla dorosłych przez dzieci, z powstawaniem pierwszych tekstów stricte przeznaczonych dla dzieci, istniały teksty przekazywane dzieciom ustnie. Do nich zaliczamy m. in. rymowanki, kołysanki i inne teksty wierszowane. Przykłady spisanych tekstów można odnaleźć w książce dziewiętnastowiecznego etnografa, Łukasza Gołębiowskiego, pt. *Gry i zabawy różnych stanów*. Zaprezentowane tam teksty zabawowe dla dzieci i z dziećmi otrzymał autor od Klementyny z Tańskich Hoffmanowej. Oczywiście wszystkie wyróżniają się retorycznym dydaktyzmem, charakterystycznym dla XIX-wiecznych utworów dla dzieci. Oto kilka przykładów. Pierwszym jest dialog z myszką – bohaterką króciutkiego tekściku. Jest ona przyjacielem

¹ I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 26-27, J. Pałowski, M. Kątny, op. cit., s. 140 i n.

² J. Pałowski, M. Kątny, op. cit., s. 143.

dziecka, ponieważ sytuacja, w której się znalazła jest znana dziecku. Tekst rozmowy z myszką brzmiał:

*Myszko, Myszko! Gdzieś była?
U Babci.
Coś jadła?
Ochłapki.
A czemuś nie przyniosła?
Bom zapomniała¹.*

Drugą formą słownego kontaktu z dzieckiem jest monolog. Przykładami tego typu może być dwa tekst wypowiedziany podczas zabawy z dzieckiem maści kart. Igraszka ta polegała na tym, iż czterem chłopcom rozdawało się kolory kart, jeden będzie wino, drugi czerwień, trzeci dzwonek, czwarty żołądz. Do każdego z dzieci niania kierowała przedmowę. Do pierwszego mówiła tak:

*Wino, wino!
Daleko po ciebie jeżdżono do Węgier;
Z Węgier zaczepił o węgieł,
Postronki się urwały,
Konie padały
Hi przez pień*

Do drugiego zwracała się następującymi słowami:

*Niepanieś ty wczzerwieni chodzić,
Lepsza na mnie łachmanina,
Jak na tobie żupanina,
Łup, cup, cup.*

Przy ostatnich słowach, jak twierdzi Ł. Gołębiowski, chłopczyka uderzało się. Trzeciemu niania mówiła:

*Nie świniaś ty po boru chodzić,
Żołędzie gryść,
Gałązka spadnie, łepiek przebiję,
Matka się dowie,
Przed ojcem powie,
Ojciec obije².*

¹ Ł. Gołębiowski, *Gry i zabawy różnych stanów*, Warszawa 1831, s. 9.

² Ibidem, s.11.

Czwarta zwrotka nie została zapisana¹, lecz wiadomym jest, „że dzwonki zastósowanie do chleba tam się czyni”². Należy podkreślić, że treści przekazywane dotyczyły elementów geografii (poznanie państwa słynącego z produkcji wina -Węgier), historii obyczajów (stroje), święta przyrodniczego (pożywienie zwierząt leśnych), a także stosunków panujących w rodzinie (kara za nieposłuszeństwo).

Jazda wierzchowa to zabawa, podczas której sadzało się dziecko na kolanie i udawało jazdę na koniu, stopniowo od wolnej po szybką, „na koniec spadnięcie z konia bez uszkodzenia”, mówiąc:

*Jedzie Pan, pan,
Na koniku sam, sam,
Jedzie żyd, żyd,
Hotata, hotata,
Jedzie chłop, chłop,
Z konika hop, hop*³.

Na uwagę zasługują proste, zrozumiałe słowa (w rymowankach występują zwierzęta, rośliny a także wyrazy naśladujące głosy ptactwa i odgłosy otoczenia) oraz rymy dokładne, które bardzo szybko były przyswajane przez dziecko oraz oczywiście przyjemność płynąca z zabawy samej w sobie.

Znanym mówionym do dzieci tekstem jest koci, koci. Tekst brzmiał:

*Koci, koci łapki,
Pojedziem do babki,
Da nam babka kaszki,
A dziadek okraski*⁴.

W innych stronach mówiono do klaskania dziecięcego:

*Tosi!, Tosi!
Pojedziem do Zosi,
Od Zosi do taty,
Tam jest piesek kudłaty,
Tosi!, Tosi w obie dłonie,
Lepsze lato niżli łonie.
Latoś była znikła hreczka,
Dziś urodziła pszeniczka*¹.

¹ Ł. Gołębiowski nie odnalazł czwartej mowy.

² Ł. Gołębiowski, *Gry i zabawy*, op. cit., s. 11-12.

³ Ibidem, s. 9.

⁴ Ibidem, s. 7.

Podobny tekst Gołębiowski przytacza, dodając komentarz: „Małym paluszkiem w dłoń pulchną i podniesienie w górę rączki, w czasie, kiedy piastunka mówi te słowa, pełne dowcipu:

Tu, tu kokoszka jagielki warzyła,
W dziobek się sparzyła,
Temu dała, temu dała,
Tamtemu łepkę urwała,
I het poleciała;
Do rzeczki
Po czerwone dla Ignalka i dla Zosi trzewiczki².

Przytoczone wyżej przykładowe teksty³ przekazywane dziecku ustnie, nierzadko w formie zabawy, są dowodem na to, że równoległe z powstającą literaturą pisaną, adresowaną także dla dzieci, dalej rozwijały się teksty przekazywane ustnie – były one przeznaczone nie tylko dla grupy dzieci pochodzących z „niższych” warstw społecznych, nie umiejących czytać, ale także dla wszystkich malutkich dzieci, którym opowiadano bajki, czytano różne teksty, najczęściej poetyckie.

W pamiętnikach osiemnastowiecznych można odnaleźć wypowiedzi dotyczące opowiadanych bajek. Kazimierz Brodziński potwierdził, że „Bajki jego [Ignacego Krasickiego – K.K.] (...) uczyły się dzieci”⁴. Biesiekiński chętnie słuchał opowiadań przekazywanych przez jego opiekunów, tak był nimi zachwycony, że realne zdarzenie potraktował jako bajkę. „Nic mu o celu podróży pierwaj nie powiedziano [ekonom odwoził chłopca do jego prawdziwych rodziców – K.K.], dopiero na miejscu dowiedział się prawdy, że przybył do rzeczywistych rodziców, czego zrazu dziecinny rozumem pojąć nawet nie mógł i sądził, że to jest jedna z dykterijek, którymi go nieraz opiekun jego przed ułożeniem do snu wieczorami zabawiał”⁵. Aleksander Kozieradzki wspomina także o bajkach z dzieciństwa: „Byłem też jej [matki – K.K.] pieśczoć przedmiotem, lecz do kaźdej pieśczoć dołączyła się jakaś nauka i takim sposobem mając ledwie lat kilka nauczyłem się pacierza, czytania po polsku i po łacinie, i dużo bajeczek. A że miałem być bardzo ładnym dziećciem, przeto byłem lubiony bardzo w całym mieście; przysyłano

¹ Ibidem.

² Ibidem, s.8.

³ Por. J. Cieślowski, *Wielka zabawa. Folklor dziecięcy, wyobraźnia dziecka, wiersze dla dzieci*, Wrocław 1967, s. 66-140.

⁴ *Wiersze K. Brodzińskiego a także Wincentego Reklewskiego i innych autorów*, Rps. BN BOZ 1241\3, s.149.

⁵ K. Kraszewski, *Ze wspomnień kasztelanica, przyczynek do historii obyczajów, życia domowego i wychowania w końcu XVIII wieku*, Petersburg 1896, s.20.

zawszą po mnie, całowano, obdarzano cukierkami i innymi łakociami, a to w nagrodę za opowiadane wierszyki”¹. Można także odnaleźć negatywne głosy, opiniujące przekazywanie bajek. J. Rulikowski, przedstawiając choroby kraju, dostrzega w bajkach i opowiadaniach ich pejoratywne skutki: „Potrzeba było bajek słuchać wierutnych i czczych kłamstw, które nie mieściły w sobie żadnej nauki, i ten to zwyczaj przepędzania czasu sięgnął aż do czasów mojego dzieciństwa. Powstawała więc nowa, nieznana dotąd po dworach szlacheckich klasa ludzi, bajarzów i bajarek”². Pamiętnikarz ten krytykował przekazywanie dzieciom historii, które nie były prawdziwe i mogły wywołać strach i lęk. Józef wspomina: „Pamiętam to bardzo dobrze, jak prawiono o miedzianym dziadku, o żelaznym wilku, o upiorach, widmach, czarach, (...), o złych duchach, nocnych marach, o błakających się duszach (...), o toczących się ognistych rydwanach (...), o powstających hufcach bohaterów, które walczyły z sobą w powietrzu, o spadających ognistych kamieniach z nieba, które djabli ciskali na ludzi bogobojnych, o skarbach podziemnych, na których siedzieli djabli”³. Należy zauważyć, że te historie wynikały z zabobonów i wierzeń ówczesnych ludzi i wywoływały w dzieciach lęk.

Teksty przekazywane ustnie były chętnie zapamiętywane przez dzieci. Miały również niezaprzeczalny wpływ na ich rozwój, tym bardziej, że najczęściej dotyczą wczesnego etapu rozwoju dziecka, kiedy ono samodzielnie jeszcze nie czyta.

3.2. Najstarsze drukowane teksty dla dzieci w Polsce

Osiemnastowieczne polskie teksty literackie (przejmowane niejednokrotnie przez dzieci) zaczęły powstawać pod wpływem kilku ważnych czynników. Jednym z nich, podobnie jak na zachodzie Europy, są nowe idee filozoficzne, które wpłynęły na zmianę sposobu postrzegania egzystencji, m. in. dominacja kartezjańskiego racjonalizmu, wolteriański motyw doskonalenia się ludzkości, a w szczególności *motyw powrotu do natury oraz idea Natury [...]. W aspekcie krytycznym oznaczało to „odwrót” od ukształtowanej przez wieki kultury [...], natomiast w apologetycznym pochwałę naturalnych zdolności i potrzeb człowieka oraz tego wszystkiego, z czego czerpie on swoje siły życiowe*⁴. Ta idea była szczególnie bliska J. J. Rousseau. Zarówno jego poglądy, jak i Johna Locke’a (*Myśli*

¹ A. Koźmieradzki, *Wspomnienie z lat szkolnych 1820-1831*, wstęp S. Kawyn, Wrocław 1962, s.11.

² J. Rulikowski, *Urywek wspomnień Józefa Rulikowskiego wydany z obszerniejszego rękopisu (1731-1792)*, Warszawa 1862., s. 240-241.

³ Ibidem, s. 241-242.

⁴ Z. Drozdowicz, *Filozofia Oświecenia*, Warszawa 2006, s. 11.

o wychowaniu), wpłynęły na zmianę stanowisk pedagogicznych względem dziecka i dzieciństwa. Dziecko, dzięki zmianom koncepcji filozoficznych oświecenia, zostało antropologicznie dostrzeżone. *Nasza literatura rodzima zaczyna się w czasach, kiedy w krajach Zachodu żywy jest wpływ idei Rousseau, gdy jego „Emil” stał się nie tylko bestsellerem literackim, ale i wytyczył nowe drogi pedagogiki naturalnej*¹. Pod jego wpływem pisało wielu autorów, m. in. niemiecki pisarz dla dzieci Campe (autor przeróbki *Robinsona*), angielska pisarka Maria Edgeworth (*Early Lessons*).

Kolejnym ważnym czynnikiem jest wpływ sytuacji społeczno – politycznej Polski w II poł. XVIII wieku oraz zmiany zachodzące w szkolnictwie i wychowaniu pod zwierzchnictwem KEN. Polskie piśmiennictwo, także to dla dzieci i młodzieży, pełnić miało podstawową funkcję – dydaktyczną. W tym duchu autorzy epoki pisali teksty, wykorzystując „dydaktyczne” gatunki literackie takie jak: bajki, satyry, powiastki, a także, powstające w XVIII stuleciu, powieści. Zadaniem twórców, szczególnie zaś autorów z kręgu postępowego, reformatorskiego, jako oświeconych dydaktyków, było pouczanie, dawanie wzoru, wychowanie nowego człowieka i obywatela. Nurt moralizatorski i dydaktyczny tekstów osiemnastowiecznych wynikał z uwarunkowań społecznych i politycznych kraju. Należy jednak podkreślić, że sytuacja Polaków determinowała także XIX-wieczną literaturę, szczególnie II połowy. Mimo iż pierwsi twórcy literatury adresowanej dla dziecka – Klementyna z Tańskich Hoffmanowa i Stanisław Jachowicz, zwrócili uwagę na potrzeby lekturowe dzieci, redagowali pierwsze periodyki dla dzieci, wpłynęli na ukształtowanie poetyki tekstów literackich, a w II połowie XIX wieku nastąpił szybki rozwój literatury dla dzieci i młodzieży, to główny cel tekstów dydaktyzm i moralizatorstwo pozostał, ale uległ modyfikacji, zgodnie z duchem rozwoju literatury dla dorosłych. Jak trafnie zauważa Z. Adamczykowa *polskie piśmiennictwo dla dzieci i młodzieży zrodziło się i wzrastało na podłożu literatury doby stanisławowskiej, walczącej o nowy typ człowieka i obywatela oraz akcentującej społeczną i narodową rangę wychowania młodego pokolenia*².

Tak jak już zostało podkreślone, na rodzimą twórczość (dla dzieci), składały się chronologicznie najwcześniejsze teksty pierwotnie adresowane dla dorosłych. W roku 1805 został wydany wybór bajek Ignacego Krasickiego, skierowany dla młodych czytelników. *Tak więc najznakomitsze osiągnięcie poezji polskiego Oświecenia zostało udostępnione dzieciom i młodzieży*³. Pamiętać jednak należy, że nie były to

¹ W. Krzemińska, op. cit., s. 45.

² Z. Adamczykowa, op. cit., s. 11.

³ W. Krzemińska, s. Op. cit., 46.

teksty pisane z myślą o młodym odbiorcy, lecz ich pierwotnym adresatem był dorosły odbiorca. *Śpiewy historyczne* Juliana Ursyna Niemcewicza, wydane w 1816 roku, stały się przez dziesięciolecia lekturą kształtującą uczucia patriotyczne Polaków. Autor, w przedmowie, wskazuje na celowość tekstu: *Wspomnieć młodzieży o dziełach jej przodków, dać jej poznać najświetniejsze Narodu epoki, stowarzyszyć miłość Ojczyzny z najpierwszymi pamięci wrażeniami, jest to nieomylny sposób zaszczerpienia w Narodzie silnego przywiązania do kraju*¹. Utwór był adresowany do młodzieży, (choć nie tylko!), a jego celowość wynikała z sytuacji politycznej Polaków. Idea patriotyzmu wysuwa się na pierwszy plan. To właśnie poprzez znajomość historii kraju, należy w młodym pokoleniu szerzyć miłość do ojczyzny. *Śpiewów uczono się jak wierszy lub je śpiewano, utrwalając w ten sposób w pamięci ważne wydarzenia historii ojczyste*².

Tekstami adresowanymi dla młodego czytelnika były również utwory: Franciszka Karpińskiego z roku 1820 *Dzieciom dla rozrywki i nauki niektóre zabawniejsze historie z różnych dziejów świata dawniejszego zebrane* oraz Kazimierza Brodzińskiego *Wiesław* z roku także 1820.

Postulat doniosłości pisania tekstów dla dzieci i młodzieży sformułował m. in. Jędrzej Śniadecki, nawołując do układania powiastek moralnych i historycznych dla dzieci: *Pisarze powieści! Oto jest dla was pole do popisu. Ale niestety, podobno wołanie moje będzie głosem na puszczy, bo was takie pomysły nie bawią, bo wasze wielkie umysły do wyższych powołane rzeczy*³. Ta pesymistyczna wizja nie sprawdziła się. Powstają pierwsze polskie teksty pisane dla dzieci. Współcześni badacze do prekursorów literatury dla dzieci, zaliczają: Izabelę Czartoryską, Klementynę z Tańskich Hoffmanową, Stanisława Jachowicza – tzw. pierwsze pokolenie twórców oryginalnej literatury dla dzieci i młodzieży. Pierwsza z nich jest autorką książeczki pt. *Pielgrzym w Dobromilu, czyli nauki wiejskie z dodaniem powieści*, wydanej w 1818 roku, pierwotnie przeznaczonej dla dzieci wiejskich w celu popularyzacji dziejów kraju. Szybko zyskała szersze grono czytelnicze. Na tle opowieści legend i historii kraju, autorka nie szczędzi, zgodnie zresztą z obowiązującą poetyką, pouczających dygresji, np. *Dalej idąc, postrzegł starzec, że Adamek, brat młodszy Wojtusia, odbiegłszy od nich, korę z wierzby chciał obedrzeć. A wstydź się, zawołał na niego Pielgrzym, nigdy do złego i do szkody nie przyczyniaj się, ale kiedy będziesz mógł co dobrego zrobić,*

¹ J. U. Niemcewicz, *Śpiewy historyczne*, Warszawa 1818, w: I. Kaniowska-Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 208.

² W. Krzemińska, op. cit., s. 47.

³ S. Kot, *Historia wychowania*, t. 2, Warszawa 1996, s. 259.

co naprawić, albo uratować, wtedy porywaj się do tego skwapliwie; ale wiedz o tem, że psuć, niszczyć jest grzechem, już podłą i obrzydliwą rzeczą¹. Tekst obfituje w ton moralizatorski, w liczne wzorce wychowawcze i zachowań. Celem jego było nie tylko przekazanie wiadomości z historii kraju, ale także wskazanie poprawnych paradygmatów postępowania. Zdaniem Zdzisława Libery to, co wyróżnia literaturę Oświecenia i odcina ją od literatury czasów saskich, to przede wszystkim jej charakter obywatelski oraz wartości artystyczne². Funkcja społeczna zdeterminowała oprócz wielu dziedzin życia, także gatunki literackie, cechujące się szczególnym dydaktyzmem. Przejawiał się on nie tylko w typowych gatunkach pouczających, jak np. bajka, satyra, ale również w nowym dla oświecenia gatunku - powieści³. Utwór Czartoryskiej w pełni wpisuje się w poetykę polskiej powieści oświeceniowej. Także dziś, do tekstu właścicielki Puław, nawiązują współcześni twórcy⁴.

Twórczynią polskiej literatury dla dzieci i młodzieży jest Klementyna z Tańskich Hoffmanowa (1798-1845). W całej twórczości Tańskiej, [...], widać tę dbałość o zdrowy rozsądek, o propagandę umiaru, o wpojenie dzieciom trzeźwego poglądu na świat, świat zawężony oczywiście do kręgu własnej klasy społecznej⁵. Jej twórczość oceniana była niejednoznacznie. J. I. Kraszewski nie szczędził jej ostrej krytyki, odmówił jej nawet talentu literackiego, Edward Dembowski posadzał ją o zacofanie, choć zamieszczał

¹ I. Czartoryska, *Pielgrzym w Dobromilu*, w: I. Kaniowska-Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 213.

² Z. Libera, *Problemy polskiego Oświecenia. Kultura i styl*, Warszawa 1969, s. 45.

³ Por. K. Kabacińska, *Wychowanie małego dziecka w wybranych powieściach Michała Dymitra Krajewskiego*, w: *Ad novum fructum. Z okazji jubileuszu poznańskich historyków wychowania*, pod red. W. Jamrożka, K. Ratajczaka, D. Żołędź-Strzelczyk, Poznań 2007, s. 69-77

⁴ W Puławskim Ośrodku Kultury "Dom Chemika" 24 września 2006 roku o godz. 17.00 wystawiono śpiewogrę w dwóch aktach pt. "Pielgrzym z Dobromila" według powieści Izabeli Czartoryskiej z muzyką Wincentego Lessla; Akcja "Pielgrzyma ..." toczy się w Dobromilu, który był dla Izabeli Czartoryskiej symbolem patriotyzmu. Spektakl opowiada losy starego człowieka, który wędrując przez jedną z podkrakowskich wsi, Dobromil, napotyka chłopca o imieniu Bir, u którego zamieszkuje i w zamian za nocleg i jedzenie uczy jego dzieci i ma dobroczynny wpływ na całą wieś. Pielgrzym piętnuje bezdusność dzieci wobec starych rodziców, zdrady małżeńskie, kłótnie rodzinne i sąsiedzkie i inne wady, a zachęca do godziwego życia. W utworze uwypuklone zostały przede wszystkim te wady, które zdaniem Izabeli były przyczyną złej sytuacji życiowej chłopów, czyli pijaństwo i lenistwo. Premiera sztuki miała miejsce w 1819 roku w Sieniawie koło Rzeszowa. Śpiewogra - odnaleziona po latach - została wystawiona w Rzeszowie w Teatrze „Maska” 19 grudnia 2004r. przy współpracy Instytutu Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszowskiego Towarzystwa Muzycznego i Zespołu Szkół Muzycznych Nr 1 w Rzeszowie. Część muzyczna została w sporej mierze zrekonstruowana przez A. Szałygę - kierownika muzycznego spektaklu. Informacje: z dnia 2 grudnia 2007 r., godz. 23.20 w: http://www.kazimierzdolny.eu/news/_pielgrzym_z_dobromila_ksieźnej_izabeli/799.html

⁵ W. Krzemińska, op. cit., s. 47.

pozytywne recenzje tekstów na łamach *Piśmiennictwa polskiego*. Juliusz Słowacki w listach do matki, po śmierci autorki *Pamiętki po dobrej Matce*, tak ocenia jej twórczość: *Umarła nam tu autorka nasza, dla dzieci niegdyś pisząca....Odpoczynek jej! – a nie pokój – bo jeszcze wiele czynić pozostaje – nawet ona sama wiele z tego, co uczyniła, sama wyrzucić musi – tamy przeciwko egzaltacji kładzione, serca przez nią na kluczyk od spiżarni zamknięte, a które klucz nieszczęścia będzie musiał otworzyć na nowo. Bo nie na samych tylko prawidłach moralnych stoi anioł żywota – ale i skrzydła ma, które go częściej na powietrzu utrzymują niż na nogach*¹. Pozytywnie oceniała twórczość Hoffmanowej jej wychowanka, późniejsza autorka także utworów dla dzieci, Narcyza Żmichowska. Uważała, że *Tańska stworzyła biblioteczkę dla dzieci, a książki jej właściwą podawane kolejną stanowią by mogły wyborny kurs udostępnienia czytania*². Jaka więc była twórczość Hoffmanowej? Na pewno na jej kształt wpłynęło pochodzenie i wykształcenie autorki (zgodne z ówczesną modą), a także postaci, z jakimi się spotykała. Na uwagę zasługuje fakt, że Klementyna w trakcie powstania listopadowego opowiedziała się po stronie walczących. Była jedną z założycielek i aktywną działaczką Związku Dobroczynności Patriotycznej. W jej tekstach są łatwo dostrzegalne poglądy autorki, m. in. wychowanie o umiarkowanych tendencjach postępowych, akcenty religijne, kładzie znaczny nacisk na sprawy moralności oraz na uczucia patriotyczne, nawiązywała do zasad Komisji Edukacji Narodowej i Izby Edukacyjnej³. Pierwszym sukcesem literackim Tańskiej było wydrukowanie w *Pamiętniku Warszawskim* krótkiego tekstu pt. *Synonimy*. Ten sukces wpłynął na dalszą pracę pisarki, której owocem była bezimiennie wydana *Pamiętka po dobrej Matce przez młodą Polkę* z roku 1819. Pomysł tej książki zaczerpnęła Tańska z dzieła Jacoba Glatza *Rosaliens Vermächtniss an ihre Tochter Amanda (Testament Rozalii dla jej córki Amandy* z roku 1809), ale dostosowała go do warunków życia polskiego. Książka odniosła znaczny sukces. Idealem wychowawczym była kobieta rozsądna, opanowana, pełna cnót, powabna, dbająca o powierzchowność, miła dla otoczenia, dobra żona, matka, dla której świat zamykał się w kręgu domowym⁴. Poglądy pedagogiczne zawarte w tekstach Hoffmanowej mają swe źródło w światopoglądzie oświeceniowym. Można w nich wskazać odwołania do założeń Fenelona, Rousseau, KEN, a także „odczuć” klimat obywatelskiej postawy

¹ I. Kaniowska – Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 74; por. W. Krzemińska, op. cit., s. 48.

² I. Kaniowska – Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 74.

³ *Mały słownik literatury dla dzieci i młodzieży*, pod red. K. Kulickowskiej i I. Słóńskiej, Warszawa 1964, s. 118-119.

⁴ I. Kaniowska – Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 66.

patriotycznej czasów stanisławowskich, kultywowany w domu matki i środowisku warszawskim. Tańska zaczyna pisać dla dzieci w dwudziestym roku życia. W swoim pamiętniku zapisuje wówczas: *nad wszelki wyraz dzieci lubię; uważać ich, zgadywać, co czują, czym będą, jedną jest z najmiłszych rozrywek moich. Pisać dla dzieci, czytać o dzieciach, patrzeć na nie, nie przykrzy mi się nigdy*¹. W roku 1820 wydaje dwanaście krótkich powiastek pt. *Powieści moralne – Rok w powieściach*. Ważną kolejną pozycją Hoffmanowej jest książeczka napisana dla trzyletniej siostrzenicy, Helenki – *Wiązanie Helenki*. W pierwszych słowach tekstu, autorka zwraca się bezpośrednio do adresatki, traktując ją, mimo młodego bardzo wieku, z powagą należną odbiorcy tekstów literackich: *Trzy lata skończyłaś, Helenko! Niedługo uczyć się zaczniesz; [...] Skoro ci Niebo w dobroci swojej zdrowo wyrość pozwoli, z przykładu Rodziców, z ich słów, z innych książek ważniejszych nauk nabędziesz; Ciotce zaś twojej na zawsze miłą tam myśl będzie: żeś z tej książeczki, pisanej umyślnie dla ciebie, czytać się nauczyła; żeś z niej pierwsze wyobrażenia niektórych rzeczy powzięła*². Już w pierwszych słowach można dostrzec dydaktyzm, rozsądek, trzeźwy realizm. Wszystkie rozmowy bohaterki są w tonie moralizatorskim, a konkretne zachowania dziecka jednoznacznie ocenione jako dobre lub złe. Treść książeczki jest ułożona zgodnie ze stopniowaniem trudności opisywanego materiału dostosowanego do odpowiedniego rozwoju dziecka. W roku 1825 wydaje *Drugą książeczkę Helenki. Powieści dla dzieci zaczynających już czytać gładko*. Tekst przeznaczony dla starszego czytelnika, zawiera opisy życia dziecka w gronie rodziny i rówieśników. W dziełkach Tańskiej [...] widoczna jest dążność do rozwijania samodzielnego myślenia i umiejętności wyprowadzania wniosków z zaobserwowanych zjawisk³. Analizując twórczość Tańskiej, należy podkreślić pięcioletni okres redagowania periodyku dla dzieci „*Rozrywki dla dzieci*”, w którym umieszczała dwa większe opowiadania i powieści w odcinkach (*Dzienniczek Franciszki Krasińskiej w ostatnich latach panowania Augusta III pisany i Listy Elżbiety Rzeczyckiej do przyjaciółki Urszuli za panowania Augusta III pisane*). Teksty Hoffmanowej pod względem artyzmu były ubogie. Kreując postaci, ograniczała się najczęściej do dychotomicznego przedstawienia postaw: złej i dobrej, wykorzystywała niewielką ilość środków artystycznych, w jej tekstach nie ma wyszukanych artystycznych zestawień. W jednym ze swych opowiadań tak opisuje zachowanie

¹ Ibidem, s. 67.

² K. z Tańskich Hoffmanowa, *Wiązanie Helenki*, w: I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 215.

³ I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 69.

chłopca: *Tak się uczył ciągle, tak się starał, tak pracował, tak był dobry, że biegłym zegarmistrzem został i to bardzo wziętym*¹. Realizm i dydaktyzm są głównymi wyznacznikami konstruowania opisu, brak w nim ekspresji, różnorodności środków artystycznych (poza paralelizmem składniowym i niewyszukanymi epitetami).

Zasługi Klementyny z Tańskich Hoffmanowej w tworzeniu polskiej literatury dla dzieci i młodzieży poza kontekstem pionierskości i historyczności, dotyczą tworzenia pierwszego oryginalnego periodyku dla młodzieży, a także podkreślenia roli języka polskiego w wychowaniu. Według J. Paławskiego zasługi K. Hoffmanowej dotyczą przede wszystkim *obrony języka polskiego, o którego czystość walczyła wytrwale w swoich pismach. W okresie mody na lekturę francuską, nie zawsze dobieraną spośród najlepszych pozycji, domagała się należnego miejsca dla polskiej książki oraz dla problemów, które nurtowały ówczesne społeczeństwo*². Trzeba również uwzględnić propagowanie czytania tekstów polskich przez dzieci oraz stopniowanie trudności utworów dla odpowiedniego wieku rozwojowego. Tańska, tworząc literacki świat, czerpała wzorce z tekstów zagranicznych, dostosowała je jednak do rodzimych warunków społecznych i politycznych. Poprzez swą działalność filantropijną, szerzenie poglądów konserwatywnych m. in. na wychowanie dziewcząt (np. w tekście *Amelia matką*), krzewiła patriotyzm. W jej tekstach artyzm został zdominowany, podobnie jak w innych utworach epoki, przez dydaktyzm – główny trend literatury dla dzieci.

Badacze rozwoju literatury dla dzieci i młodzieży określają Stanisława Jachowicza (1796-1857) jako współtwórcę literatury dla dzieci. Niewątpliwie jest on pionierem w pisaniu poezji dziecięcej³. Na założenia jego systemu pedagogicznego oraz tematykę i formę literatury dla młodego odbiorcy miało wpływ kilka przyczyn. Stanisław pochodził z rodziny szlacheckiej, wcześniej został osierocony przez ojca, który pozostawił mu moralny testament, którego treść zdaje się być dostrzegalna w postawie życiowej i twórczości Jachowicza. *Słowo twoje niech będzie tak jasne jak słońce i równie jak słońce rzetelne. Kochaj pracę. Praca bogaci. Praca pociesza, praca odpędza tęsknotę, praca złym myślom czas zabiera, praca umacnia ciało*⁴. Praca była treścią życia Jachowicza, szczególnie działalność pedagogiczna i literacka. Zdobył gruntowne wykształcenie i przez całe życie miał bardzo dobre relacje z matką, której zawdzięcza

¹ Tańska, *Druka książeczka Helenki*, w: I. Kaniowska - Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 220.

² J. Paławski, M. Kątny, op. cit., s. 144.

³ R. Waksmund, *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej*, op. cit., s. 264.

⁴ I. Kaniowska – Lewańska, Stanisław Jachowicz. Życie i działalność, Opole 1970, s. 21.

m. in. niesienie pomocy ludziom potrzebującym i biednym. Podczas studiów był współzałożycielem i aktywnym członkiem Towarzystwa Ćwiczącej się Młodzieży w Literaturze Ojczyściej w Lwowie. Już w młodzieńczych wystąpieniach można odnaleźć znajomość tekstów najwybitniejszych filozofów i moralistów racjonalizmu, a także tłumaczenia utworów m. in. Lessinga, Kleista. Od roku 1818 Jachowicz przebywał w Warszawie i tam, jako kancelista w Prokuraturze Generalnej, rozpoczął działalność pedagogiczną i literacką. Na uwagę zasługuje znajomość pism J.J. Rousseau, którego uznał za wzór pedagogów, szczególne znaczenie przypisywał jego *Emilowi*. Odkrył w sobie powołanie do nauczania *Teraz poznałem, że ja tylko na belfra stworzony... Jest to mój odpoczynek po pracy, moja najprzyjemniejsza zabawa*¹. Na jednym ze spotkań wygłosił myśl, która zyskała aprobatę Kazimierza Brodzińskiego (autorytetu Jachowicza): *Mnie się zdaje, że przede wszystkim musi być związana pomiędzy nauczającym a uczniem nie pewnej serdeczności zaufanie. Nauczyciel nie kochany przez uczniów, albo nic, albo niewiele dokaże*². Trudno nie zauważyć ponadczasowości tego twierdzenia, które winno przyświecać każdemu, kto pracuje z młodzieżą. Jachowicz, radykalny w swych poglądach, brał udział w powstaniu listopadowym, po jego upadku, pozostał w kraju i rozpoczął działalność w Warszawskim Towarzystwie Dobroczynności, kontynuując jednocześnie prowadzenie Szkółki sierot. Z czasem została ona przekształcona w całodzienną szkołę rzemieślniczą z internatem, w której pracowali m. in. J. Falkowski, A. Waga, S. Jachowicz. W ramach prac Towarzystwa Dobroczynności z inicjatywy Jachowicza i Teofila Janikowskiego założone zostały ochronki dla małych dzieci, dla których powstają specjalne teksty literackie tworzone przez Jachowicza, Nowosielskiego, Bojanowskiego. Jednocześnie Jachowicz pracował na pensjach, głównie żeńskich, kompletach i w domach prywatnych. Twórczość literacka dla dzieci Jachowicza wiąże się ściśle z jego pracą pedagogiczną. *Od strony teoretycznej pozostawał pod wpływem poglądów tzw. filantropistów niemieckich z XVIII wieku (J. B. Basedowa i in.), którzy propagowali kształcenie biednych i bogatych w przyjaźni ludzkiej i dobrych umiejętności*³.

Działalność literacką dla dzieci rozpoczął w roku 1824 wydaniem zbiorku wierszy pt. *Bajki i przypowieści*. Jego twórczość można podzielić na dwa okresy: do lat 30-tych XIX wieku i po roku 1840 (biorąc pod uwagę

¹ Ibidem, s. 89-90.

² Ibidem, s. 91.

³ Mały słownik literatury dla dzieci i młodzieży, op. cit., s. 124.

publikacje)¹. W pierwszym wiele tłumaczy, o czym już była mowa, zachwyca się powiastką jako gatunkiem literackim, konstruuje bohatera, który jest tytułową postacią, a także pisze bajki, wzorując się na tekstach Krasickiego. *Przyznawana jest jednak pisarzowi dla dzieci zasługa stworzenia utworów bardziej przystających do ich psychiki*². W utworach można dostrzec życzliwość wobec dziecka, humor, a także morał wyrażony najczęściej w formie bezpośredniej. Z tego okresu pochodzą m. in. *Pamiętka dla dobrych dzieci* (1826), *Nauka w zabawie* (1829), dziełko o charakterze elementarza, *Rozmowy mamy z Józią* (1830). Drugi okres twórczości literackiej Jachowicza charakteryzuje się, w obrębie tematyki, poszerzeniem świata dziecka poza rodzinę, ukazaniem dziecka w środowisku rówieśników. W utworach poetyckich Jachowicz stosuje zróżnicowanie wersów, bawi się nimi, uwydatniając treść dydaktyczną, w utworach pojawia się dialog, wyliczanka, a przede wszystkim zrozumienie skłonności dziecka do fantazjowania. Zdaniem I. Kaniowskiej – Lewańskiej, biografki Jachowicza, *Cała twórczość Jachowicza po powstaniu listopadowym jest mocno związana z życiem dziecka w Warszawie, uzależniona od dramatycznej walki o oświatę w języku ojczystym, o społeczny postęp, demokratyzację stosunków*³. Na ten okres przypada druk m. in. *Rozrywek dla młodzieży rzemieślniczej* (1856), *Sto nowych powiastek dla dzieci z dodaniem wierszyków moralnych* (1853). We wstępie tego ostatniego autor określa cel powiastek: *chciałem, żeby dzieci czytały je powoli, stopniowo, układały je sobie w główkach porządnie, żeby się nad każdą zastanowić mogły, żeby każdą za całość, każdą prawdę za odrębną, żeby im się po przeczytaniu jednej, nie nasuwała zaraz druga, i nie psuła skutku pierwszej*⁴. Wiele tekstów Jachowicza, mimo owego retorycznego, nachalnego dydaktyzmu, może podobać się współczesnemu czytelnikowi. Pokolenia znają wierszyk, należący do kanonu literatury dziecięcej, o chorym kotku, który leżał w łóżeczku.

Chory kotek

Pan kotek był chory i leżał w łóżeczku,
I przyszedł pan doktor: „Jak się masz, koteczku”!
— „Zle bardzo...” — i łapkę wyciągnął do niego.
Wziął za puls pan doktor poważnie chorego,
I dziwy mu śpiewa: — „Zanadto się jadło,

¹ I. Kaniowska – Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 82.

² Ibidem, s. 84.

³ Ibidem, s. 87.

⁴ S. Jachowicz, O użyciu tych powiastek, wstęp do *Sto nowych powiastek dla dzieci z dodaniem wierszyków moralnych*, Warszawa 1855, w: I. Kaniowska – Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 237.

Co gorsza, nie myszki, lecz szynki i sadło;
Źle bardzo... gorączka! źle bardzo, koteczku!
Oj! długo ty, długo poleżysz w łóžeczku,
I nic jeść nie będziesz, kleiczek i basta:
Broń Boże kielbaski, słoninki lub ciasta!"
— „A myszki nie można? — zapyta koteczek —
Lub z ptaszka małego choć z parę udeczek?"
— „Broń Boże! Pijawki i dyjeta ścisła!
Od tego pomyślność w leczeniu zawisła".
I leżał koteczek; kielbaski i kiszki
Nie tknięte, zdaleka pachniały mu myszki.
Patrzcie, jak złe łakomstwo! Kotek przebrał miarę;
Musiał więc nieboraczek srogą ponieść karę.
Tak się i z wami dziateczki stać może;
Od łakomstwa strzeż was Boże!¹

W wierszu tym postać mówiąca jest osobą dorosłą, która przyjmuje postawę moralizatorską, stoi poza światem dziecka, nie solidaryzuje się z nim. Kreuje świat tekstu, dzieląc go na dwie części. W pierwszej personifikuje problemy kotka, które dotyczą rzeczywistości każdego dziecka. Drugą część utworu, znacznie krótszą stanowi jego przesłanie. Można by nawet powiedzieć, że morał umieszczony w końcowym wersie, wyostrzony przez zmniejszenie liczby sylab, jest tak literalnie zapisany, aby odbiorca odczytał go zgodnie z intencją autora. Podobnie w króciutkim wierszyku pt. „Andzia”.

Andzia

„Nie rusz Andziu tego kwiatka -
Róża kole" - rzekła matka.
Andzia mamy nie słuchała,
Ukłuła się i płakała².

Wprowadzony do utworu dialog jest pozorny, ponieważ dziecko jest biernym odbiorcą komunikatu matki. Dydaktyzm bezpośredniej wypowiedzi podmiotu lirycznego – matki, jest przedstawiony literalnie. Młody adresat tekstu otrzymuje zwerbalizowaną pointę. Bohaterowie bajek i powiastek dla dzieci byli typowo dziecięcymi postaciami, znajdowali się

¹ <http://www.linux.net.pl/~wkotwica/tbg/chorykotek.html>, z dnia 17.01.2008, godz. 18.00

² <http://www.linux.net.pl/~wkotwica/tbg/chorykotek.html>, z dnia 17.01.2008, godz. 18.00

w typowych sytuacjach z życia dziecka oraz posługiwali się językiem dziecięcej codzienności¹.

Krytykowany retoryczny (nachalny) dydaktyzm wykorzystywany przez Jachowicza (także Hoffmanową), tematyka i przekaz pierwszych utworów adresowanych świadomie dla dzieci, musi być rozpatrywany w kontekście epoki historycznej, realiów społecznych i politycznych, a także wraz ze rozumieniem połączenia jego pedagogicznej praktyki o obywatelskiej postawie z poetyckim talentem, przystosowanym do psychiki dziecka². Twórczość poetycka Jachowicza nawiązywała do tradycji oświeceniowej, która wykorzystywała dydaktyzm do dominującej funkcji moralizatorskiej. *Względy dydaktyczne ograniczały lub udaremniały obecność pierwiastków lirycznych, czyniły utwór maksymalnie klarownym, jednoznacznym, popisem czysto rzemieślniczej biegłości rymowania na każdy temat wychowawczy*³. Mimo wielu zarzutów, jakie można by sformułować względem tekstów Hoffmanowej i Jachowicza, szczególnie odnoszących się do przesadnego i wręcz rażącego dydaktyzmu i moralizowania, *zasługi tych autorów są ogromne, zwrócili bowiem uwagę na potrzeby lekturowe dzieci i młodzieży, redagowali pierwsze periodyki dla młodego wieku oraz ukształtowali swoistą poetykę tekstu przeznaczonego dla młodego odbiorcy, zarówno w zakresie form epickich, jak i wiersza, która znalazła wielu naśladowców i zyskała status obligatoryjny bez mała przez cały wiek XX*⁴. Twórczość literacka oraz działalność (pedagogiczna a także filantropijna) Klementyny z Tańskich Hoffmanowej i Stanisława Jachowicza wpłynęły na poglądy i dorobek literacki tzw. drugiej generacji polskich pisarzy dla dzieci i młodzieży. Zaliczyć do niej trzeba zaliczyć: Paulinę Krakowską, Teofila Nowosielskiego, Julię Woykowską, Lucjana Siemieńskiego, Narcyzę Żmichowską, Teofila Lenartowicza.

Podsumowanie

Polska literatura dla dzieci powstaje w okresie oświecenia. Fakt ten *był czymś oryginalnym właściwego zaskakującym*⁵. W wielu aspektach, m. in. środkach wyrazu, wzorowano się z jednej strony na utworach literatury „dla dorosłych”, z drugiej adaptowano je na rodzimy grunt. *Początki właściwego czytelnictwa dziecięcego i młodzieżowego przypadają na okres,*

¹ J. Cieślowski, *Model Jachowiczowskiej bajki i powiastki*, w: tenże, *Literatura i podkultura dziecięca*, Wrocław 1975.

² I. Kaniowska – Lewańska, *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864*, op. cit., s. 92.

³ R. Waksmund, *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej*, op. cit., s. 265.

⁴ Z. Admacyk, op. cit., s. 12; por. R. Waksmund, *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej*, op. cit., s. 265 i n.

⁵ R. Waksmund, *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej*, op. cit., s. 264.

kiedy został wprowadzony obowiązek powszechnego nauczania, co [...] w zaborze austriackim i pruskim miało miejsce w XIX wieku¹. Natomiast przełom w postrzeganiu roli literatury dziecięcej nastąpił, jak twierdzą badacze, w momencie uwzględnienia trzech istotnych kryteriów literatury dla młodego odbiorcy: fantastyki, wprowadzenia bohatera – rówieśnika oraz przygody jako podstawowej konstrukcji fabuły. Dodać również należy, że teksty literackie skierowane do dzieci zyskały nobilitowane, gdy pisarze pierwszoplanowi zaczęli pisać i wydawać teksty dla dzieci. Trzeba w tym miejscu przywołać postaci Marii Konopnickiej, autorki *Baśni o krasnoludkach i sierotce Marysi* z roku 1896 i Henryka Sienkiewicza twórcy powieści młodzieżowej *W pustyni i w puszczy* z roku 1911. Według Z. Adamczykowej te wysokoartystyczne i wybitne teksty wytyczyły dalszą drogę literaturze dla młodego odbiorcy². Na ich powstanie miał także bezsprzecznie wpływ przełom w koncepcjach pedagogicznych – nowy nurt - pajdocentryzm. Te przyczyny wpłynęły na wkroczenie literatury dla dzieci i młodzieży w nowe stulecie jako pełnoprawnej literatury pięknej.

¹ W. Krzemińska, op. cit., s. 10.

² Z. Adamczykowa, op. cit., s. 13.

Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach posiada bogate tradycje oraz duże doświadczenie w organizacji różnych form pracy z czytelnikiem, zwłaszcza spotkań autorskich. W tym zakresie koordynuje także różne przedsięwzięcia bibliotek samorządowych.

Na przestrzeni zaledwie kilku lat Biblioteka była organizatorem lub współorganizatorem wielu ciekawych spotkań autorskich ze znanymi i cenionymi polskimi i zagranicznymi pisarzami m.in.: W. Whartonem, J. Carrollem, ks. J. Twardowskim, W. Myśliwskim, T. Łubieńskim, K. Gałczyńską, T. Jastrunem, O. Tokarczuk, S. Chwinem, A. Stasiukiem, J.L. Wiśniewskim, W. Chotomską. Wartościową ofertą Biblioteki były także spotkania czytelników z literatami Regionu Świętokrzyskiego popularyzujące ich twórczość i dorobek literacki m.in.: J. Lechickim, S. Nyczajem, I. Paździerz, J. Stokłosa, T. Wiackiem.

Czerpiąc z tradycji organizowanych spotkań autorskich i w nawiązaniu do nich, w 2007 roku Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach zainicjowała nowy cykl spotkań pod nazwą *Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą*, jako ciekawy sposób upowszechnienia książki i czytelnictwa, a także promocję biblioteki w środowisku. Podjęte przedsięwzięcie w 2007 roku znakomicie wpisało się w zakres zadań ogólnopolskiego festiwalu **"Cztery Pory Książki"** organizowanego przez Instytut Książki.

Celem zadania była popularyzacja współczesnej literatury polskiej w środowisku lokalnym, rozwijanie zainteresowań czytelniczych, kształtowanie kultury i gustów czytelniczych poprzez promocję wartościowych książek, a także wykształcenie nawyku sięgania po książkę wśród różnych grup czytelniczych.

Dzięki tej akcji Wojewódzka Biblioteka Publiczna sprawiła czytelnikom Kielc oraz bibliotek samorządowych województwa świętokrzyskiego niezwykłą przyjemność wzięcia udziału w spotkaniach autorskich i wykładach prowadzonych przez twórców i krytyków literackich oraz znawców najnowszej literatury polskiej. Kielce oraz kilkanaście miejscowości województwa odwiedzili pisarze, poeci, krytycy literaccy, którzy tworzą mapę współczesnej literatury polskiej, także regionalnej.

Od maja do listopada 2007r. Biblioteka zorganizowała 24 spotkania ze znanymi i cenionymi polskimi pisarzami oraz wykładowcami.

Gościliśmy m.in. Monikę Szwałę, Katarzynę Grochołę, Grzegorza Kasdepke, Gaję Grzegorzewską, Maję Kotarską, a także krytyków literackich, znawców najnowszej literatury polskiej m.in. Tomasza Lewandowskiego i Martę Mizuro.

Pierwszy cykl spotkań poświęcony współczesnej literaturze dziecięcej zorganizowano pod hasłem **W świecie literatury dziecięcej**.

Wykład **Nowe tendencje w literaturze dla dzieci i młodzieży** przedstawił znawca literatury dziecięcej dr Grzegorz Leszczyński z Uniwersytetu Warszawskiego - w niezwykle ciekawy i humorystyczny sposób przybliżając dorosłym współczesną wartościową literaturę dla najmłodszych, wskazując rolę jaką odgrywa czytanie w rozwoju dziecka.

W Kielcach i czterech bibliotekach samorządowych (MiGBP Busko-Zdrój, Pińczów, GBP Kije i Sitkówka-Nowiny) pojawił się długo oczekiwany **Grzegorz Kasdepke** – autor Kacperiady i wielu innych książek dla dzieci, cieszących się nieustającą popularnością wśród najmłodszych czytelników oraz ich rodziców. Spotkania przebiegały w niezwykle ciepłej i przepełnionej humorem atmosferze. Pisarz nawiązywał bardzo dobry kontakt ze swoimi czytelnikami, opowiadał o swojej pracy, książkach, czytał ich fragmenty. Każde spotkanie kończyło się konferencją prasową, na których dzieci zasypywały pisarza gradem pytań. Odpowiadał na najbardziej dociekliwe m.in. dotyczące warsztatu literackiego, życia zawodowego, a nawet osobistego. Nasi najmłodsi czytelnicy niechętnie rozstawali się z sympatycznym gościem. Spotkanie z pisarzem wywołało duże ożywienie czytelnicze wśród dzieci. W bibliotekach publicznych, po książki G. Kasdepke ustawiały się kolejki jego małych wielbicieli.

Jaka jest rola poezji? Czy się zmieniła współcześnie? Jak polubić poezję? O takich problemach dyskutowano w trakcie drugiego cyklu spotkań **PORA POEZJI** - poświęconemu najnowszej poezji polskiej. Tym razem w WBP w Kielcach i MBP w Starachowicach gościli nasi regionalni poeci i znani wykładowcy z Akademii Świętokrzyskiej. W ciekawe i bogate w treść wykłady na temat **Późna twórczość Mistrzów** dr Janusza Detki (o twórczości Zbigniewa Herberta, Wisławy Szymborskiej, Czesława Miłosza) oraz **Polubić poezję** - dr Zbigniewa Trzaskowskiego wsłuchiwali się z niezwykle skupieniem zarówno młodzi i jak dorośli czytelnicy.

Na spotkania autorskie z „poezją regionalną” udało się nam zaprosić niezwykle uczuciową i pełną ciepła autorkę Irenę Żukowską – Rumin. Czytelnikom zaprezentowała mało znane ale niezwykle piękne fragmenty swojej twórczości: *Pierrot i Kolombina, Don Kichot, Sancho Pansa*.

Do ciekawych - zaliczamy także spotkanie z Adamem Ochwanowskim – zbuntowanym, ale i sentymentalnym poetą Ponidzia, znanym ze zbiorków m.in. *Dopóki żyją matki*, *Dotyk Madonny*, *Północ*, *Oswajanie świtu*, *Ostatni seans z Julią*, *Śpij kołędo, śpij*. Za tom **Północ** autor nominowany był do **Paszportu Polityki**.

Kolejne spotkanie z poezją regionalną odbyło się w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Starachowicach. Uczestniczyła w nim liczna grupa poetów skupiona wokół Kuźnicy Starachowickiej. Po oficjalnej części spotkania część z nich z nieukrywaną tremą i wielkim przeżyciem, a także dumą, prezentowała własne utwory poetyckie.

Dużym zainteresowaniem wśród czytelników cieszył się cykl spotkań autorskich i wykładów - **PORA PROZY**. Pierwsza część tego cyklu poświęcona polskiej literaturze kobiecej pt. **Jesienny romans z literaturą kobiecą** odbyła się w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Kielcach oraz Powiatowych i Miejskich Bibliotekach Publicznych w Kazimierzy Wielkiej i Włoszczowie. Wykład **Polska literatura kobieca - nasza czy nie?** przedstawiła krytyk literacki **Marta Mizuro**.

Na spotkaniach autorskich w bibliotekach naszego województwa gościły obecnie najpoczytniejsze autorki: **Monika Szwaja** i **Katarzyna Grochola**. Spotkania z polską *literaturą kobiecą* upływały w przyjemnej atmosferze i ożywionej dyskusji uczestników. Mimo, że rozmawialiśmy o literaturze kobiecej na spotkania przybyli także mężczyźni zauroczeni twórczością znanych pisarek. Często na spotkaniu siedziały obok siebie rodzinne pokolenia: babcia, mama i wnuczka. Bywało także, że towarzyszył im dziadek.

Listopadowe spotkania **poświęcone literaturze kryminalnej** rozpoczął prof. Józef Rurawski wykładem *Czy i jak czytać kryminały?* W sposób niezwykle ciekawy i humorystyczny wprowadził słuchaczy w świat kryminałów. Wyjaśnił czym jest kryminał, jak jest zbudowany klasyczny kryminał, czym powinien się charakteryzować główny bohater kryminału.

Nie udało nam się zaprosić na spotkanie autorskie „królowej” polskiego kryminału Joanny Chmielewskiej. Zastąpił ją Tomasz Lewandowski, sekretarz autorki, krytyk literacki, autor książki pt. *Chmielewska dla zaawansowanych*. W swoiście gawędziarskim stylu opowiadał o zainteresowaniach pisarki, jej życiu, sposobie pisania oraz podróżach.

Uzupełnieniem tego cyklu były spotkania z autorkami młodego pokolenia: Gają Grzegorzewską i Mają Kotarską.

Gaja Grzegorzewska jest najmłodszą twórczynią klasycznego kryminału polskiego pisanego w duchu Agaty Christie. Jej debiut literacki, powieść *Żniwiarz*, przypada na 2006 r. W październiku 2007 r. ukazała się kontynuacja tej powieści pt. *Noc z czwartku na niedzielę*. Wydano ją jako

VI Tom Polskiej Kolekcji Kryminalnej (obok znanych nazwisk jak Marcin Świetlicki i Edward Pasewicz).

Maja Kotarska autorka kryminału pt. *Dracena przerywa milczenie* porównywana do Joanny Chmielewskiej, stworzyła kryminał pełen humoru i wyważonej ironii, dzięki czemu jego czytanie sprawia wiele radości. Ma wiele pomysłów na następne humorystyczne powieści np. romans *Piorun w piaskownicy* oraz kryminał *Kłopoty z nieznajomym*.

Wszystkie spotkania autorskie i wykłady miały charakter otwarty, niektóre z nich zgromadziły kilkusetosobowe audytoria. Dla uczestników spotkań szczególnie cenne były chwile spędzone z pisarzami i poetami w trakcie podpisywania książek. Nie było końca rozmowom o książkach, bohaterach, a nawet o własnych problemach i perypetiach życiowych. Nasi goście zyskali niezwykłą sympatię czytelników. Niektórzy przychodzili ze swoimi książkami lub tomikami poezji. Inni zaś z ochotą nabywali książki po spotkaniach, czekając w długich kolejkach po autograf.

Cykl **Świątokrzyskie Spotkania z Literaturą** zrealizowaliśmy dzięki dotacji uzyskanej z MKiDN (19.040 zł), dodatkowo finansowane było ze środków własnych WBP.

W 16 spotkaniach autorskich i 8 wykładach zorganizowanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Kielcach oraz 11 bibliotekach samorządowych w regionie, wzięło udział ponad 1500 osób.

Zainteresowanie spotkaniami udowodniło po raz kolejny, że książka jest nadal wartością nieprzemijającą i najbardziej dostępnym nie tylko źródłem wiedzy, ale i własnych doznań. Biblioteka zaś jest miejscem otwartym, dostępnym dla całej społeczności lokalnej.

Zamierzeniem WBP jest kontynuacja *Świątokrzyskich Spotkań z Literaturą* w formie cyklu długofalowego, gdyż przez m.in. stałą promocję wartościowych książek i ich twórców można od najmłodszych lat rozwijać nawyk sięgania po książkę oraz kształtować kulturę czytelniczą.

Dyskusyjne Kluby Książki

DKK w województwie świętokrzyskim rozpoczęły działalność w 2007 roku. Obecnie działają 23.

Kluby adresowane są do wszystkich, którzy nie tylko lubią czytać, lecz także rozmawiać o książkach. Klubowiczem może zostać każdy użytkownik biblioteki publicznej, niezależnie od wieku, zainteresowań oraz tego, jak wiele i jak szybko czyta. Projekt oparty jest bowiem na założeniu, że czerpać przyjemność z dyskusowania o literaturze można zawsze, nie tylko będąc jej znawcą czy krytykiem.

Instytut Książki opracował model prowadzenia klubów w bibliotekach w Polsce w oparciu o wzorce angielskie - w Wielkiej Brytanii Kluby istnieją od 1926r. i są niezwykle istotnym elementem życia literackiego, mają wpływ na rynek książki, w tym na najważniejsze nagrody literackie, a nawet nakłady książek.

Dyskusyjne Kluby Książki są elementem wieloletniego ogólnopolskiego programu promocji czytelnictwa i wsparcia sektora książki *Tu Czytamy!*, objętego patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Kluby działają przy bibliotekach miejskich, powiatowych i gminnych, a także w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej, która jest koordynatorem całości. Na tę działalność WBP w Kielcach otrzymała środki z Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W 2007 r. zakupiono ponad 80 tytułów (ok. 800 woluminów). W ten sposób uczestnictwo w DKK zapewnia dostęp do książek najnowszych (których brak zwłaszcza w mniejszych bibliotekach), a większa liczba egzemplarzy dostarczanych do Klubu stwarza możliwość dyskusji o książce. Spotkania odbywają się najczęściej raz na miesiąc. Kluby liczą od 4 do 12 osób w różnym wieku i różnej płci: działa klub emerycki (MBP w Kielcach) i klub młodzieżowy (MiGBP w Małogoszczu). Biblioteki publiczne są dobrym miejscem do prowadzenia rozmów o przeczytanych książkach. Fakt ten potwierdzają kolejne spotkania. W 2007 roku odbyło się 125 spotkań w których wzięło udział ponad 800 osób! W ramach programu DKK odbywają się także spotkania autorskie z pisarzami, organizowane przede wszystkim w bibliotekach prowadzących Dyskusyjne Kluby Książki.

Więcej informacji o DKK na stronie WBP (zakładka Dyskusyjne Kluby Książki).

Jubileusze ... jubileusze...

Tuż po zakończeniu działań wojennych w Polsce przystąpiono do odbudowy bibliotekarstwa publicznego. W pierwszych dniach po wyzwoleniu zaczęły powstawać biblioteki publiczne. Organizowano zbiórki książek i środki pieniężne na ich zakup. W 1946 roku ogłoszono *Dekret o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi* oraz powołano Naczelną Dyрекcję Bibliotek. W koncepcji organizacyjnej sieci bibliotecznej przyjęto zasadę by odpowiadała ona podziałowi terytorialnemu i organizacji administracji państwowej. Na terenie województwa kieleckiego w 1948 roku działały 254 biblioteki, a w roku 1949 - 236 i 1500 punktów bibliotecznych¹.

21 grudnia 1947 w Nagłowicach dokonano symbolicznego otwarcia bibliotek we wszystkich gminach województwa kieleckiego dlatego miniony rok dla wielu z nich był jubileuszowym.

W 2007r. minęła **sześćdziesiąta rocznica** powstania m.in.: PMGBP w Opatowie, PMGBPw Skarżysku Kamiennej, BPMiG w Staszowie, MGBP w Suchedniowie, MGBP w Chęcinach, MGBP w Wąchocku, GBP w Kijach, GBP w Piekoszowie, GBP w Nagłowicach,

50 - lecie powołania świętowały: GBP w Bałtowie, GBP w Bogorii, Biblioteka Publiczna w Koniecznie (gm. Włoszczowa).

Obchody jubileuszowe były okazją by przypomnieć historię bibliotek i ich działalność, podkreślić ich rolę w społeczeństwie, a także wspomnieć o osobach w niej pracujących na przestrzeni wielu lat. Z tej okazji organizowano w bibliotekach specjalne uroczystości z udziałem bibliotekarzy, czytelników, sympatyków biblioteki oraz zaproszonych gości: władz samorządowych, dyrektorów nadrzędnych i współpracujących bibliotek, niekiedy obecni byli także parlamentarzyści. Bibliotekarzom przekazano podziękowania za ich codzienną pracę i życzenia wszelkiej pomyślności. Zasłużonych pracowników wyróżniono odznaczeniami państwowymi, resortowymi, nagrodami, dyplomami.

¹ Dane statystyczne w oparciu o *Informacja o działalności bibliotek* Archiwum WBP A teczka 7, K.12

 Ziało się dnia 21 grudnia 1047 roku w Nagłowicach
 kiedy Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej był Bolesław
 Bierut, Prezesem Rady Ministrów Józef Cyrankiewicz, Mi-
 nistrem Administracji Publicznej Edward Osóbka Morawski, Mi-
 nistrem Oświaty Stanisław Skrzetewski, Ministrem Kultury i Sztuki Jęsan
 Dybowski, Ministrem Rolnictwa Jan Dab-Kociol, Przewodniczącym Wo-
 jewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach Ludwik Kutrzeba, Wojewoda
 kielecki Eugeniusz Wyslicz-Iwanicz, Kuratorem Okręgu Szkolnego
 kieleckiego Jan Wiktor, Przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej
 w Nagłowicach Adam Scibisz i Wójtem gminy Nagłowice Zygmunt
 Zygmunt.
 My podpisani, otwierając tutejszą Gminną Bibliotekę
 publiczną, równocześnie dokonujemy symbolicznego otwarcia bibli-
 otek we wszystkich gminach województwa kieleckiego i tym samym
 przekazujemy książkę polskiemu ludowi z życzeniem, aby stała się
 ziarnem, krzewiącym kulturę i dobrobyt w Narodzie.

Wilhelm Garncarczyk -
Wiceminister Oświaty

Sheila D. Gowsky
Minister Kultury i Sztuki

Mgr Leszki Kuciński
 Przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej
 Mgr. Marian Kucala-Ławski
 Wicewojewoda Kielecki

W. G. a. s. k.
Naczelnik Wydziału Samorządowego

Wiktor Jan
Kurator Okręgu Szkolnego Kieleckiego

mgr. Aleksander Kowalski
Prezes Sądu Okręgowego w Kielcach

Wzrost: 175 cm

Przewodniczący Powiatowej Rady Narodowej w Jędrzejowie

Statystyka Powiatowy w Jędrzejowie

[illegible]

Początki bibliotekarstwa publicznego w Sandomierzu sięgają pierwszych lat XX wieku. 20 listopada 1906r. Sandomierskie Koło Macierzy Szkolnej z inicjatywy ks. Jana Gajkowskiego powołało do życia Bibliotekę Miejską im. Jana Długosza. Biblioteka rozpoczęła działalność w kwietniu 1907r.

W minionym roku **Miejska Biblioteka Publiczna w Sandomierzu** świętowała swoje **100 urodziny**. 11 października w czasie obchodów jubileuszowych w Sali Rycerskiej Zamku Kazimierzowskiego zaproszeni goście i czytelnicy obejrzeli pokaz multimedialny prezentujący *Dzieje MBP w latach 1907-2007*. W dowód uznania dla zasług placówki, burmistrz miasta Sandomierza Jerzy Borowski przyznał Bibliotece honorowe wyróżnienie "Bene Meritus" (dobrze zasłużony) - symboliczny klucz do miasta przyznawany osobom szczególnie zasłużonym dla Sandomierza.

**Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna
im. Jana Pawła II w Suchedniowie.**

Suchedniów – jest niewielkim miastem leżącym w dolinie rzeki Kamionki w województwie świętokrzyskim przy międzynarodowej trasie komunikacyjnej Warszawa-Kraków w odległości 30 km. na północny – wschód od Kielc. Duża część gminy leży na obszarze parków krajobrazowych: Sieradowickiego oraz Suchedniowsko-Oblęgarskiego.

Osada istniała już w XVI w. Jej początki wiążą się ściśle z dziejami Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. Swą nazwę zawdzięcza właścicielowi kuźnic - fryszerek - Stanisławowi Suchyni. W pierwszej połowie XIX w. Suchedniów, stał się ważnym ośrodkiem dyspozycyjnym i siedzibą władz górniczych. Do rozwoju Suchedniowa przyczynił się Stanisław Staszic ustanawiając tu Zarząd Zakładów Górniczych Królestwa Polskiego. On też zaprojektował plan urbanistyczny miasta. Na przełomie XIX i XX stulecia rozwinął się przemysł drzewny. Bogate złoża czerwonej glinki ogniotrwałej sprawiły, że rozwinęła się tu nowa gałąź przemysłu - ceramika.

Za udział w powstaniu styczniowym Suchedniów zapłacił wysoką cenę, bowiem po walkach, które tu się toczyły został spalony. W okresie międzywojennym Suchedniów był ożywionym ośrodkiem życia kulturalnego i popularną w całym kraju miejscowością letniskową. 6 stycznia 1929r. ukazał się pierwszy numer „Gazety Suchedniowskiej”. Był to tygodnik społeczno-ekonomiczny i kulturalno-oświatowy pod redakcją Aleksandra Wojakowskiego. Wydawało go Towarzystwo Ochotniczej Straży Pożarnej w Ostojowie.

Najbardziej tragiczny rozdział w historii Suchedniowa stanowi okupacja hitlerowska. Okoliczne lasy były schronieniem dla oddziałów partyzanckich „Nurta”, „Szarego” i „Ponurego”. Dla nich w Fabryce Tańskich podjęto konspiracyjną produkcję pistoletów maszynowych „Sten”. Lata powojenne rozpoczęły długotrwały okres odbudowy ze zniszczeń wojennych i rozbudowę przemysłu, początkowo jako gmina a w latach 50-tych jako osiedle. Odbudowano Fabrykę Tańskich – późniejszą Fabrykę Urządzeń Transportowych, rozbudowano Zakłady Wyrobów Kamionkowych „Marywil” i powstały nowe zakłady drzewne. 18 lipca 1962 roku Suchedniów otrzymał prawa miejskie.

Suchedniów ma też związki z literaturą. Tu urodził się młodopolski poeta, Jan Gajzler, który w swoich utworach opisywał piękno tej ziemi oraz Gustaw Herling-Grudziński.

W tło dziejów Suchedniowa wpisuje się historia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej im. Jana Pawła II.

O pierwszych próbach zorganizowania działalności bibliotecznej w Suchedniowie wiemy niewiele. Najstarsze źródła sięgają do około 1905 roku. Pierwsza biblioteka została założona przez Towarzystwo Macierzy Szkolnej. Mieściła się w organistówce, a honorowym bibliotekarzem był Edward Offert. Biblioteka była utrzymywana z datków społecznych wspierających Macierz i zbiorów pieniężnych na imprezach dobroczynnych. Prawdopodobnie działalność biblioteki zakończono w 1907 roku w momencie zamknięcia Macierzy. Około 1908r. przybyło do Suchedniowa małżeństwo Pozimskich. Wkrótce ich dom stał się ogniskiem życia kulturalnego i towarzyskiego. Pani Zofia Poziomska wielka miłośniczka książek rzuca myśl samodzielnego kupowania książek, które wymieniano sobie wzajemnie. Osoby korzystające z takiej wymiany stawały się członkami „latającej biblioteki” i zobowiązane były do kupowania następnej partii książek. Wybuch pierwszej wojny światowej chwilowo zahamował działalność biblioteczno-czytelniczą, a księgozbiór został rozproszony po domach prywatnych. Po ustabilizowaniu działań wojennych przedstawicielki „latającej biblioteki” - Pani Wanda Kosińska i Janina Łukomska w prowadzonym przez siebie sklepie tytoniowym wznowiły działalność biblioteczną. Odzyskały książki przechowywane w domach, a z darów pozyskały nowe. Jak kiedyś dom państwa Pozimskich, tak teraz pokój na zapleczu sklepu stał się ogniskiem życia społecznego i kulturalnego. Organizowano tu imprezy i akcje dobroczynne. W 1916 roku „Czytelnia” Suchedniowska nawiązuje współpracę z Kielecką Biblioteką Towarzystwa Biblioteki Publicznej. Stamtąd co pewien czas otrzymywano „pakę niechodliwych nowości kieleckich”. Z niewysokich opłat od czytelników nabywano coraz to nowe książki. Około 1920r. „stałą” bibliotekarką zostaje pani Regina Wędrychowska. Pełni tę funkcję przez wiele kolejnych lat. W 1923 r. bibliotekę przeniesiono do Klubu Towarzyskiego (budynek obecnej poczty), a w rok później do domu państwa Tumalców przy ulicy Kieleckiej. Opisana biblioteka nie była jedyną placówką upowszechniania czytelnictwa na terenie Suchedniowa. W latach 20-tych działały również niewielkie biblioteki organizacji żydowskich, które gromadziły książki tylko w języku żydowskim, oraz biblioteki będące własnością Koła Młodzieży Wiejskiej w Ostojowie i Berezowie powstałe w 1928 roku.

Wybuch II wojny światowej położył kres działalności bibliotecznej. Tuż po zakończeniu działań wojennych Franciszek Gałczyński, nauczyciel z miejscowej szkoły, z kilkuset ocalałymi tomami przedwojennego księgozbioru wznowił działalność biblioteki. Jedno ze swoich pomieszczeń udostępnił Bank Spółdzielczy znajdujący się przy ulicy Mickiewicza 8. Niewielki pokój o powierzchni 20 m² na wiele lat stał się miejscem przechowywania, opracowywania i udostępniania księgozbioru.

Na mocy dekretu z dnia 17.IV.1946r. biblioteka w Suchedniowie otrzymała nazwę Gminnej Biblioteki Publicznej. We wrześniu 1947 roku pierwszym kierownikiem biblioteki została Pani Kazimiera Ludwikowska.

Pierwsze lata istnienia biblioteki były okresem trudnym. Niewielka liczba czytelników związana była z brakiem nowych książek. Dopiero przydziały nowych książek z Biblioteki Powiatowej w Kielcach i zorganizowanie 9 punktów bibliotecznych w 1948 roku spowodowały gwałtowny wzrost liczby czytelników. W 1950 roku księgozbiór biblioteki liczył ponad 4 000 woluminów. Nawiązano współpracę z miejscowym radiowęzłem gdzie przekazywano informacje o nowościach bibliotecznych. W 1954 roku biblioteka prowadziła 17 punktów bibliotecznych. W 1957 r. biblioteka suchedniowska jako pierwsza placówka w województwie kieleckim otrzymała prawa samodzielności dokonywania zakupów wydawniczych. Na początku lat sześćdziesiątych powstał Klub Młodych Przyjaciół Biblioteki. Czytelnicy biblioteki stanowili ok. 25% ogółu mieszkańców Suchedniowa. W bibliotece organizowano liczne spotkania z czytelnikami, harcerzami oraz z dziećmi z koloni letnich podczas których czytano i recytowano utwory literackie. Przygotowywano uroczyste akademie okolicznościowe oraz liczne wystawy, lekcje biblioteczne i pogadanki o książkach. Odbýwały się także spotkania z pisarzami min. Stanisławem Wygodzkim, Zenonem Skierskim.

W 1965 roku Pani Ludwikowska odchodzi na emeryturę, stanowisko kierownicze przejmuje Pani Anna Samborska. 22 lipca 1966r. biblioteka uzyskała nowy lokal o pow. 100 m² (na piętrze budynku kina przy ulicy Bodzentyńskiej 18), w którym urządzono wypożyczalnię, czytelnię oraz pomieszczenie administracyjne. Całkowite wyposażenie biblioteka otrzymała z Prezydium Rady Narodowej w Kielcach. Nową bibliotekę odwiedził m.in. Jan Sztaudynger.

Od 1.II.1968 roku z 2 200 tomami książek rozpoczął działalność Oddział Dziecięcy. Była to pierwsza tego typu placówka w powiecie kieleckim. Ogółem księgozbiór biblioteki wynosił 11 795 wol. W 1973r. powstały placówki filialne. W związku ze zmianami administracyjnymi, Miejska Biblioteka Publiczna została Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy Suchedniów, a dotychczasowe biblioteki gromadzkie w Ostojowie

i Łącznej otrzymały status filii bibliotecznych. Księgozbiór biblioteki liczył wówczas 20 729 wol., a czytelnicy biblioteki stanowili 25% ogółu mieszkańców. W 1978 roku w Mostkach powstaje kolejna filia biblioteczna. W latach osiemdziesiątych zlikwidowano punkty biblioteczne, co niestety przełożyło się na spadek czytelnictwa.

Od 1991 roku działalność biblioteki finansowana jest wyłącznie z budżetu gminy Suchedniów. Zbyt niskie środki finansowe na działalność kulturalną mają negatywny wpływ na działalność biblioteki - znaczny spadek prenumeraty czasopism i zakupu nowości wydawniczych.

W 1995 roku nastąpił podział Miasta i Gminy Suchedniów na dwie gminy. Powstała Gmina Łączna, w związku z tym Filia w Łącznej otrzymała status Gminnej Biblioteki Publicznej.

Bardzo ważnym wydarzeniem w historii Biblioteki była przeprowadzka do samodzielnego lokalu przy ulicy Kościelnej 3. Biblioteka otrzymała nowoczesny budynek o powierzchni 402 m², wyposażony w nowy sprzęt i dostosowany jest do obsługi osób niepełnosprawnych. 5 października 1998r. odbyło się uroczyste otwarcie biblioteki, poświęcenie i nadanie jej imienia „Jana Pawła II”. W uroczystościach udział wzięli m.in.: wicepremier – Janusz Tomaszewski i Ekscelencja Ksiądz Biskup Edward Materski, władze wojewódzkie oraz lokalne.

W „nowej” bibliotece czytelnicy mają wolny dostęp do księgozbioru (41 501 wol.), czasopism (17 tytułów), organizowane są lekcje biblioteczne konkursy, sporządzane są zestawy bibliograficzne, teczki tematyczne, gromadzimy księgozbiór regionalny.

W 2000 roku odeszła na emeryturę Pani Anna Samborska. Na stanowisku kierownika biblioteki zastąpiła ją Małgorzata Wiśniewska, dotychczas pracująca w oddziale dla dzieci, a wcześniej w filii bibliotecznej w Ostojowie i Łącznej.

1 stycznia 2004 roku Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Suchedniowie, uchwałą Rady Miasta została przekształcona w samorządową instytucję kultury.

Biblioteka w Suchedniowie odgrywa bardzo istotną rolę w środowisku lokalnym. Nie ograniczamy się tylko do działań statutowych, promocja i upowszechnianie czytelnictwa jest dla nas priorytetem. MGBP w Suchedniowie aktywnie uczestniczy w imprezach lokalnych, współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi. W trakcie obchodów 45-lecie Miasta Suchedniów we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Suchedniowa, Stowarzyszeniem Młodzieży Suchedniowskiej i Urzędem Miasta przygotowano wystawę okolicznościową która prezentowana była w bibliotece. Rok 2005 ogłoszony Suchedniowskim Rokiem Gustawa Herlinga-Grudzińskiego,

kolejny Jana Gajzlera - wszystkie uroczystości odbywały się przy współudziale biblioteki. Włączamy się do ogólnopolskich akcji np. "Cała Polska czyta dzieciom", „Tydzień Bibliotek” w ramach którego organizujemy szereg działań promocyjnych bibliotekę: lekcje biblioteczne, konkursy, spotkania autorskie np. z Grzegorzem Kasdepke i Beata Ostrowicką. Organizujemy wystawy artystyczne, rękodzieła ludowego oraz wieczorki poetyckie.

Idąc „z duchem czasu staramy” się zapewnić swoim czytelnikom kompleksową obsługę. Oprócz wypożyczenia książek można u nas skorzystać z nowych technologii informacyjnych. Ostatnie lata to era komputerów. W 2001 roku w ramach programu „Ikonka” uzyskaliśmy trzy stanowiska komputerowe dzięki którym nasi mieszkańcy mają bezpłatny dostęp do Internetu. Rozpoczęliśmy tworzenie własnej bazy księgozbioru biblioteki, którego stan na koniec 2007 roku wynosił 42 751 wol. (ogółem z filiami 66 408 wol.).

W październiku 2007 roku odbyły się uroczystości jubileuszowe 60 lecia biblioteki w których udział wzięli przedstawiciele władz powiatowych i samorządowych, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach, bibliotek powiatu skarżyskiego, dyrektorzy placówek oświatowych i inni zaproszeni goście. Na spotkaniu uhonorowano długoletnich i wzorowych czytelników naszej biblioteki.

Obecnie w bibliotece pracuje pięciu bibliotekarzy, wszyscy posiadają wyższe wykształcenie bibliotekarskie. Staramy się, by kompetencja i życzliwość w naszej bibliotece była na co dzień postrzegana wśród czytelników, a biblioteka stała się jednym z najbardziej atrakcyjnych miejsc naszej społeczności.

Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Działoszycach

Cudze chwalicie, swego nie znacie... to porzekadło idealnie opisuje jak małą wiedzę o swojej miejscowości posiadają jej mieszkańcy, zwłaszcza jeśli to nie jest tzw. Mekka turystyczna. Przysłowie to odnosi się również do Działoszyc. Poza garstką pasjonatów historyków, lokalnych patriotów, czy sędziwych mieszkańców lubiących wspominać dobre czasy, niewielu ludzi potrafiłoby pochwalić się swoim miasteczkiem. Nic dziwnego, bo na pierwszy rzut oka wydaje się być ono jednym z wielu typowych żydowskich miasteczek z centralnie położonym rynkiem i skupionymi wokół niego leciwymi kamieniczkami. Gminę Działoszyce zalicza się do gmin miejsko – wiejskich. Podzielona jest na miasto i 36 sołectw. Działoszyce to miasto położone w obrębie Niecki Nidziańskiej, nad Nidzicą, liczące około 1,1 tys. mieszkańców.

Miejska Rada Narodowa w Działoszycach na posiedzeniu w dniu 8 maja 1947 r. realizując postanowienia art.10 p.1. Dekretu z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi postanawia założyć Publiczną Bibliotekę Gminną z siedzibą w Działoszycach. Pięć miesięcy upłynęło od podjęcia uchwały o powołaniu do życia biblioteki publicznej.

W dniu 2 stycznia 1948 r. nastąpiło otwarcie Biblioteki. Zarząd Miejski wytypował swojego pracownika **Genowefę Pilniakowską** na kierownika biblioteki. Biblioteka w dniu otwarcia, to mały kącik z dwoma szafami bibliotecznymi w gabinecie burmistrza miasta. Z całego posiadanego księgozbioru, 66 tomów urządzono wystawkę książek. Na wystawę przybyło 20 osób. W krótkim czasie księgozbiór zasilany nowymi książkami z centralnego zakupu zaczął się powiększać .

31 grudnia 1948 r. księgozbiór 504 tomy, a czytelników było 69. Systematyczne i racjonalne kształtowanie struktury księgozbioru, umiejętne propagowanie książki i biblioteki, przyczyniły się do stałego wzrostu czytelnictwa. I tak w 1959 r. było 541 czytelników, a księgozbiór liczył 5 299 tomów. Z uwagi na szybki rozwój czytelnictwa w naszym miasteczku oraz w związku z otwarciem czytelnicy, biblioteka uzyskała drugi etat dla kierowniczkę czytelnicy. Na to stanowisko zatrudniono od 1 stycznia 1963 r. Józefę Konop. Do czytelnicy zakupiono słowniki językowe, encyklopedie, poradniki, roczniki i atlasy. Biblioteka wzbogaciła się także o projektor obrazkowy do wyświetlania bajek dla najmłodszych

czytelników. W związku z ogłoszeniem ogólnopolskiego konkursu „Kobieta w walce” kierowniczka biblioteki Genowefa Pilniakowska opracowała wspomnienia pt. *Gdy nam wolność zabrano* i uzyskała III miejsce w konkursie.

Od 1 października 1972 r. została zatrudniona bibliotekarka Aleksandra Zarębska – Kowalska. W związku z przyłączeniem do miasta gromad Dziekanowice i Dzierżążnia oraz utworzeniem Urzędu Miasta i Gminy w Działoszycach, Miejska Biblioteka Publiczna w Działoszycach została przekształcona na Miejsko – Gminną Bibliotekę Publiczną. Księgozbiór Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Dziekanowicach przeznaczono do obsługi punktów bibliotecznych na wsiach. Przy Miejsko – Gminnej Bibliotece Publicznej utworzono Oddział Dziecięcy, którego kierowniczką została Helena Konderak.

Na dzień 31 grudnia 1973 r. stan księgozbioru Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej (w tym Oddział Dziecięcy i Filia w Dzierżążni) wynosił 22 845 woluminów, zarejestrowano 2 264 czytelników. Od 1 maja 1978 r. na emeryturę odeszła długoletnia kierowniczka biblioteki Genowefa Pilniakowska, a jej następcą zostaje Aleksandra Zarębska – Kowalska. Do wypożyczalni zostaje zatrudniona Lucyna Stanek.

W 1981 r. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy na czas remontu zostaje przeniesiona do lokalu prywatnego. W nowym lokalu warunki pracy są utrudnione, jest zimno, występuje duże zagrzybienie i z braku miejsca książki przechowywane były także na strychu.

Rok 1996 okazał się bardzo niekorzystny dla Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej: Biblioteka została włączona do Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury - tracąc osobowość prawną, zlikwidowano wszystkie filie biblioteczne zlokalizowane na wsi – w Biedrzykowicach, Dzierżążni, Stępcinach i Wolicy.

1 lipca 2001 r. biblioteka zostaje ponownie przeniesiona tym razem do lokalu na ul. Ogrodową. Zajmuje jedno małe pomieszczenie, nie posiada magazynu ani żadnego zaplecza.

W lutym 2005 r. w bibliotece powstaje czytelnia internetowa wyposażona w trzy komputery. Niezbędny do tego przedsięwzięcia sprzęt zapewniło Ministerstwo Nauki i Informatyzacji ramach programu „Ikonk@”. Czytelnia cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem, czytelnicy mają nieodpłatny dostęp do Internetu.

W ramach Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – „Promocja Czytelnictwa” na zakup nowości wydawniczych w 2007 roku przyznano bibliotece 6 tys. zł. Za te środki zakupiono 344 pozycje książkowe.

Biblioteka obecnie prowadzi wypożyczalnię dla dorosłych, wydzielony jest także kącik dla dzieci. Dysponuje księgozbiorem w liczbie 19 893 woluminy.

Od 1 lipca 2008 r. kierownik Aleksandra Kowalska po 36 latach pracy w Bibliotece odchodzi na emeryturę.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach

Zofia Śliwińska
/1943 – 2008/

Ze smutkiem i żalem przyjęliśmy wiadomość, że 15.01.2008 roku odeszła na zawsze z bibliotekarskiego grona długoletnia dyrektorka Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Chmielniku – **Zofia Śliwińska**.

Urodziła się 6.08.1943 roku w Chmielniku, gdzie w 1958r. ukończyła szkołę podstawową, a następnie szkołę średnią. W 1967 roku ukończyła dwuletni kurs dla bibliotekarzy w Kielcach.

Od 1962 roku życie swoje związała z pracą w bibliotece. W latach 1971 – 1999 pełniła funkcję dyrektora placówki.

Zdobyła wyróżnienie w 1978 roku we współzawodnictwie Bibliotek Publicznych województwa kieleckiego ogłoszonego z okazji 30 – lecia nadania aktu erekcyjnego Bibliotece Gminnej w Nagłowicach.

Przez te wszystkie lata pracy zdobyła zaufanie czytelników, dbając o odpowiedni dobór księgozbioru do biblioteki. Kochała książki i kochała swoją pracę.

Po przejściu na emeryturę w 2002 roku społecznie zajęła się Biblioteką Parafialną. Nie rozstała się również ze swoją książnicą, do końca była jej wierną czytelniczką.

Zawsze skromna, ale pogodna i uśmiechnięta – i taka pozostanie w naszej pamięci.

Ewa Wawrzyk

Cyryła Mikiewicz
/1927 – 2008/

Cyryła Mikiewicz, z domu Dziembowska, urodziła się 28.03.1927 r., w rodzinie znanego włoszczowskiego przedsiębiorcy o silnie zakorzenionych tradycjach patriotycznych.

Naukę na poziomie szkoły średniej rozpoczęła na tajnych kompletach u sióstr Nazaretanek w Częstochowie. Tak zwaną małą maturę zdała w 1947 r. we włoszczowskim liceum. W powojennych czasach studiowała w Wyższej Szkole Ekonomicznej we Wrocławiu.

Pierwsze zawodowe lata spędziła w Częstochowie. Do Włoszczowy wróciła w 1962 r. i podjęła pracę w Zakładach Przemysłu Terenowego. Wkrótce na trwałe związała się z Biblioteką. Tutaj przepracowała 25 lat, najpierw jako kierownik Biblioteki Powiatowej, a po ukończeniu kursu bibliotekarskiego w Różnicy jako dyrektor Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy. Dzięki jej inicjatywom w zakresie upowszechniania czytelnictwa Biblioteka we Włoszczowie zdobyła szereg nagród i wyróżnień.

Pani Cyryła Mikiewicz działała społecznie w zarządzie Włoszczowskiego Towarzystwa Krzewienia Kultury i Lidze Kobiet Polskich, Towarzystwie Wiedzy Powszechnej.

W 1947 r. odeszła na emeryturę. Za zawodową i społeczną działalność została odznaczona: Medalem 40-lecia, odznakami Zasłużonego Działacza Kultury i Za Zasługi dla Kielecczyzny.

W pamięci bliskich pozostanie jako niezłomna obrończyni tradycji i więzi rodzinnych, otwarta na nowości, pilnie śledząca przemiany społeczne i żywo na nie reagująca. Należała do grona bibliotekarzy lubianych w środowisku, któremu przez wszystkie lata pracy była bardzo oddana.

Bardzo żywotna do końca, przez pół roku walczyła z chorobą. 14 lutego 2008r. pożegnaliśmy Panią Cyrylę Mikiewicz na cmentarzu parafialnym we Włoszczowie.

Anna Horodyska

Na zawsze pozostaną w naszej pamięci

Aktualności

- Biblioteki publiczne województwa świętokrzyskiego na zakup nowości wydawniczych w 2008 r. w ramach Programu Operacyjnego Promocja Czytelnictwa otrzymały **992 873 zł**.
- W 2008 roku Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach w ramach Programów Operacyjnych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego otrzymała środki na realizację zadań:
 - **Konserwacja starodruków oraz mikrofilmowanie zabytkowego księgozbioru regionalnego - 45.571 zł**
Program: Dziedzictwo Kulturowe, Priorytet 2;
 - **Zakup nowości wydawniczych - 49.600 zł**
Program: Promocja czytelnictwa, Priorytet 1. Rozwój księgozbiorów bibliotek;
 - **Dyskusyjne Kluby Książki - 25.794 zł**
Projekt kulturalny Dyskusyjne Kluby Książki
 - **Świętokrzyskie Spotkania z Literaturą** organizowane w ramach Festiwalu *4 Pory Książki* - **5.000 zł**
Program: Promocja czytelnictwa, Priorytet 2. Rozwój sektora książki i promocja czytelnictwa

W ramach programu Mecenat 2008:

- **Przygotowanie zasobów WBP w Kielcach i innych bibliotek do udostępniania: w postaci regionalnej biblioteki cyfrowej oraz w celach ekspozycyjnych - 78.700 zł**
Program: Tworzenie i wdrażanie systemów informatycznych w sferze kultury.
- W czerwcu 2008 r. wręczono statuetki *BIBLIOMANA* - nagrodę Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach w kategoriach:

BIBLIOTEKA ROKU 2007

Miejska Biblioteka Publiczna w Starachowicach

BIBLIOTEKARZ ROKU 2007 – Jolanta Banach

dyrektor Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej w Ożarowie

Za modernizację bazy lokalowej i poprawę wizerunku bibliotek publicznych w gminie statuetki *BIBLIOMANA* otrzymali:

JAN GŁOGOWSKI - burmistrz Miasta i Gminy w Małogoszczu

JACEK TARNOWSKI - burmistrz Miasta i Gminy w Połańcu.

- Laureatką I edycji konkursu **Wybieramy Książkę Czterech Pór Roku** została powieść Moniki Szwai **DOM NA KLIFIE**. Książka otrzymała największą liczbę głosów i została wybrana najpoczytniejszą 2007 roku. Na spotkaniu z kielecką publicznością autorka odebrała statuetkę **Czytającego satyra**, którą wręczył dyrektor Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach - Jacek Kowalczyk. Konkurs organizowany jest pod patronatem Marszałka Województwa Świętokrzyskiego - Adama Jakubasa. Szczegółowe informacje o konkursie na stronach domowych organizatorów:
 - Wojewódzka Biblioteka Publiczna www.wbp-kielce.one.pl
 - Antykwariat Naukowy Andrzeja Metzgera www.antyk.kielce.pl
 - Polskie Radio Kielce S.A. www.radio.kielce.com.pl
- **Biblioteka Miasta i Gminy Stąporków** została wyróżniona za pracę na rzecz upowszechniania języka ojczystego. 11 kwietnia 2007r. na spotkaniu w Senacie pracownicy Biblioteki otrzymali imienne podziękowania od Marszałka Senatu i Przewodniczącej Komisji Kultury i Środków Przekazu. Biblioteka włączyła się w obchody Roku Języka Polskiego ogłoszonego przez Senat RP w 2006r.

KONKURSY

Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach

BIBLIOTEKA ROKU 2008, BIBLIOTEKARZ ROKU 2008

Regulamin konkursu:

Organizatorzy:

1. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach
2. Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy w Kielcach

Kategorie Konkursu:

odbywa się w kategoriach:

- Biblioteka Roku 2008
- Bibliotekarz Roku 2008

Cel:

1. Wybór najaktywniejszego Bibliotekarza i Biblioteki Publicznej Wyróżniających się w działalności w 2008 roku.

Zasady i przebieg:

1. Konkurs skierowany jest do wszystkich bibliotek publicznych z terenu województwa świętokrzyskiego.
2. **Zgłoszenie Biblioteki lub Bibliotekarza z uzasadnieniem wyboru należy przesłać do 31 marca 2009r.**
Zgłoszenia może dokonać dyrektor, kierownik biblioteki, organizacja, stowarzyszenie działające przy Bibliotece lub inna instytucja.
3. Kryterium wyróżniającym Bibliotekę i Bibliotekarza powinna być zaangażowanie i pomysłowość w podejmowaniu:
 - zmian nowatorskich w działalności biblioteki (np. pozytywnych zmian lokalowych, urządzania wnętrz, dostosowania pracy do wymogów współczesnego czytelnika, polepszanie wizerunku biblioteki w środowisku),
 - inicjatyw mających na celu poszerzenie oferty biblioteki, promocji książki i czytelnictwa w środowisku lokalnym (organizacja stałych, cyklicznych imprez adresowanych do czytelników dorosłych, dzieci i młodzieży, wprowadzanie nowych form aktywizujących lokalne środowisko itp.).

4. Do nagrody zgłaszać można także inne osoby szczególnie zasłużone dla rozwoju bibliotek publicznych i czytelnictwa.

Kapituła konkursu:

złożona z przedstawicieli:

- Urząd Marszałkowski (1 osoba reprezentująca organizatora WBP)
- Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach
- Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Kielcach
- Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach

po zapoznaniu się ze zgłoszonymi kandydaturami i ich dokonaniem, wyłoni najaktywniejszą Bibliotekę i najaktywniejszego Bibliotekarza oraz osobę szczególnie zasłużoną w rozwoju bibliotek publicznych i czytelnictwa w 2008 roku.

Laureaci poszczególnych kategorii otrzymają tytuł:

BIBLIOTEKA ROKU 2008, BIBLIOTEKARZ ROKU 2008

i Statuetkę z brązu, autorstwa kieleckiego rzeźbiarza Arkadiusza Latosa, pt. ***BIBLIOMAN 2008***.

Podsumowanie Konkursu oraz wręczenie Statuetki nastąpi w miesiącu **maju 2009 r.**

Zgłoszenie Biblioteki lub Bibliotekarza do konkursu z uzasadnieniem wyboru należy przesłać do **31 marca 2009r.** na adres:

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach, ul. ks. P. Ściegiennego 13, 25- 033 Kielce; instrukcyjny@wbp-kielce.one.pl

WYBIERAMY KSIĄŻKĘ CZTERECH PÓR ROKU

Regulamin konkursu:

§ 1

Organizatorami konkursu są: Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach, Polskie Radio Kielce S.A., Antykwariat Naukowy Andrzeja Metzgera.

§ 2

Patronat Honorowy nad Konkursem objął Marszałek Województwa Świętokrzyskiego - Adam Jarubas.

§ 3

Celem Konkursu jest popularyzowanie czytelnictwa oraz rozbudzanie zainteresowania współczesną polską literaturą.

§ 4

1. Nad organizacją Konkursu, przygotowaniem propozycji tytułów książek oraz przyznawaniem nagród pieczę sprawuje Kapituła.
2. W skład Kapituły Konkursu wchodzi przedstawiciele: Antykwariatu Naukowego Andrzeja Metzgera, Polskiego Radia Kielce, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, Instytutu Filologii Polskiej Akademii Świętokrzyskiej (obecnie Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego) i Marszałka Województwa Świętokrzyskiego.

§ 5

1. Uczestnikami Konkursu są czytelnicy, którzy w ciągu danego roku polecają innym tytuły książek do przeczytania i głosują na ich zdaniem najciekawszą i najlepszą książkę wybraną spośród utworów współczesnych autorów polskich.
2. Uczestnicy zgłaszają propozycje tytułów książek osobiście, telefonicznie lub wypełniając formularz na stronie internetowej jednego z w/w Organizatorów.

3. Logo Konkursu, informacje dotyczące jego organizacji i wyników głosowania są publikowane na stronach internetowych Organizatorów.
4. Głosowanie na wybrany tytuł odbywa się w cyklu trzymiesięcznym kolejno pod hasłem: "Książka Wiosny" (do 30 czerwca), "Książka Lata" (do 30 września), "Książka Jesieni" (do 31 grudnia), "Książka Zimy" (do 31 marca).
5. Kryterium oceny i przyznania tytułu Książki danej pory roku i Książki Czterech Pór Roku jest największa liczba głosów uzyskanych od czytelników - uczestników Konkursu.
6. Zgodnie z przyjętym kryterium Kapituła ogłasza wybrany tytuł Książką Wiosny, Książką Lata, Książką Jesieni, Książką Zimy oraz wręcza przyznaną nagrodę.
7. Książka, która uzyskała największą liczbę głosów w danym roku otrzymuje tytuł Książki Czterech Pór Roku oraz zostaje uhonorowana statuetką Czytający Satyr.

§ 6

Proponowany do przeczytania zestaw tytułów jest zmieniany cztery razy w roku (zgodnie z cyklem pór roku kalendarzowego tzn. wiosna, lato, jesień i zima) i każdorazowo publikowany na stronach domowych Organizatorów:

- Antykwariat Naukowy Andrzeja Metzgera
- Polskie Radio Kielce S.A.
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna
www.antyk.kielce.pl
www.radio.kielce.com.pl
www.wbp-kielce.one.pl

§ 7

Organizatorzy Konkursu zastrzegają sobie prawo zmiany Regulaminu.

§ 8

Regulamin niniejszy jest jedynym dokumentem określającym zasady Konkursu.

Zapraszamy do udziału

Statuetka *Bibliomana*
(autor Arkadiusz Lato)

Statuetka *Czytający Satyr*
(autor Arkadiusz Latos)

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

25-303 Kielce, ul. Ks. P. Ściegiennego 13

tel. 041-361-53-51 041-344-70-74

fax 041-344-59-21

email: sekretariat@wbp-kielce.one.pl

www.wbp-kielce.one.pl

Dyrektor Andrzej Dąbrowski Tel. 041-344-70-74 041-344-69-20 andrzej.dabrowski@wbp-kielce.one.pl	
Główny Bibliotekarz Jadwiga Zielińska Tel. 041-361-53-51 w. 203 jadwiga.zielinska@wbp-kielce.one.pl	
Dział Gromadzenia i Ewidencji Zbiorów Tel. 041-361-53-51 w. 127 gromadzenie@wbp-kielce.one.pl	Dział Opracowania Zbiorów Tel. 041-361-53-51 w. 123 opracowanie@wbp-kielce.one.pl
Wypożyczalnia Tel. 041-361-53-51 w. 140; 142 wypożyczalnia@wbp-kielce.one.pl	Czytelnia Ogólna Tel. 041-361-53-51 w. 160 041-342-66-77 czytelnia@wbp-kielce.one.pl
Mediateka Tel. 041-361-53-51 w. 238 041-340-03-38 mediateka@wbp-kielce.one.pl	Dział Informacji i Bibliografii Regionalnej Tel. 041-361-53-51 w. 165 i 229 info@wbp-kielce.one.pl
Dział Zbiorów Zabytkowych i Regionalnych Tel. 041-361-53-51 w. 218 041-340-03-18 dzs@wbp-kielce.one.pl	Czytelnia Zbiorów Zabytkowych Tel. 041-361-53-51 w. 220
	Czytelnia Zbiorów Regionalnych Tel. 041-361-53-51 w. 226
Dział Digitalizacji i Zbiorów Cyfrowych Tel. 041-361-53-51 w. 225	Dział Metodyki, Szkoleń i Analiz Tel. 041-361-53-51 w. 206 - 208 instrukcyjny@wbp-kielce.one.pl
Księgowość Tel. 041-361-53-51 w. 107 ksiegowosc@wbp-kielce.one.pl	Główny Specjalista ds. Systemu Informatycznego Tel. 041-361-53-51 w. 125 piotr.lominski@wbp-kielce.one.pl
Dział Administracyjno – Gospodarczy Tel. 041-361-53-51 w. 104	Dział Obsługi Technicznej Tel. 041-361-53-51 w. 102